

Анита Стрезова
*Богословска
позадина
Преображења
Господњег*

Александар Ђорђевић
*Улога молитве
у Цркви*

*Патријарх српски Порфирије на
Опленицу поводом сто година од смрти
краља Петра I Карађорђевића*

фото репортажа

Сто година од смрти краља Петра I Карађорђевића

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Каленик

256

ИЗДАЊЕ ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ
Каленик 256
4/2021

Анита Стрезова

Богословска позадина Преображења Господњег

стр. 2

Александар Ђорђевић Улога молитве у Цркви

стр. 5

Сто двадесет година од рођења Павла Евдокимова

стр. 11

Зоран Крстић , <i>Беседа на празник Светих апостола Петра и Павла и на педесетогодишњицу примања монашког чина Епископа шумадијског Јована</i>	13
<i>Патријарх српски Порфирије на Опленцу</i>	15
<i>О првом освећењу Опленачке цркве 1912. године</i>	18
Небојша Ђокић , <i>Црква у селу Влакча</i>	29
Андреј Герман , <i>Светиње хришћанског света: Грузија, Цвари</i>	36
<i>Манастир уласка Господњег у Јерусалим</i>	38

*Из летописа Епархије шумадијске
Промене у Епархији шумадијској
Служења, приједи и посете Епископа шумадијског Г. Јована
Нова издања
In memoriam
Дечија страна*

Главни и одговорни уредник: **Никола Миловић**, протојереј
Заменик главног и одговорног уредника: **Негослав Јованчевић**
Редакција: **Др Зоран Крстић**, протојереј - ставрофор, **Миљин Марковић**, протојереј,
Марко Митић протојереј, **Рајко Стефановић**, протојереј - ставрофор, **Драган Икић**, јереј,
Владан Костадиновић, јереј, **Гордана Јоцић**

Уредништво и администрација: "Каленик", Владимира Роловића број 1, 34000 Крагујевац,
e-mail : n.milovic2@gmail.com
Дизајн и прелом: **Дејан Манделц**

Анита Стрезова
Богословска
позадина
преображења
Господњег

Александар Ђорђевић
Улога молитве
у Цркви

Благодарење на Опленцу поводом
сто година од смрти краља Петра I
Карађорђевића

Излази са благословом
Његовог преосвештенства
епископа шумадијског
Господина Јована

Година XLII,
Број 4, (256), 2021.

Издавач:
Српска православна епархија
шумадијска

Излази:
шест пута годишње

Тираж: 2000 примерака

Штампа: ГРАФОСТИЛ,
Крагујевац

271.222(497.11)
ISSN 1820-6166 = Каленик
COBISS.SR - ID 50771212

9 771820 616009

Анита Стрцова

БОГОСЛОВСКА ПОЗАДИНА ПРЕОБРАЖЕЊА ГОСПОДЊЕГ

Текст који следи је одељак из књиге „*Nesychasm and Art*“ ауторке Аните Стрцове, професорке Државног универзитета у Аустралији. Она је аутор још једне студије посвећене исихазму под насловом „Утицај исихазма на религиозну уметност у византијским и словенским земљама“

Иконографска композиција Преображења је традиционална византијска икона. Овај догађај је богојављење, Божије манифестовање и пројава Његове нетварне светлости на планини Тавор.¹ Он заузима средишње место у Новом Завету и описан је у три синоптичка Јеванђеља (Матеј 17, 1-13; Марко 9, 2-13 и Лука 9, 28-36). Овај догађај се односи на моменат када се Христос приказао у слави током свог земаљског живота. Недуго пре свог страдања на крсту, Исус је напустио Капернаум и, у пратњи своја три апостола, Јована, Јакова и Петра, попео се на Тавор, где се преобразио.

Иако тројица јеванђелиста дају раздвојене приказе овог догађаја, њихови описи празника су слични.² Када су се Исус и ученици попели на Тавор, хаљине Христове „поставаше сјајне, врло беле као снег, какве не може белиља убелити на земљи“ (Марко 9, 3). У том тренутку, тројица апостола видеше Христа како разговара са Мојсијем и Илијом о голготским страдањима која долазе и о томе да ће крв Спаситеља искупити грехе света. Када су апостоли пали на земљу, наткри их облак из којег су чули глас: „Ово је Син мој љубљени који је по мојој вољи“ (Матеј 17, 5). Петров одговор на ово што је видео било је питање да ли да сагради три сенице, једну за Исуса, једну за Мојсија и једну за Илију. Друга синоптичка Јеванђеља дају незнатно другачији опис. Према Луки, апостоли су били у тешком сну и када су се пробудили видели су Христову славу и два човека како стоје са њим (Лука 9, 32). Када су апостоли чули Божији глас, „падоше ничице и уплашише се веома“ (Матеј 17, 6). Након Преображења, Исус се вратио у Капернаум са својим ученицима.³ Овај догађај на Тавору се такође спомиње и у Другој Петровој посланици (1, 16-18) али са нагласком на реалности Христовог Преображења, истичући Његову Божанску моћ и достојанство.⁴ Овај текст говори и о учењу о ипостасном јединству Божанске и човечанске природе у Христу (*communicatio idiomatum*), што представља врло блиску везу између преображења и обожења.⁵

Писана сведочанства о догађају Преображења налазимо и у апокрифним списима из другог столећа. То су: *Дела Јованова*, *Апокриф Јованов* и *Апокалипса Петрова* 15-17.⁶ Поменути извори описују моменат преображења у светлости *Парусије* (Другог Христовог доласка).⁷ Но, они то чине на много различитих начина и против многих лажних учитеља и месијâ. Ови апокрифи, пак, говоре о коначном крају праведних страдалника, пре него о виђењу нетварне светлости на Тавору.⁸

Тумачења

Беседе и проповеди црквених писаца, попут Јована Златоустог, Јефрема Сирина и Кирила Александријског, потврђују да се корени овог празника налазе у првим вековима хришћанства. Када је царица Јелена подиг-

ла храм на гори Преображења, црквени ауторитети су овај празник придодали календару.⁹ Источна црква га је празновала 6. августа, још и пре VIII века, када је Јован Дамаскин празнику дао канонски статус.¹⁰ Четири Јеванђеља говоре да се Преображење догодило 40 дана пре распећа (вероватно у фебруару). Међутим, црквени ауторитети су преместили празновање за август, јер се преображењска слава и радост не могу прослављати усред сећања на патњу и жртву Јагњета. Дела Светог Никодима Агиорита и Јевсевија Кесаријског у појединим одељцима подржавају ову хипотезу.¹¹ Прослављање 6. августа је обазриво установљено четрдесет дана пре

празника Водвижења Часног Крста (које се прославља 14. септембра према Јулијанском календару), када се Источна Црква сећа Христовог страдања по други пут у току литургијске године. Кондак Преображења и вечерња служба потврђују везу између Преображења и Распећа, будући да имају исто богословско утемељење. Правилно разумевање оба ова христолошка догађаја је могуће једино у светлости Васкрсења.¹²

Папа Калист III је Западу представио овај празник 1457. године, у част победе над Турцима код Београда 6. августа 1456. У суштини, календар Римске Цркве не наглашава празник Преображења, који спада у прославе другог реда (без титуле празника).¹³

Иринеј је био први отац Цркве који је говорио о значају Преображења и тако је поставио модел за целокупну отачку егзегезу овог догађаја. Наглашавајући есхатолошки и сотириолошки карактер празника, Иринеј је тврдио да удеоништвом у нетварној светлости ми постајемо непоткупљиви и обожени.¹⁴ Климент Александријски је посматрао Преображење као симбол трансформације људске природе и реалности спасења.¹⁵ Он се концентрисао на искуство светлости, која је апостолима откривена сходно њиховом духовном статусу и могућности да приме Божанску славу. Ориген је догађај Преображења Господњег тумачио у кључу есхатологије, истичући да само они који живе иза шестог дана могу видети Преображеног Христа. Према Оригену, блистави облак, Исусово лице које сија и белина хаљина откривају Христа као Бога. Речи Бога Оца које су се чуле из облака, означавају да је Исус љубљени Син. Пројава Духа Светог у виду дивне светлости указује на исто. Штавише, присуство Мојсија и Илије поред Христа наглашено сведочи чињеницу да Христос јесте Месија Старог завета.¹⁶

Слично овоме, у једном од тумачења Преображења Христовог, Свети Василије Велики је потврдио есхатолошки карактер Преображења који се нарочито види кроз присуство Илије. Илија је био прототип и пророк Другог Христовог доласка, јер је имао виђење Бога на Си-

нају док је још био у телу (1Цар 19, 1-14, нарочито стихови 8-14). Он је задовољан био преображење врлином светости на такав начин да га је Господ поставио поред себе, те је Илија учествовао у Христовој светости и Божијим енергијама не угрожавајући Божију суштину.¹⁷

Са друге стране, Мојсије је доживео два велика богојављења на Синају. У првом откривењу, анђеоски Господњи му се јавио у грму који гори, али не сагорева (2Мој 3, 1-2). Јављање Бога на Синају била је величанствена пројава Божије моћи и величине (2Мој гл. 3; 33, 19-23). Ова два откривања Бога Мојсију, навели су хришћанске богослове да богојављење разумевају као недвосмислено јављање Бога човеку.

Атанасије Синајски је тврдио да је Христос отклонио све сумње у погледу Парусије, када је Петру, Јовану и Јакову дао виђење славе и наговестио Небеско царство.¹⁸ Међутим, значајније је било откривење промене Христовог тела, које је доживео током Преображења. Господ се није одвојио од свог Божанства када је постао човек, нити се његова људска природа изгубила када је постала део Богочовечанског организма. Са друге стране, две природе у Христу су остале несливене, што значи да су задржале своје могућности и интегритет, чак и након сједињења. Сходно томе, ипостасним јединством две природе, Христос је човечанству дозволио да учествује у Божанској слави, као што је показано током Преображења на Тавору.¹⁹

Максим Исповедник је тврдио да нетварна светлост на Тавору није имала почетак ни крај, те да припада апофатичкој мистичној реалности, што даље значи да остаје неописива и недокучива чулима.²⁰ Свети Јован

Дамаскин је говорио да „преображењем Христос није постао нешто што није био пре, већ да се својим ученицима показао као Бог и човек“.²¹ Другим речима, Христос је био иста особа са којима су они разговарали сваког дана. Међутим, током Преображења, Петар, Јован и Јаков су задобили моћ да виде и созерцавају Христа у Његовој вечној слави.²²

Свети Григорије Палама (1296-1359) био је највећи заступник учења о Преображењу, које је развијао одговарајући на нападе Варлаама Калабријског.²³ Његова позиција по овом питању, која је формирала основу византијског разумевања Преображења, детаљно је обрађена у првом поглављу ове књиге.

Иако постоји мноштво различитих тумачења догађаја Преображења у делима Отаца Цркве, симболи откривају суштину самог догађаја. Они нам омогућавају вишеслојну спознају: епифаније, која се тиче откривења две Христове природе, апокалиптичног виђења Христа који говори о Парусији и сотириолошког откривења Сина Божијег са нагласком на обнављању изгубљеног лика у људском роду.²⁴

Са енглеског превео Лазар Марјановић

напомене:

¹ M. Smith, 'The Origins and Significance of the Transfiguration Story', *Union Seminary Quarterly Review*, vol. 36 (1980).

² John Chrysostom, On Mathew, Homily 56, *Patrologia Graeca* 56, 552–553, John Chrysostom 'Spuria Contra Theatra', *Patrologia Graeca* 56, 517–564.

³ Тропар Преображења укратко објашњава значај самог празника: „Преобразио си се на гори, Христe Боже, показавши ученицима својим славу своју, колико су могли да поднесу. Нека засија и нама грешнима Твоја вечна светлост, молитвама пресвете Богородице, Даваоче Светлости, слава Теби!“

⁴ L. Thuren, 'Style Never goes out of Fashion': 2 Peter Reevaluated', in S.T. Porter & H. Olbricht (eds), *Rhetoric, Scripture and Theology: Essays from the 1994 Pretoria Conference* (Sheffield 1996) 341.

⁵ M. Aghiorgoussis, 'Orthodox Soteriology', in J. Meyendorff (trans), R. Tobias (ed.), *Salvation in Christ: A Lutheran Orthodox Dialogue*, (Augsburg 1992) 42.

⁶ R. Bauckham, '2 Peter and the Apokalipse of Peter', *The Fate of the Dead: Studies on the Jewish and Christian Apocalypses* (Leiden 1998) 290–293; Такође, види: D. H. Schmidt, 'The Peters Writing: Their Redactors and Their Relationships', PhD thesis, Northwestern University (1972) 115–116.

⁷ D. Farkansfalvy, 'The Ecclesial Setting of Pseudepigraphy in Second Peter', *The Second Century*, vol. 5, no. 1 (1985–1986).

⁸ V. Hills, *Parables, Pretenders and Prophecies: Translation and Interpretation in the Apocalypse of Peter 2*, *Revue Biblique*, vol. 98 (1991) 572–573.

⁹ P. B. D'Alsace, *La Mount Tabor* (Paris 1900) 58–61, 133–154.

¹⁰ John of Damascus, 'Homilae on the Transfiguration', *Patrologia Graeca* 96.

¹¹ P. B. Paschos, 'La Θεολογία de la Μεταμόρφωση', *Ερωσ Ορθοδοξίας εκδ Αποστολικής Διακονίας* (Athens 1978) 51–57.

¹² За појединачне примере прослављања празника Преображења у Европи пре петнаестог века, види W. Kroning, 'Zur Transfiguration der Cappella Palatina in Palermo', *ZKunstw*, vol. 9 (1956).

¹³ K. Ware, 'La Transfiguration du Christ et la Souffrance du Monde', *Soperim*, no. 294 (January 2005).

¹⁴ Lossky, *The Vision of God*, 34.

¹⁵ Clement of Alexandria, 'Stromateis II', 22, in O. Stählin (ed.) *Stromateis I–VI* (Berlin 1960).

¹⁶ A. Chemberas, 'The Transfiguration of Christ: A Study in the Patristic Exegesis of Scripture', *St Vladimir's Theological Quarterly*, vol. 14, №. 1–2 (1970) 48–65; R. P. Morozuk, 'Origen and Apophaticism: The Case of Asomaton in I, 1.1–9 of the Peri Archon', *Logos*, №. 34 (1993) 587–600.

¹⁷ K. Onasch, *Icons* (New York 1969) 107 & 142f.

¹⁸ Anastasius of Sinai, 'Sermon on the Transfiguration 6–10', *Melanges d'Archeologie et d'Histoire*, vol. 67 (1955).

¹⁹ Leo the Great, 'Homily delivered on the Saturday before the Second Sunday in Lent: On the Transfiguration, Matthew 17:1–13', <http://www.newadvent.org/fathers/360351.html> (приступљено 10. марта 2010).

²⁰ Maximus the Confessor, 'Ambiguorum Liber 10', *Patrologia Graeca* 91, 1168A, Cf. K. Parry, *Depicting the Word: Byzantine Iconophile Thought of the Eighth and Ninth Centuries* (Leiden 1996) 123.

²¹ John of Damascus, 'Homilae on the Transfiguration', 564.

²² Gregory Palamas, *Triads*, *Patrologia Graeca* 151, 433B, y: Gregory Palamas, *Operum coninuatio*, *Patrologia Graeca* 151, 9–551.

²³ Осврнути се на поглавље прво – о исихазму.

²⁴ D. A. Lee, *Transfiguration* (Chicago 2004), 122.

Александар Ђорђевић, ђакон

УЛОГА МОЛИТВЕ У ЦРКВИ

На овогодишњем братском састанку свештенства Крагујевачког архијерејског намесништва Шумадијске епархије у Саборној крагујевачкој цркви Успења Пресвете Богородице – поводом исповести свештеника – богословски реферат о Цркви коју конституише непрестано мољење и која себе најречитије изражава кроз молитву (Црква као непрестаност мољења), припремио је Александар Ђорђевић, парохијски ђакон цркве Светог Сава у Крагујевцу. Верзију за штампу приредила је редакција Каленића

Место молитве у Цркви речито дефинише Преподобни Јустин Ћелијски када каже да „Црква себе најречитије изражава кроз молитву“.¹ А Свети апостол Павле поручује Цркви у Солуну: „Молите се без престанка“ (Прва Солуњанима 5, 17). Тај позив се поставља као императив, као нешто што треба да постане начин живљења и хришћански етос. Христос је истакао два вида молитве: Господ заповеда ученицима да се „моле тајно“ (Матеј 6, 6), што представља лични вид молитве, и говори о саборној молитви „где су двоје или троје сабрани у име моје, тамо сам и ја међу њима“ (Матеј 18, 20). Оба вида молитве изражавају тајну постојања Цркве која постоји саборно. У овом контексту можемо се питати како и на који начин је Црква место непрестане молитве? У каквом су односу лична и саборна молитва? Да ли се молитва као саставни део аскетског подвига разликује од светотајинског живота Цркве?

Реч „молитва“ (προσηυχη, δεησις) јавља се у Светом Писму много пута, добијајући различите форме и садржаје. Она је представљала увод у Божије откровење људима, као и увод у спасоносне догађаје којима је Бог спасавао свој изабрани народ. Молитва у Старом Завету појављује се још од првих глава Постања. Жртва Нојева је „угодна“ Богу (Прва Мојсијева 8, 20) који је благосиља, јер је Ноје човек који беше „праведан и безазлен“ (Прва Мојсијева 6, 9). После потопа, Божије име је почело да се призива од Еноса (Прва Мојсијева 4, 26). Даље видимо да Господ позива Аврама (Прва Мојсијева 12, 4) и он одмах полази у земљу коју му је Бог обећао. На том путу, подиже жртвенике и приноси жртве захвалне Богу и „призва Име Божије“ (Прва Мојсијева 12, 7). Аврам се моли Богу, те се исцељују Авимелех и жена његова, и „рађаху потомство“ (Прва Мојсијева 20, 17). Господ говори Мојсију: „Што вичеш к

мени?“ (Друга Мојсијева 14, 15). Овај пример Златоуститумачи као вапај „који је родило срце пламтеће и разум скрушен... Такав вапај тражи Бог, који сабира срце, не допушта сметеност и подиже оног који поје.“²

У каснијем периоду старозаветне историје пророк Илија молио се Богу на Кармилу пред паганским жречевима: „Услиши ме Госпode, услиши ме да би познао овај народ да си Ти Госпode Бог када обратиш срца њихова“ (Прва о царевима 18, 39). Цар и пророк Давид испевао је Псалтир који представља књигу молитве старозаветне Цркве, окупљене око јерусалимског храма. Педесети псалом, написан је после његовог искушења и пада у грех и представља најаутентичнији израз покајања у Старом Завету. Пророк Данило на наредбу цара Дарија о забрани молитве „падаше на колена своја три пута на дан“ (Данило 6, 10).

У Новом Завету, због обимности сведочанстава о Христовој молитви, користимо се Јеванђељем по Луки који се појављује не само као писац, него и као богослов који на специфичан начин врши синтезу историје и теологије, подвлачећи деловање Цркве у историји.³ Христос се повлачио у самоћу да би се молио, али и захваљивао Богу на томе што је Отац испунио Његове молитве: „Хвалим те, Оче, Госпode неба и земље, што си ово сакрио од мудрих и разборитих, а открио то безазленима“ (Лука 10, 21). Христос је опомињао ученике због лажне молитве: „Који једу куће удовичке и лажно се моле дуго“ (Лука 20, 47). Места где се Христос моли су обично пуста, без људи (Лука 4, 42) или на узвишењима (Лука 6, 12). Молитва се јавља као извор Његове проповеди и јавне речи, јер се Он појављује као Онај који се моли и као Учитељ молитве за заједницу ученика коју је основао (Лука 11, 1). Христос постаје парадигма молитве својим ученицима, и Он је увек окренут ка њима и Цркви, те их предводи на путу молитве.

Молитва Господња је Христов одговор на молбу ученика да их научи како да се моле, као што је Јован научио своје ученике (Лука 11, 2-4). У том тренутку Христос је већ био на молитви (Лука 11,1). Кад се Христос моли, тиме нас већ учи како да се молимо. Молитва Господња (Лука 11, 2-4) је образац мољења. Већ прве речи: „Оче наш“ говоре о заједничком контексту молитве. Она у себи призива Царство Божије као коначно стање света, где ће сви људи прославити Бога, као што је пророк Исаја видео у визији: „Свет, свет, свет је Господ Саваот, пуно је небо и земља Славе Твоје. Осана на висинама“ (Исаја 6, 3). У овој молитви имамо присутан дар усиновљења, по благодати, где призивамо Бога као нашега Оца. Али пут до молитве је пут подвижништва. Христос у Беседи на гори тражи покајање срца: помирење са братом пре приношења жртве Богу (Матеј 5, 23-24), љубав према непријатељима и молитву за оне који нас прогоне (Матеј 5, 44-55). Срце тако припремљено учи се молитви. Код Јеванђелиста Луке имамо две параболе о томе како се треба молити. Прва је о упорној удовици (Лука 18, 1- 8) и о фарисеју и царинику (Лука 18, 9- 14). Христос у првој причи доноси поуку ученицима како „треба увек да се моле и не клону“ (Лука 18, 1), а у другој поука је упућена онима „који су били уверени за себе да су праведни“ (Лука 18, 9). Речи цариника „Боже милостив буди мени грешноме“ (Лука 18, 13) ушле су у исихастичку молитву „Госпode Исусе Христе Сине Божији помилуј ме грешнога“. Молитва Христова у Гетсиманском врту доноси целокупан домострој спасења који представља прослављење Оца у Сину и Сина у Оцу: „Ово изговори Исус па подиже очи своје небу и рече: Оче дошао је час, прослави Сина својега, да и Син твој прослави тебе“ (Јован 17, 1). Христос се моли и за сједињење и јединство верујућих у Њега (Јован 17, 21- 23). То је могуће у јединству Његовога Тела и Крви.

Молитва претходи Силаску Духа Светога на апостоле: „Где сви бејаху једнодушно на молитви“ (Дела апостолска 1, 14), и она се јавља као неопходан предуслов за догађај Педесетнице. Молитва као делатност срца се много пута помиње у Светом Писму. Најупечатљивије је сведочанство апостола Павла: „Ради тога преклањам колена своја пред Оцем Господа нашега Исуса Христа, да вам по богатству славе своје да силу да ојачате Духом његовим у унутрашњем човеку, да се Христос вером усели у срца ваша, да бисте укоренили и утемељили у љубави, могли разумети са свима светима шта је ширина и дужина, и дубина и висина, и спознати љубав Христову која превазилази разум.“ (Ефесцима 3, 16-19). Црква је у свом историјском развоју молитвом прожелала сваки део времена: полуноћницом, јутрењем, Литургијом, часовима, вечерњим богослужењем и повечерјем. Литургијска година са својим великим празницима сачињава једну непрекидну молитву. Врхунац молитвеног подвига јавио се у покрету који се зове исихазам. Отац Јустин Поповић је исихазам превео као молитвено тиховање. У тренуцима када је Црква почела да се саображава земаљском царству, прве монашке заједнице и молитвени тиховатељи постали су реакција на такву појаву.

Почетке молитвеног тиховатељног живота налазимо посведочене у *Старечнику*, када је Свети Арсеније питао Бога како да се спасе, Господ му је одговорио: „Арсеније, одлази, ћути и тихуј, јер су то корени безгрешности“.⁴ На основу овог примера видимо да је овакав начин живота Богом установљен.

Први велики отац пустиње који је почео да говори о молитви био је Евагрије Понтијски који је живео у IV веку. Од тог периода па надаље подвижници су почели да говоре „језиком мудраца“ и речником који је био прихватљив за интелектуалну елиту онога времена. Христос је своје ученике упутио на начин како да се ослободе од страсти: „Овај род се не изгони ничим, осим постом и молитвом“ (Марко 9, 29). Молитва је била може се рећи једина окупација и брига Евагријевог богословља. Молитвом би се долазило до познања Бога и до усвајања плодова крштења. Навешћемо неке од његових основних тврдњи везаних за молитву: „Молитва је непрекидни разговор ума са Богом“; „Буди постојан и усредсређен на своју молитву. Не обраћај пажњу на бриге или мисли које ти тада дођу у свест. Оне су само за то да би

те узбудиле и одвратиле и ослабиле чврстину твоје намере“.⁵ Видимо да је овде ум онај који је главни центар молитвеног подвига код човека. То је била и једна од основних карактеристика молитвеног покрета у четвртном веку. Теологија по Евагрију је потпуно познање Бога. Врхунац усавршавања – познање Бога које се постиже беседом са Њим, а са Богом се беседи молитвом, која се врши у исихији.

Свети Макарије Египатски (IV век) пак супроставља Евагријевој учењу идеју о срцу као средишту молитве и целокупног човековог бића. „Срцем се сараствара душа и тако се икониčnost душе преноси на срце, те оно преузима функцију управљања човеком. Човек не може сам да преобрази своју палу природу него му је неопходна помоћ Божија. Пошто се сједини са Духом

Светим он савршава вољу Оца Небеског. Човек је увек слободан да се 'усагласи са Духом' или да одбаци његове дарове.⁶ Код Светог Макарија, молитва не ослобађа ум од материјалног тела, већ омогућује човеку, целом човеку – и души и телу – општење са Богом. „Умна молитва“ Евагрија је код Светог Макарија замењена „молитвом срца“, где је почело и изразито истицање тела човековог које учествује у благодати. „Небески огањ Божанства који хришћани већ сада овде у овом веку примају у себе, у срце своје, у коме и он дејствује, он ће по разрушењу тела дејствовати и споља, и поново ће саставити чланове и удове“.⁷ А присуство огања Божанства остварује се подвигом и молитвом.

Први од великих писаца-подвижника који говори о значајнијој улози тајне Цркве у подвигу молитве јесте Свети Дијадох Фотички. Живео је средином V века. Он износи идеју да је подвиг сарадња благодати која је дарована човеку на крштењу и човекове слободе, која се развија врлинским живљењем: „Преображење крштеном водом бива дејством Духа Светога који се тада усељава у човека... од самог тренутка крштења благодат почиње тајно да делује у дубини ума, кријући своје присуство.“⁸ Тајна крштења представља предуслов за почетак подвига. Познање Бога могуће је уз силу молитве. Свети Дијадох говори о „безбрижном ћутању“ и „слаткој унутрашњој тишини“. Сви каснији аскетски писци усвајају његов концепт „умно-срдачне молитве“. Сишаши умом у срце, изговарајући Исусову молитву, човек се навикава на благодат, односно почиње да бивствује унутар живота Божијег.

Представник познијег периода исихазма (изворног) био је Дионисије Аеропагит, или корпус списа који су њему приписани, а настали су почетком VI века. Његови

ставови пресудно су утицали на подвижничку литературу у овом периоду. Његово основно начело јесте да је Бог узрок из кога све исходи и ка коме се све враћа. Циљ умних напора човека јесте управо враћање Богу и сједињење са Њим (обожење).⁹ По Дионисију, познању Бога претходи очишћење, када се, ослобађајући се свега тварног, човек умом сједињује са Богом.¹⁰ Божански примрак су осетили пророк Мојсије и апостол Павле: „Први када је проникао у мрак божанствене неприступачности, а други када је чуо 'речи' Божанствене неизрецивости“.¹¹ Долазимо до схватања да је несазнајност Божије суштине уствари познање које је једино могуће слабом и пропадљивом човеку: „Што се више приближавамо Богу, наш језик све више бледи и оскудева у речима“.¹² Почетак познања Бога јесте излажење из себе (екстаза), и то кроз молитву.

У својим делима Свети Максим Исповедник (VII век) каже да је чиста молитва резултат љубави према Богу.¹³ Екстаза је врхунац молитве: „Највиши степен молитве је онда када ум пребива ван тела и без сликовитих представа“.¹⁴ Овде видимо подударане са Дионисијем Аеропагитом. Свети Максим је разликовао стања у молитви: „Када постигне делатне врлине, ум напредује у разборитости, а када постигне сагледатељну врлину напредује у познању. Разборитост пружа разликовање врлине од порока, а познање свога заједничарења приводи смислу бестелесних и телесних бића“.¹⁵ Ум када превазиђе ова два стања почиње да богословствује, и човек постаје оно што истински треба да буде, богослов, онај који види Бога и разговара са Богом. Ум узлази изнад духовног света и улази у „тајанствени мрак Божанства“.¹⁶ Овде видимо стање које се приписује Дионисију, а то је „Божански примрак“, стање чисте мо-

литве. Свети Максим своју мисао о молитви и подвигу приводи Цркви. Циљ молитве јесте управо предокушај Божанског живота, обожења, које подвижник достиже у Божанској Евхаристији. Учествовањем у Евхаристији долази се до жељеног и потпуног обожења човека: „Испунивши тако свој природни раст, у лику невидљиве хране, душа задобија боголико савршенство и благодарећи открићу красоте ове хране у себи прима вечно и исто тако добро биће, причешћем постаје бог (обожујући се) божанском благодаћу“.¹⁷ Дакле, врхунац подвига служи да би се кроз евхаристијско сједињење са Христом човек обожио. Без Тајне Христове нема подвига.

Велики утемељивач аскетике и подвижништва, чије је дело једно од првих превођених на српски језик у средњем веку, јесте Свети Јован Лествичник (VII век). Писац је знамените *Лествице*. Свети Јован говори о два вида молитве: 1) телесној и 2) духовној молитви. Телесна молитва подразумева богослужење тела, његову активност за време молитвословља, која доводи до адекватног душевног расположења. Права молитва, умна или

велики утемељивач аскетике и подвижништва, чије је дело једно од првих превођених на српски језик у средњем веку, јесте Свети Јован Лествичник (VII век). Писац је знамените *Лествице*. Свети Јован говори о два вида молитве: 1) телесној и 2) духовној молитви. Телесна молитва подразумева богослужење тела, његову активност за време молитвословља, која доводи до адекватног душевног расположења. Права молитва, умна или

срдачна, како је он назива, открива се за време молитве и богослужења.¹⁸ Видимо да Свети Јован даје превагу заједничком богослужењу у сабрању насупрот појединачном, односно одвојеној молитви. Сличан пример имамо у древној аскетској књизи *Лавсаик*: „Сви живе засебно, у затворништву, а једино се суботом и недељом окупљају у храму и примају један другог. Многи од њих по три или четири дана не излазе из својих келија, тако да један другога виде само на црквеним сабрањима. Неки од њих на сабрања долазе са удаљености од три или четири миље.“¹⁹ Заједничко сабрање се показује као сигурно мерило духовног напретка и личне молитве.

Свети Симеон Нови Богослов (X век) говори да је циљ молитве обожење: „Безмолвије је безбрижно стање ума, тишина слободне и радосне душе, спокојно и непомућено дамарање срца, умозрење светлости, познање

тврдио Варлаам, један од опонената Паламином православном предању. Светитељ је прво васпоставио поштовање тела насупрот ставу филозофије да је оно недостојно поштовања: „Ми у нашим телима носимо као у глиненим сасудама светлост Оца у личности Исуса Христа, на познање славе Светога Духа. Како онда може да буде недостојно за наш дух да обитава у унутрашњем светилишту тела?“²³ Свети Григорије уводи у правилне односе термине дух, душу, тело, који стоје у односу створеног-нествореног а не дух-материја.

Главно учење Светог Григорија Паламе јесте то што је успео да појасни на који начин је Бог нама причастан у молитви: „Бог у својој преобилној доброту према нама, трансцендентан у односу на све ствари, непојмљив и неизрецив, постаје нашем уму причастан и видљив, невидљиво снисходећи својом надсуштаственом и не-

одољивом енергијом“.²⁴ Насупрот себе, Палама је имао представнике западне мисли која није дозвољавала било какво познање живог библијског Бога. Он је кроз учење о енергијама које су пројаве живог Бога, одбранио сав домострој спасења. Бог Паламин је Бог који делује у историји преко енергија. Богу је својствен излазак, испољавање и енергија.²⁵ Молитва је за Светог Григорија Палама већа од стицања појединих врлина. Исихазам је повлачио за собом и посебан положај тела подвижника у току молитве. Противници паламизма оптуживали су Светог да он својим методом молитве учи да је душа у области пупка.²⁶ Свети Григорије Палама је објашњавао да је овакав положај имао за циљ искључиво да помогне почетнику у молитви, да нерасејано задржи ум свој у себи, у области срца, које је од централног значења у животу човека. Уколико би закључили да је циљ молитве био у горена-

веденим методама погрешили би. „Узношење ума ка Богу и непосредно беседовање са Њим“²⁷ јесте врхунац духовног живота. Но такав духовни живот, по Палами, би био немогућ уколико подвижник не би учествовао у божанској Евхаристији и недељном сабрању. У својим беседама, Свети Григорије Палама позивао је паству на свакодневно причешћивање (Омилија 38).²⁸ Свештено сабрање у Цркви Божијој види као место где се људи избављају од свакога зла и тешкоће (Омилија 51).²⁹ Исихастички покрет код Светог Григорија Паламе није се изродио у нешто што је паралелно Цркви, него је управо он органски изникао из ње, продубљујући живот у Христу непрекидном молитвом.

Тема молитве би била непотпуна а да се не помене централна личност исихазма, Свети Григорије Палама (XIV век) који је усавршио науку о безмолвију. Његова личност је изашла из испоснице Свете Горе реагујући на учење да се Бог не може спознати и да је такво учење о познању Бога плод „демонске и зле гордости“.²² То је

У нас Срба Свети Сава се јавља као исихаста пре исихазма, јер је за извор и гаранцију свог правога богословља стављао заједницу и општење са Богом Живим

и Истинитим, то јест молитвено подвижнички и литургијско-богослужбени живот по Богу и у Богу, који једино уводи и посвећује у тајне богословља, богослављења, и животом и умом и речју.³⁰ Силом молитве Свети Сава је могао један читав народ привести Христу, јер је његово дело рођено пре свега у облагодатаћем срцу његовом онда у историји.

Духовно здравље чува се кроз Литургију и подвижништво. По Светом Григорију Палами, то је созерцање Бога, јер када човек доспе до такве духовне зрелости да сагледава Бога, онда је то показатељ истински здраве душе. За постизање овог духовног здравља неопходна је молитва (тиховање). Наше оздрављење огледа се у томе да човек литургише и приноси читав свој живот Богу. Очишћење и преображење се одвија кроз непрестано делање. Молитва је „најистанчанији васпитач ума, срца и целокупне личности“, по речима митрополита Амфилохије Радивића и „једини метод суштинског самопознања“ (Свети Јустин Поповић).³¹ Савремени свет није свет тајне, светости, него свет агоније, беспотребних информација и свакодневне таштине. Да не говоримо о томе како је савремени човек заборавио на срце до те мере да о њему и не размишља. Читајући молитвене дневнике Аве Јустина, светитеља наших дана, видимо осећајност која је душу овог угодника Божијег доводила до суза: „Госпoде удостој нас да Те љубимо свом душом својом и мишљу и да творимо у свему вољу Твоју... Госпoде (Светим Златоустом) дај ми смирење, целомудреност и послушност.“³² Ове речи у тренутку летаргичности и унија човека данашњице, не могу а да не потресу нашу хришћанску самосвест. Одуство молитве води човека ка лењости, унији, епидимији модерног доба: „Лењост не само што унесређује човека у материјалном смислу, она га води и психичким болестима.“³³ Смиреност, целомудреност и послушност, речи су од које човечанство бежи, а онај „луд Христа ради“ узима као бисер многоцени са собом. Данашњи човек, образован на основама потрошње и потражње, тражи воду на другим изворима, поред свог богатог православног предања, где се чува тајна целовитог човека. Поцепан и раздвојен, изгубљен и дезоријентисан, јури за сопственим жељама и тежњама, не схватајући шта је његово назначење и подобје. Интегрални

и целовити човек јесте искључиво у заједници са Богом и ближњима, у Цркви Христовој, а пут до те заједнице јесте пут једнодушнoг сабрања у молитви око Тела и Крви Господње.

Свети Григорије Палама није сматрао непрекидну молитву искључиво занимањем монаха, него и обичног

света. Он је и сам после подвига у келији, суботом и недељом учествовао на евхаристијским сабрањима. „Само устајање на молитву у сабрању води Богу“, говорио је солунски светитељ. На питање где се неко боље може молити, у храму или код куће, Свети Јован Златоусти одговара недвосмислено: „Сам себе вараш човече, може се молити и код куће, али не као што се моли у цркви, где је толико мноштво Отаца, где се вапај једномислено узноси Богу.“³⁴

Молитвено подвижништво је изражавање љубави према Творцу и она се пројављује на Литургији, у Телу Христовом. Бог је дао људима различите дарове, али ако они нису повезани у једно „Тело“ онда они ничему не служе. Бог је створио свет, по Светом Максиму, да би био једна космичка Литургија.³⁵ Учествовање у тој Литургији захтева и одрицање од своје воље (посебно је важно истаћи ово ако имамо у виду подвижништво и молитву). Целокупни подвижнички начин живота јесте управо нешто што је органски део литургијског живота. Хришћанска молитва је увек свагда „јавна и заједничка молитва, зато што ми, сав народ Цркве јесмо једно“ према речи Светог Кипријана. Таква молитва мора да буде „и о свјех и за всја“.³⁶ У молитви се догађа укрштање времена и вечности, уплив догађаја из историје спасења у наш живот: „Зато је наш призив да у себе и око себе, у време, унесемо Христа“.³⁷ Хришћани имају призивање да читав њихов живот постане Христов живот, суштински преображен, причастан нествореним Божанским енергијама. Суштина учења Светог Григорија Паламе се састојала у могућности виђења Бога и заједништва са њим, што повлачи питање: Да ли се може остварити паралелна заједница са Христом мимо Литургије? Старац наших дана, Свети Порфирије Капсокалитов говори о Исусовој молитви каже: „Нема ни говора о напуштању богослужења, или о некаквој идеји да само кроз изговарање Исусове молитве доспевамо до мере свети-

теља“.³⁸ Основна порука коју нам оставља молитвено богословље јесте управо то да се енергије пројављују преко личности, у овом случају преко личности Господа Христа, Која се јавља као центар целокупног спасења света и човека. Сједињење са Богом не може бити ван Христа, а Христос се открива у историји кроз Литургију (Цркву). Дар молитве претпоставља учествовање у Тајни Цркве, или боље речено, то је дар заједништва у Христу. Лична молитва врхуни у литургијском приносу

Богу Оцу кроз Христа Духом Светим. Она није „успех“ индивидуе, него пројава харизматичног дара који се даје зарад заједнице, на изградњу Тела Христовог, „васпитање Утешитеља“.³⁹ „Ти си нам даровао опште и сагласне молитве“ гласи једна од евхаристијских молитава. Молитва Цркве се приноси „једним устима и срцем“, да би лична молитва израшла у саборну молитву, према речима оца Георгија Флоровског.⁴⁰ Литургија је основ молитвеног подвижништва, јер сав духовни живот верних јесте последица тог једног и истог јединственог живота Христа у вернима, који се остварује у Литургији, а после ње продужава кроз подвижничко-молитвени живот. Време у Литургији добија димензију вечности, непропадљивости, док молитва добија димензију непрестаности сходно евхаристијским речима: „Око тебе стоје Серафими, једни са шест крила, и други са шест крила: са два покривају лица своја, са два ноге, а са два лете и кличу један другоме неућутним устима, непрестаним славословима“.⁴¹

напомене:

¹ Догматика III, Црква, Светајна Христова – Молитвено Богословље о Цркви.

² Скалцис Панајотис, *Традиција заједничке и личне молитве*, Крагујевац, 2014, 72.

³ Јоанис Каравидопулос, *Увод у Нови Завет*, Београд, 2010, 128.

⁴ *Старечник*, Нови Сад, 2000, 58.

⁵ Јован Мајендорф, *Свети Григорије Палама и православна мистика*, Београд, 2006, 18.

⁶ Георгије Флоровски, *Источни Оци од V до VII века*, Београд, 2006, 171.

⁷ *Исто*, 177.

⁸ Благоје Пантелић, *Григорије Синаит и византијски исихазам*, Београд, 2012, 217.

⁹ Флоровски, неведено дело, 116.

¹⁰ Пантелић, наведено дело, 220.

¹¹ *Исто*, 31.

¹² Флоровски, неведено дело, 117.

¹³ Пантелић, наведено дело, 227.

¹⁴ Свети Максим Исповедник, *ΑΡΧΗ ΚΑΙ ΤΕΛΟΣ*, Никшић 2006, 91.

¹⁵ *Исто*, 107.

¹⁶ Флоровски, наведено дело, 222.

¹⁷ Свети Максим Исповедник, наведено дело, 231.

¹⁸ Свети Јован Лествичник, *Лествица*, Хиландар, 1997, поука 27.

¹⁹ Зоран Крстић, *Паладијев Лавсаик и дух индивидуализма*, преузето са: <https://www.eparhija-sumadijska.org.rs/download/rektor/LavsaikZK.pdf>.

²⁰ Свети Симеон Нови Богослов, *Сабране беседе*, Београд 2010, 541.

²¹ *Исто*, 542.

²² Јован Мајендорф, *Свети Григорије Палама и православна мистика*, Београд, 2006, 68.

²³ *Исто*, 85.

²⁴ *Исто*, 98.

²⁵ Свети Јован Дамаскин говори о „искакању Божијем“ на оном месту где се говори о својствима Божије природе. „Јединство и истоветност кретања, јединствено искорачење и јединствено кретање три ипостаси“, Василије Кривошеин, *Аскетско и богословско учење Св. Григорија*.

²⁶ Називали су их омфалопсихи.

²⁷ Свети Григорије Палама, *Господе просветли таму моју*, Београд, 2005, 521.

²⁸ *Исто*, 277.

²⁹ *Исто*, 365.

³⁰ Владика Атанасије Јевтић, *Развој богословља код Срба*, Теолошки погледи, Београд, 1982, 91.

³¹ *Исто*.

³² Јустин Поповић, *Молитвени Дневник*, у: исти, *На Богочовечанском путу*, Београд: Ђелије, 1980, 119.

³³ Епископ Јован, *Недељне проповеди на Литургијама II*, Крагујевац, 2020, 194.

³⁴ Скалцис, наведено дело, 48.

³⁵ Свети Максим Исповедник, наведено дело, 488.

³⁶ Флоровски Георгије, *Црква је живот*, Београд, 2004, 341.

³⁷ Епископ Јован, *Беседа на Св. Василија Великог*, 2011, преузето са: <https://www.eparhija-sumadijska.org.rs/item/1945-време-са-христом-је-увод-у-вечност>.

³⁸ Старац Порфирије Капсокаливит, *Подвижник љубави прозорљиви старац*, Нови Сад, 2003, 274.

³⁹ Ставрос Јагазоглу, *Светојајински исихазам*, Зборник радова научног симпозиона у Србињу, Србиње, 2001, 64.

⁴⁰ Флоровски, *Црква је живот*, 358.

⁴¹ Молитва приношења на литургији Светог Василија Великог.

СТО ДВАДЕСЕТ ГОДИНА ОД РОЂЕЊА ВЕЛИКОГ РУСКОГ БОГОСЛОВА ПАВЛА ЕВДОКИМОВА

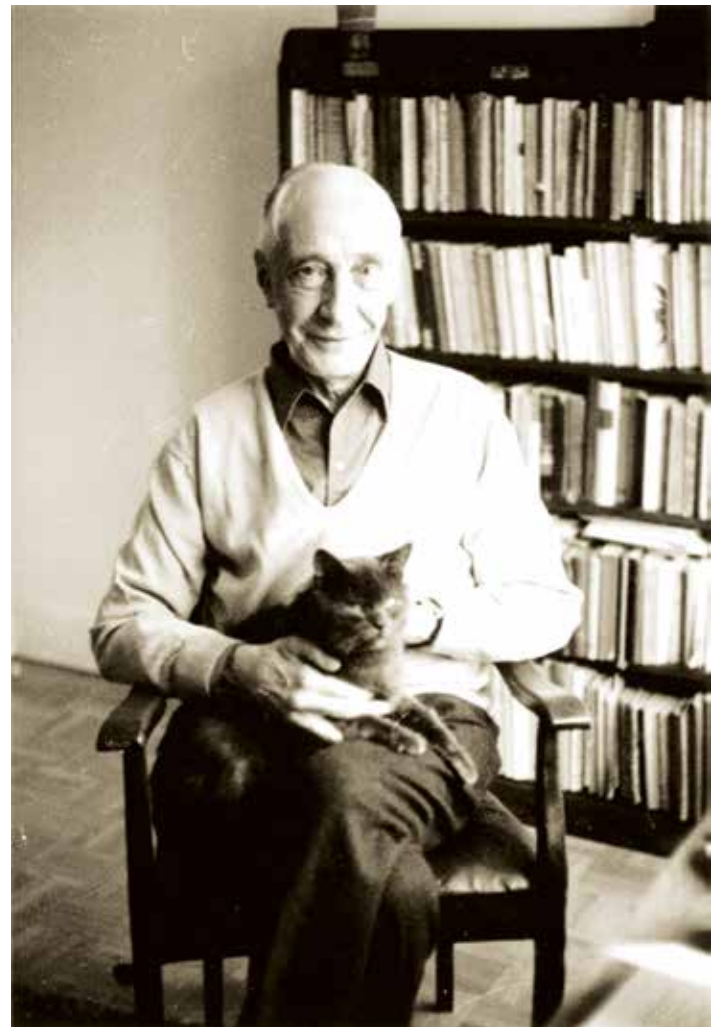
Павле Евдокимов је био човек контраста, чак и контрадикције. Рођен и одрастао у Русији, био је дубоко окупиран руском књижевношћу и теолошком културом. Ипак, када је дошао у Француску, за разлику од других емиграната, писао је мало, те заправо ништа није објавио на руском. Све његове књиге и чланци појавили су се на француском. Његов отац био је војник, па је и сам Павле студирао у школи за кадете. Током грађанског рата, који је уследио након Бољшевичке револуције, борио се у Белој гарди. Но, након деценије и више година оженио се младом женом. Остајао је код куће пазећи на децу, док је његова супруга ишла на посао – не тако типично и за данашње време, али свакако у потпуности страно тридесетим годинама XX века. Био је ожењен, и заиста, након што је његова прва жена преминула од канцера, поново се оженио доста млађом девојком. Ипак, једна од централних тема његових дела јесте идеја о „унутрашњем монаштву“. Постоје многи други контрасти које ћемо приказати када будемо истраживали његов теолошки опус.

Ево најважнијих чињеница из његовог живота¹. Павле Евдокимов је рођен 2. августа 1901. и био је неколико година старији од Владимира Лоског. Године 1907. његовог оца је убио војник који је припадао револуционарском одреду. Павле и његов старији брат отпутовали су у централну Азију, како би се придружили мајци и оцу на самрти. Једва је успео да види очев последњи израз лица. Оливије Клеман, који је касније постао близак пријатељ Евдокимова, говорио је да је вероватно ово искуство њега увело у две главне области његове теологије: прва је жртвена љубав Очева, а друга је осмех Очевог, који ћемо целу вечност имати пред собом.

Павлова мајка, припадница старе аристократије, била је ватрена хришћанка. Управо се од ње Павле научио вери – вери коју никада није доводио у питање. Као што је његова друга жена, након Павлове смрти, рекла о њему: „Веровао је као што човек дише“. Идући уобичајеним животним путем, Евдокимов је почео школовање у школи за кадете Државне армије. Међутим, током распуста, мајка га је водила у посете манастирима. Управо у овом периоду почиње његово упознавање и дубоко поштовање православног монашког живота. У време Октобарске револуције, породица се обрела у Кијеву, где је, поред војног образовања, млади Павле похађао Духовну академију (врло необична ствар за некога ко је припадник noblesse d'érée [племенити слој]). Тада је започело његово богословско образовање. Након неколико месеци, придружио се Белој гарди и борио се у коњици, неколико пута блиско избегавајући смрт. Мало после тога, враћа се породици. Године 1922, заједно са стотинама хиљада Руса, његова породица се нашла у изгнанству. Као и неколицини блиских руских пријатеља, искуство егзила је и њему показало смисао хришћанског живота, у чијем средишту се налази изгнанство. „Јер овде немамо постојана града, него тражимо онај који ће доћи“, као што наглашава аутор Посланице Јеврејима (13, 14).

Након неког времена пороведеног у Константинопољу, Берлину, Прагу и Београду, у септембру 1923. године настанио се у Паризу. Студије је наставио на Сор-

бони, а наредне године постао је један од првих студента на новоотвореном Институту Светог Сергија. Како би омогућио себи школовање, преко ноћи је радио у фабрици аутомобила Citroën или на железничкој станици, чистећи вагоне. Четири године је провео студирајући

на Сергијевом институту. Двојица његових учитеља, којима је доста дуговао, били су отац Сергије Булгаков и Николај Берђајев. Евдокимов је сам говорио због чега им је био дужник. „Један слободоумни философ“, а други свештеник и професор догматског богословља“, сваки је говорио о слободи Православља и његовој пророчкој мисији. „Продубљивајући 'институцију' једним 'догађајем', сваки је наглашавао улогу Светог Духа“. Од оца Сергија је научио да „негује 'инстинкт за Православље' који те поставља на путеве Предања [...] на којима изнова откриваш непосредност Библије. Такође, потребно је да се човек удуби у размишљање Отаца, да живи Литургију, да 'учествује у евхаристијском пламену', да открије икону, есхатологију, све ствари вере које се налазе изван историје, мета-историјско“².

Године 1927. Павле је оженио протестанткињу Наташу Брунел, из Нима у Прованси са очеве стране, а Рускињу и Кавказкињу са мајчине. Настанили су се у кући у Ментону, где је Наташа научила италијански. Добили су двоје деце, Нину 1928. и Михаела 1930. Док је Наташа зарађивала новац као учитељица, Павле је остајао кући и пазео на децу и, у исто време, радио на својој

докторској тези, не из теологије, већ философије, која је касније обрађена 1942. године на Универзитету у Екс-ан-Прованси. Штампана је под насловом *Dostoïevski et le problème du mal* [Достојеvски и проблем зла]³. У дисертацији је представио Достојеvског као пророка хришћанства, подстицаног на обнову услед појаве атеистичких идеја. Две године касније, објавио је књигу *Le Mariage, sacrement de l'amour* [Брак – Тајна љубави]⁴. Након овога, Павле је са породицом напустио Ментон, кога су окупирали италијанске трупе 1940. године и привремено су се настанили у Валенси.

При крају рата, 1945. године, Наташа умире од канцера и Павле се са децом вратио у околину Париза. Докторску тезу је предао 1942. године. Исте године умире његова мајка и Немци окупирају „слободну зону“. Заједно са пријатељима протестантима, Павле је укључен у организацију *Унутрашњи покрет за бригу о евакуисанима* (SIMADE) који је настојао да спасава животе, нарочито Јевреја. Био је ухапшен и задржан неколико недеља, али је пуштен заузимањем пријатеља, судије из Оранжа. Након рата, његово учешће у SIMADE се наставило. Сада су се бринули о судбини избеглица. Године 1946. је обезбедио кућу за уточиште избеглица, а од 1947. до 1968. године, кућу за студенте из централне и источне Европе, противнике совјетског интервенционизма у суседним земљама, а затим и из земаља трећег света.

У периоду од 1948. до 1961. године био је члан управног одбора Екуменског института у Босију (Bossey) у Швајцарској. Павле је, 1953. године, постао професор на Институту Светог Сергија у Паризу, предајући Западно хришћанство и Морално богословље. Поново се жени 1954. године са двадесетпетогодишњом Томоко Сакаи, која ради као тумач, кћерком јапанског дипломате и Енглескиње. Његов брак са Томоко утицао је да ослободи своје креативне моћи, као и да прошири културне симпатије које су биле ограничене руским васпитањем, како говори Оливије Клеман. Касније, 1958. године, појавила се његова књига *Le Femme et le salut de monde* [Жена и спасење света]⁵.

Наредне године је изашло његово најобимније дело *L'Orthodoxie* [Православље]⁶, за које је награђен докторатом из богословља на Институту Светог Сергија; две године касније, 1961, као плод истраживања руских корена његове мисли књига *Gogol et Dostoïevski ou la descente aux enfers* [Гогољ и Достојеvски: Силазак у паклао].⁷ Након годину дана издаје другу књигу о браку: *Le Sacrement de l'amour: Le mystère conjugal à la lumière de la tradition orthodoxe* [Света тајна љубави: Тајна брака у светлу Православног Предања]⁸, а 1964. године излази једно од његових главних дела *Les Ages de la vie spirituelle: Des pères du desert à nos jours* [Векови духовног живота: од пустињских отаца до наших дана]⁹. Затим, 1968. године *La Connaissance de Dieu selon la tradition orientale* [Знање о Богу према Источној традицији]¹⁰; 1969. *L'Esprit-Saint dans la tradition orthodoxe* [Свети Дух у Православном предању]¹¹. У години његове смрти, 1970, објавио је следећа два рада: *Le Christ dans la pensée russe* [Христос у руској мисли]¹² и *L'Art de l'icône: Théologie de la beauté* [Уметност иконе: Теологија лепоте]¹³.

У последњој деценији живота, Павлова екуменска настојања су се наставила. Године 1964. је позван да учествује на Другом ватиканском концилу као један од

православних посматрача са Светог Сергија. Након неколико година, 1967. постаје професор Екуменског института у Босију и на Институту за више студије [*Institut Supérieur d'Études*] (Екуменском, новоотвореном у Паризу). Године 1968. постао је доктор *honoris causa* на Универзитету у Солуну. Преминуо је изненада у сну 16. септембра 1970. године.

Одељак из књиге Andrew Louth, *Modern Orthodox Thinkers from the Philokalia to the present*, London 2015.

Превео Лазар Марјановић

напомене:

¹ Више о Евдокимовом животу видети: *Olivier Clement, Orient—Occident: Deux passeurs: Vladimir Lossky et Paid Evdokimov* (Geneva: Labor et Fides, 1985), 105-210 (за његов живот, нарочито: 105—116); Michel Station, 'Note bibliographique sur l'oeuvre de Paul Evdokimov', *Contacts* 235—236 (јул-децембар 2011), 267-275; двоструки чланак посвећен Евдокимову. На енглеском: Michael Piekon, у Paul Evdokimov, *Ages of the Spiritual Life* [Векови духовног живота] (Crestwood, NY: St Vladimir's Seminary Press, 1998), 1-10; и *In the World, Of the Church: A Paul Evdokimov Reader* [У свету, о Цркви: Читалац Павла Евдокимова], ed, Michael Piekon and Alexis Vinogradoff (Crestwood, NY: St Vladimir's Seminary Press, 2001), 1-9. Такође, видети личне Евдокимовљеве аутобиографске напомене: 'Some Landmarks on Life's journey' [Неки оријентир на животном путовању], у Evdokimov, *In the World*, 37-47.

² Evdokimov, 'Some Landmarks', 38-39.

³ *Dostoïevski et le problème du mal* (Lyon: Editions du Livre Français, 1942; репринт Paris: Desclée de Brouwer, 1978).

⁴ *Le Mariage, sacrement de l'amour* (Lyon: Éditions du Livre Français, 1944).

⁵ *La Femme et la saint de monde* (Paris-Tournai: Desclée de Brouwer, 1958; репринт 1978).

⁶ *L'Orthodoxie* (Neuchâtel: Delachaux et Niestlé, 1959).

⁷ *Gogol et Dostoïevski on la descente aux enfers* (Paris: Desclée de Brouwer, 1961; репринт Paris: Éditions de Corlevour, 2011).

⁸ *Le Sacrement de l'amour: Le mystère conjugal à la lumière de la tradition orthodoxe* (Paris: Editions de l'Épi, 1962; репринт 1980).

⁹ *Les Ages de la vie spirituelle: Des pères du desert à nos jours* (Paris; Desclée de Brouwer, 1964; репринт 1980).

¹⁰ *La Connaissance de Dieu selon la tradition orientale* (Lyon: Xavier Mappus, 1968).

¹¹ *L'Esprit-Saint dans la tradition orthodoxe* (Paris: Cerf, 1969; репринт 2011).

¹² *Le Christ dans la pensée russe* (Paris: Cerf, 1970).

¹³ *L'Art de l'icône: Théologie de la beauté* (Paris: Desclée de Brouwer, 1970).

Зоран Крстић, протојереј ставрофор

БЕСЕДА НА ПРАЗНИК СВЕТИХ АПОСТОЛА ПЕТРА И ПАВЛА И НА ПЕДЕСЕТОГОДИШЊИЦУ ПРИМАЊА МОНАШКОГ ЧИНА ЕПИСКОПА ШУМАДИЈСКОГ ЈОВАНА

Педесет година истрајавања у монашком подвигу на Христовом путу јесте нешто што је апсолутно вредно сваке похвале. Ми свештеници, монаси и народ верни шумадијске епархије желимо нашем Епископу још много година монашког труда, трпљења, истрајавања и пре свега молитве, онако како га је Господ крепио педесет година да га још на много година укрепљује и води да би правилно управљао речју Христове Истине

Браћо и сестре,

Срећан празник и срећна слава свима вама који долазите и који се овде окупљате, изражавајући тако да је ово свето место, ова светиња, центар ваше животне наде. Дакле, ни мање ни више, сваки пут када се упутите на ово свето место ви изражавате својим гестом да знате

ће неко да прогласи Црквом или на било који други начин да установи. Црква у коју ми верујемо мора да буде апостолска. На тим темељима је заснована наша вера у Цркву.

Врховне, првостолне Апостоле ми данас славимо и ово је овдашња храмовна слава, Апостоле Петра и Павла. Господ је најпре послао Апостоле да проповедају Царство Божије. Имамо један елемент апостолства у просторном смислу: „Идите из Јерусалима и проповедајте и пре свега крштавајте у име Оца и Сина и Светога Духа“. То је један елемент апостолства, а други квалитативни елемент јесте сведочанство Апостола о Васкрелом Христу.

Као што видите из данашњег Јеванђеља, Христос пита Апостоле: „Шта људи говоре о мени?“ Зар није то исто питање које су људи стално постављали, па и данас постављају када вас питају: „Зашто ви верујете? У кога ви верујете? Ко је тај у кога Ви верујете?“ Као што видите, све су то иста питања већ двадесет векова и вероватно ће увек бити иста. То пита Господ своје Апостоле и потом сви они кажу: „Једни говоре да си Јован Крститељ, други да си Илија...“. Онда Господ пита Апостоле: „А шта ви кажете?“ Кроз уста Петра чули смо

куда идете, да знате који је ваш животни циљ и надале да очекујете од Господа спасење. То су црте и елементи хришћанског живота.

Када за који тренутак будемо чули Символ вере, исповедање наше вере, обратите пажњу да ми верујемо у Бога Оца, верујемо у Бога Сина, верујемо у Бога Светога Духа и верујемо у Цркву. То су та четири елемента исповедања вере. Као што видите, Црква се у оквирима наше вере, у садржају наше вере, не доживљава тек као грађевина или некаква људска институција коју ми можемо да поштујемо мало више или мало мање, онако како нам се прохте.

Ми хришћани у Цркву верујемо баш као што верујемо и у Тројичног Бога. То је велика, огромна разлика, која нас упућује на то да сазнамо, или да се трудимо да сазнамо шта је то Црква? Зашто је у Символу вере она та четврта реалност поред Тројичног Бога у кога ми верујемо? У Символу вере ћемо, такође, изговорити као наше исповедање вере, да је једно од својстава Цркве да је она „апостолска“. Не верујемо ми у било какву Цркву, било какву институцију људску и сабрање људско које

и данас то исповедање вере: „Ти си Христос Син Бога Живога“.

На том исповедању вере почива Црква Христова, да Онај који је рођен од Марије није било ко, тек један добар човек, већ да је то Син Божији, Спаситељ, Онај кога смо очекивали. На тој апостолској вери је заснована Црква Христова. То је основни квалитативни елемент апостолског исповедања вере.

Апостоли су ишли у свет, проповедали, крштавали и страдали за своју веру. Од дванаест Апостола, сви су мучничком смрћу пострадали осим Апостола Јована, како каже наше Предање. После Апостола, после оних који су видели Васкрсење Христово, сведочили Васкрсење Христово, апостолска служба се угасила. Као што знате ми данас немамо Апостоле. После те генерације која је била сведок Христовог живота и Христовог Васкрсења, та служба од тада више не постоји.

Сведочанство је пренето на Епископску службу. Од Апостола па надале иде тај непрекидни ланац предаје Духа Светога на Епископе, па даље од Епископа на своје свештенство и свој клир. Тај ланац је непрекинут ево

већ двасет векова. Епископи су данас ти који сведоче управо ово и који су нам гаранција валидности Литургије. Јутрос када сте кренули на Литургију, да ли сте помислили: „Да ли је то права Црква? Да ли идем на праву Литургију?“, можда вас је неко преварио. То питање када би се јавило у вашим мислима није питање које постављају људи само сада, него је тога било и раније, а биће сигурно и у будућности. „Која је права Црква?“. Гарант исправности и валидности Литургије и Цркве јесу Епископи, никада прекинути ред и ланац прејемства од Апостола.

Браћо и сестре, ми данас имамо још један додатни разлога за славље. Свештенство и монаштво Шумадијске епархије, а надамо се и сви верни, желели бисмо данас да честитамо нашем Епископу педесет година од примања монашког чина. Ове године се навршава педесет година од када је наш Епископ замонашен. Размислите мало шта је то педесет година. Да ли је то мали период? Вероватно је у Божијим очима то један тренутак, али за наша људска мерила, педесет година, пола века, је јако дуг период. Посебно када се ради о монашком путу и монашком крсту.

Желим на нешто да Вас подсетим. Вероватно да сте имали прилике да то чујете, али није на одмет да се подсетимо. У једном приватном разговору који је забележен између Светог Владике Николаја са једним његовим пријатељем, пријатељ га је питао: „Који је највећи српски грех?“. У тој забелешци стоји да се Владика замислио шта би то могло да буде. „Постоји заиста један грех, који сви Срби понављају из генерације у генерацију, који је можда највећи грех, а то је нестрпљење“. Ми смо

Срби нестрпљиви у већини случајева, хтели бисмо све брзо, хтели бисмо све одмах и хтели бисмо да се све то некако брзо заврши и одатле произилази она пословица: „Већина Срба би врло радо умрла за Христа, страдала за Христа, али ће се тешко наћи неко да живи за Христа“. То питање је тешко или рекао бих отржењујуће – да ли смо ми спремни да живимо за Христа?

Педесет година монашког пута је цео живот и то итекако дугачак живот. Педесет година монашког труда, педесет година истрајности није нимало лако. Владика Николај каже да насупрот нестрпљењу, не стоји стрпљење, него стоји мудрост. Нестрпљење је суштина греха и суштина је заправо у томе да човек изражава став да све може сам, да му не треба нико. Све то што може брзо ће завршити, једноставно да је спреман то да уради, а насупрот нестрпљењу стоји животна и Божија мудрост да трпимо и оно што није за трпљење – да будемо свесни да не можемо све да знамо и да истрајавамо на Христовом путу.

Педесет година истрајавања у монашком подвигу на Христовом путу јесте нешто што је апсолутно вредно сваке похвале. Ми свештеници, монаси и верни народ Шумадијске епархије желимо нашем Епископу још много година монашког труда, трпљења, истрајавања и пре свега молитве, онако како га је Господ крепио педесет година да га још на много година укрепљује и води да би правилно управљао речју Христове Истине.

На крају, честитајући вам још једном храмовну славу, празник, једино што још могу да кажем Епископу је: „Многаја љета“. Амин.

Сто година од смрти краља Петра I Карађорђевића

КРАЉ ПЕТАР ЈЕ БИО СЛУГА СВОМ НАРОДУ

„Суд Божији је суд љубави, али ја сам сигуран да је краљ Петар знао реченицу: Ако не будете као слуге, ако не будете последњи, нећете ући у Царство небеско, нећете постати први“, рекао је Његова светост Патријарх српски Господин Порфирије на Литургији у опленачкој задужбинској цркви Светог великомученика Гаоргија када су народ, Црква и држава искрено изразили велико поштовање свом омиљеном владару

Ове године, 16. августа, навршило се сто година од упокојења краља Петра I Карађорђевића. Тим поводом је у храму Светог Ђорђа на Опленцу, месту погребња српског и краља заједничке државе Срба, Хрвата и Словенаца и његовој задужбини, Свету Литургију и парастос је служио Његова светост Патријарх српски Господин Порфирије. Патријарху су саслуживали Епископ шумадијски Господин Јован, Епископ браничевски Господин Игнатије, Епископ нишки Господин Арсеније и умировљени Епископ канадски Господин Георгије.

На Литургији су саслуживали и свештеници и ђакони из Шумадијске епархије, али и других епархија Српске православне Цркве.

У литургијском благодарењу учествовали су и претолонаследник Александар Карађорђевић са супругом принцезом Катарином, принц Филип и принцеза Даница, принц Михаило и принцеза Љубица Карађорђевић, као и чланови Крунског савета династије Карађорђевић. Присутни су били и представници државних органа Србије и Републике Српске, локалне самоуправе и опленачке задужбине. Сакупио се и велики број верног народа, највише из Шумадије, али и других крајева. На Литургији су појали свештеници Шумадијске епархије, мешовити хор при Саборном Храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу под руководством протојереја Драгослава Милована и певачко друштво „Српски православни појци“ из Београда под руководством Марка Качаревића.

Након прочитаног јеванђељског зачала, окупљеном народу беседио је Патријарх Господин Порфирије:

„У име Оца и Сина и Светога Духа. Браћо и сестре, људски род, али и сваки човек понаособ, има разне потребе. Има, наравно, и различите дарове од Бога како би реализовао те своје потребе. Међутим, и кад успе да оствари све што је замислио, када успе да испуни сваку своју жељу, да оствари сваку своју потребу, остаја једна универзална потреба, заједничка потреба за све људе. Постоји потреба од које зависи и смисао и пуноћа и испуњавање свих осталих потреба. Наиме, постоји једна јединствена потреба свакога од нас, постоји једно универзално јединствено питање. То питање се зове питање смисла живота, смисла постојања. Толико је много та синтагма распрострањена, толико је присутна и данас, углавном на тржишту понуде смисла. Постоје различити путеви и различите понуде које се саморекламирају да су управо оне смисао постојања. Уосталом, кроз сву историју, ако бацимо поглед уназад, човек је постављао питање себи зашто постоји, откуда је и који му је циљ. И не само то, него и кроз философију, кроз уметност, кроз различите религије, па ево и кроз науку, покушава управо да открије природу своју, покушава да открије своје назначење, да пронађе смисао своме постојању. И колико год трају ти напори људски, толико имамо различитих резултата, али у исто време исто толико неуспеха, то јест: све до чега је човек дошао сам из себе није довољно да му одговори на питање који је смисао његовог постојања. Зашто, браћо и сестре? Па стога – што год чинио човек, какве год успехе на било ком плану и пољу остварио, његов живот у једном тренутку или од једног тренутка почиње да се гаси и на крају се потпуно

угаси. И онда се поставља питање који је смисао свега претходнога, ако је коначни исход бесмисао, смрт и пролазност. Ми хришћани знамо, знамо Откровењем Божијим, знамо љубављу Божијом, љубављу Божијом према творевини и пре свега и изнад свега у односу на нас људе који смо икона Божија, створени по слици и прилици Божијој, знамо да човек није створен за бесмисао. У крајњој линији, и покушаји да дођемо до смисла показују да тај смисао постоји. Ствар је само у томе што га не може човек сам из себе и сам собом, искључиво и

само својим силама, открити. Тај смисао јесте Логос Божији, Син Божији, Исус Христос који је дошао међу нас, и не само показао, него реално нас учинио победницима над пролазношћу, над смрћу, учесницима вечнога живота. И то, браћо и сестре, већ овде, кроз Цркву своју, кроз света њена богослужења, кроз Свету Литургију.

А ми смо данас чули причу из Јеванђеља по Матеју где ученици Христови постављају питање како се долази до смисла који јесте Царство небеско у нама, међу нама и са нама и како ми постајемо судеоници тог Царства небеског у Телу Христовом. Господ је одговорио једноставном речју: Не може нико ући у Царство Божије, у Царство небеско ако не постане као дете. А на другом месту позива на покајање, па вели: „Покајте се, јер се приближи Царство небеско!“ Царство небеско доводи у вези са покајањем, то јест покајање, наше покајање, у везу са могућношћу учествовања у свему ономе што нам је Господ љубављу својом дао. Наравно, то покајање није ништа друго него преображај, узрастање, не напросто један психолошки моменат и тренутак у којем ми самоосуђујемо себе.

Покајање значи преумљење, значи одрицање од система вредности које нам нуди овај свет. И прихватање и живот по систему вредности Јеванђеља. Зато је основно питање да ли ми верујемо речи Христовој, да ли верујемо Јеванђељу, да ли је реч Христова за нас меродавна. Ако јесте, онда ће нам живот изгледати на један начин. Ако није, живот ће изгледати потпуно другачије. Ако јесте, онда ћемо разумети и реч: „Ако не будете као деца, нећете ући у Царство небеско“. Наравно, то не значи да будемо деца по наивности, по лаковерности, него да будемо деца по безазлености, по смирењу.

А шта је, браћо и сестре, смирење? Смирење, опет, није само и искључиво једно психолошко стање. И то је укључено у тајну смирења. Смирење је наше стајање

пред Богом у којем ми препознајемо да сами из себе и собом јесмо пролазни, јесмо смртни јер имамо свој почетак, да сами собом не можемо додати ни један педаљ своје узрасту, али да управо са свешћу да не можемо собом, ни из себе, препознајемо љубав Божију и силу Божију и знамо да њом можемо све. Својом отвореношћу, својом вером, поверењем у то да је Бог онај који је наш Спаситељ, Бог који је љубав. Можда можемо бити слабаши, можемо промашивати у свом животу, можемо падати, можемо грешити, али није то од чега зависи наше спасење или погибао. Наше спасење зависи од љубави Божије, а ту љубав примамо управо свешћу ко смо, и свешћу ко смо у заједници са Њим.

Ми смо се данас сабрали између осталог и да одслужимо стогодишњи помен краљу Петру Ослободиоцу. Ако верујемо речи Јеванђеља, тамо ћемо наћи и то да је свака власт од Бога. И од тога да ли верујемо Јеванђељу или не, зависиће наш однос према власти. Међутим, ту исту реченицу краљ Петар је гледао из своје перспективе. И он је знао, као што су знали и православни Срби у његово доба, да је он по Божијем допуштењу и Божијем промислу постао краљ, постао владар Срба, и штавише Срба, Хрвата и Словенаца. Али, знао је и то да је то што има од Бога добио. Знао је, браћо и сестре, а знамо и ми да је знао, јер знамо његов живот. Он је знао и реченицу: „Ако не будете као деца, нећете ући у Царство небеско“. Знао је и то да смрт није последња реч коју може дати о себи, јер је веровао у реч Христову, Јеванђеље Његово, веровао је у Христа Спаситеља, распетог и васкрслог. Да ли хоћемо доказ? Толико их има ако се удубимо у његов живот. Али једна ситница наизглед, крупно и много говори о њему – када је ишао са својим народом на крстоваскрсли пут, кроз зиму, кроз мећаве и снегове, једино што је понео са собом био је диптих – икона апостола Петра и Павла. Већ сама та икона по себи много говори. У њој је садржано једно друштво, образовани, интелектуални свет и обичан, прости свет. Али у једноме једно, у вери једно, у Христу једно. И садржана и показана љубав – јер било је моменат када су та двојица апостола имали међусобно различита мишљења и ставове, препирали се, улазили у сукобе, али је увек надвладавала љубав и побеђивало јединство, јер је то јединство у Христу и Цркви Његовој. Краљ Петар је био слуга својега народу. Ко је још подигао своје слуге споменик и мајци његовој? А краљ Петар то јесте – војнику кога није успео да сачува кроз недођију, а за којег је мајка молила да га краљ врати живог и здравог, он је подигао споменик. И мајци његовој. И чувао чарапе које је та мајка упутила по краљу својега сину, који такође није жалио себе.

Дакле, браћо и сестре, нисмо ми судије. Ако бисмо ми били судије, тешко да би ико прошао наш суд, јер смо немилосрдни, јер смо самољубиви, јер смо оштри и немилосрдни према другима. Суд Божији је суд љубави, али ја сам сигуран да је краљ Петар знао реченицу: Ако не будете као слуге, ако не будете последњи, нећете ући у Царство небеско, нећете постати први. Нека му Господ да вечни покој, Царство небеско. А ми, браћо и сестре, да знамо да је Господ са нама, да је победио смрт, сваку невољу, свако искушење без којих није могућ живот и без којих не можемо постати јачи и вернији Христу. Нека би нама Господ дао смирења, наде, вере и љубави како бисмо Га овде славили заједно сви, једним гласом кроз Свету Литургију и Цркву Његову, али и у Царству небеском и у векове векова. Амин“.

Због великог броја окупљеног народа из разних крајева Србије, причешћивање верника је вршено на више места унутар и изван храма.

Након заамвоне молитве, служен је парастос блаженопочившем Краљу Петру I Карађорђевићу. После завршеног парастоса, уследила је церемонија свечаног полагања венаца на гробном месту уснулог краља од стране званичника.

Учесници богоугодног подсећања на живот и дела краља Петра Карађорђевића, његових славних предака, потомака и врлих сарадника могли су у опленачкој галерији, познатијој као Петрова кућа, посетити изложбу реликвијских предмета и слика из живота династије Карађорђевић.

Сабрање је настављено трпезом љубави у ресторану „Тарпош“ у Аранђеловцу. У току ручка Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован даривао је Његову Светост Патријарха Порфирија и браћу архијереје поклонима у знак сећања на обележени јубилеј.

ЗДРАВИЦА ВЛАДИКЕ ШУМАДИЈСКОГ ЈОВАНА

Током свечаног ручка након опленачког благодарења поводом стогодишњице смрти краља Петра I Карађорђевића, домаћин, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Господин Јован, српског Патријарха и остале госте, поздравио је овим речима:

Ваша Светости, Ваша преосвештенства, уважена госпођо министарко, изасланиче председника Србије, Ваше краљевско височанство са домом Карађорђевића,

уважени и драги управниче Задужбине краља Петра, часно моје свештенство, браћо и сестре!

Моје срце је данас испуњено радошћу и благодарношћу Богу што нас је Дух Свети данас сабрао у прелепу и предивну цркву Светог великомученика Георгија на Опленцу – задужбину нашег краља Петра I у којој је Његова Светост одслужио Свету Литургију. Он је у име свих нас принео бескрвну жртву. Свакако ви боље од мене знате да се Литургија служи у спомен Господа Бога и Спаса нашег Исуса Христа. Дакле, тај спомен који је данас принео Његова Светост није спомен само за нас живе, већ и за упокојене. Пред Богом су сви живи и зато верујем да се душа нашег краља Петра радује на небу што је у његовој задужбини првојерарх Српске Цркве служио Свету Литургију.

Радујем се што смо сви овде узели молитве Господу за нас, за наш народу, за целокупни род људски, јер се Литургија служи за све хришћане. Радујем се што смо се сви заједно помолили Богу за покој душе краља Петра I. У то име, дозволите ми да подигнем ову чашу у знак благодарности Вашој Светости, Вашим преосвештенствима и осталима мени драгим што смо данас били у молитви заједно. Молитва је чудо и њено дејство је велико. Данас смо се молили и за живе и за мртве. Када се молимо, тада разговарамо и са својим пријатељима и онима за које се молимо.

Добро дошли и благословите Свјатјејши Владико. Хвала вам свима и нека вам Господ подари свако добро. Нека нам Бог помогне да се и ми угледамо на тог чести-тог, пре свега, човека, па онда краља Петра I. Живели и на многаја љета!

О ПРВОМ ОСВЕЋЕЊУ ОПЛЕНАЧКЕ ЦРКВЕ 1912. ГОДИНЕ

Двадесетак дана пред почетак Првог балканског рата, 23. септембра 1912. године, Митрополит српски Димитрије осветио је цркву Светог великомученика Георгија на Опленцу, задужбину краља Петра I Карађорђевића. Детаљи о овом чину објављене су у *Веснику Српске Цркве*, број 10, 11 и 12 за 1912. годину.

Весник Српске Цркве доноси и беседу, коју је пред крај богослужења изговорио Митрополит српски Димитрије, из које, поводом литургијског сабрања на Опленцу у спомен стогодишњице смрти краља Петра, доносимо део:

Откад се за људе зна, зна се и за њихову тежњу, да као кратковечна и пролазна бића траже приступа к своме Створитељу као Господару вечности, да пред Њим откривају своје немоћи и просе својој у овом материјалном свету намученој и утврђеној души блажен вечни одмор. Томе Господару вечности и Господару њихова живота људи су из најранијих времена подизали заједничке молитвене домове, који су увек били за њих највећа светиња и средиште њиховог духовног живота. А када су уз те молитвене домове били и гробови њихових милих и драгих, онда су их они сматрали за светиње над светињама. Па такав ће ето бити и овај храм у очима српског народа. Он ће српском народу остати на вечна времена велика светиња и као богомоља и као хранилиште посмртних остатака великог Карађорђа и његових потомака. Али ће он изазвати и поштовање иноплеменика и иновераца, као што такво поштовање изазивају и задужбине Немањинске.

Зна се из историје, да чак и дивљи освајачи, који у освојеној земљи уништавају и руше све што им до руку дође, чувају и штеде грађевине намењене служби божанства. Због тога у границама наше старе државе, после најезде османских освајача, готово ништа није остало од владарских и племићких дворова, па ни од државних грађевина; а многобројне цркве Немањинске и других династија и господара стоје и сада, као седи проповедници наше негдашње славе, побожности и културе. Овај храм придружује се од данас тим славним задужбинама, и остаће као културни споменик нове Карађорђево Србије.

У њему ће се као у молитвеном дому узносити Господу топле молитве за здравље и срећну владавину његовог узвишеног Ктитора; за његова Наследника; за цео његов Дом и његово потомство; за цео српски род и његово уједињење; за српску државу и за победоносну снагу њене војске; за раднике у пољу и трудбенике у радионицама и на трговима; за умне раднике; просветитеље и учитеље народне; за свештенике, духовне вође и пастире; који у народу утврђују Христов морал и приповедају Његову јеванђељску љубав; за богате, које је Бог обдарио изобиљем да се и они сећају сиромаша, ближњих својих; за сиромаше и невољнике, који трпе, али Бога славе, и у њега се уздају; за оне који су доспели до савршенства, да у врлинама не поклизну, за оне који су пали, да се уздигну надом у Бога; за здраве да у здрављу трају, али да се њиме не понесу; за оболеле да буду исцељени Божијом милошћу; за све оне који веру поштују и законе чувају; за све живе, да се сећају да је живот дар Божји и да му је права вредност, ако се испуни љубављу према Богу и према ближњима; за све

упокојене који у вери помреше с надом у вечни живот и спасење, а нарочито и свакад узносиће се у овом храму молитве за душу витешкога Карађорђа и његових упокојених потомака, који заједно са њим буду у њему боравили вечни санак...

Хроничар Весника Српске Цркве, забележио је и зравицу коју је за свечаним ручком изговорио краљ Петар: Браћо! Завет са којим сам се, пре десетину година вратио у Своју отаџбину, ево ми се данас испунио. Окружен пријатељима и вредним помагачима у овом послу, у сред Мог верног народа. Ја се могу данас, Божијом милошћу, поклонити сенима Мојих драгих покојника, који ће сад почивати под сводовима овога Господњег храма, сви заједно, око родитеља Карађорђа.

На заранку Свог живота ову Своју задужбину ја поверавам Своме породи и Своме народу.

Моји Срби и Моји потомци, присно и неразлучно скопчани, нека се у њој крепе вером у Бога, и нека у тој вери налазе снаге за нове напоре на добро Србије и Српства.

То је аманет који Краљ оставља васколикој Својој деци.

Освећење ове цркве пало је у тешка времена. Али ће од овог дана бити још један храм више у нашој земљи, из кога ће се уздизати молитве за праведну српску ствар.

Дижем чашу молећи се Свевишњем за покој душе Мојих покојника и за срећу сваком брату Србину.

ИЗ ЛЕТОПИСА ШУМАДИЈСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ХРАМОВНА СЛАВА У НАТАЛИНЦИМА

У четвртак, 3. јуна, када наша Света Црква прославља Светог равноапостолног цара Константина и царицу Јелену у Наталинцима је прослављена храмовна слава. Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован началствовао је Светом Архијерејском Литургијом, а саслуживали су му свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног Јеванђеља беседио је Владика Јован и између осталог рекао: „Бог у свако време шаље народу неког светог човека који бладодаћу Божијом и својим животом помаже томе народу да се одржи као народ Божији. Тако је Бог и у оно време послао Светог цара Константина да својим едиктом, односно законом, прогласи верску равноправност и престанак гоњења хришћана. Можете ли замислити како је било хришћанима када су их нехришћани по наредбама својих велможа и царева гонили, прогањали и убијали? Међутим, ти који су убијани за име Христово су и постали темељ наше вере. Зато се каже да је крв тих хришћана семе за нове хришћане. Нека нам молитве Светог цара Константина и царице Јелене помогну да и у овом времену и сваком времену и невремену, и у приликама и неприликама сведочимо Име Божије“.

Одмах након заамвоне молитве Епископ, свештенство и верни народ кренули су у крсни вход. Испред храма пререзан је славски колач.

После малог послужења у порти цркве, благодарење Богу настављено је трpezом љубави коју су ове године припремили Слободан Срећковић и Жика Митровић са својим породицама.

Стеван Илић, ђакон

ХРАМ У ОПАРИЋУ ПРОСЛАВИО СВОЈУ СЛАВУ

Дана 3. јуна, када наша Света Црква прославља Светог равноапостолног цара Константина и царицу Јелену, храм у Опарићу, срцу Левча и Шумадије, прославио је своју славу. Светом Литургијом је началствовао јеромонах Петар (Драгојловић), игуман манастира Светог Архангела Гаврила (Пиносава), уз саслужење свештенства Шумадијске епархије.

По прочитаној перикопи из Светог Јеванђеља, окупљеном народу у опарићкој светињи обратио се прота Милић Марковић. Овом приликом прота Милић је честитао славу и говорио о значају Крста за нас православне хришћане.

После прочитане заамвоне молитве, уследио је опход око храма и резање славских знамења, а затим и славки ручак који је ове године припремио колачар Милашин Брашић из Опарића.

Александар Цветковић, јереј

ПРОСЛАВЉЕНА ХРАМОВНА СЛАВА У ЂУРИСЕЛУ

У четвртак, 10. јуна, када Црква Божја прославља Вазнесење Господње – Спасовдан, Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету архијерејску Литургију у храму Вазнесења Господњег у Ђуриселу, где је прослављена храмовна слава, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

На Литургији је био велики број окупљених верника, а посебно деце из Основне школе „Милоје Симовић“ која су активним учешћем и причешћем допринела свечаности овога дана са својим вероучитељем Рајком Сеновићем.

Епископ Јован се обратио верном народу беседом нагласивши да нас Света Црква позива горе где нам је Господ припремио место. „Господ Исус Христос се јесте вазнео, али нас није оставио на данашњи дан. Он је охрабрио не само уплашене ученике, већ је охрабрио цео род људски. Господ нам је оставио мир, али не људски, него мир који вечно траје и који човека подстиче на веру и живот у Цркви. Свети апостол и јеванђелист Лука нам говори да када се Христос узносио на небо, ученици су му се поклонили и вратили се са радошћу, зато што им је Господ обећао да ће им послати Духа Светога и то обећање се испунило“.

Након заамвоне молитве, Епископ, свештенство и верни народ кренули су у крсни вход. Потом је испред цркве пререзан славски колач.

После послужења у порти цркве, благодарење Богу је настављено трpezом љубави коју је ове године припремио Милош Николић из Драгобраће са својом породицом. У току трpezе љубави старешина храма протојереј Милан Живановић се обратио поздравном беседом Епископу Јовану, свештенству и верницима захваливши Богу на прелепом сабрању.

Рајко Сеновић, вероучитељ

ЛИТУРГИЈА И ПАРАСТОС БЛАЖЕНОПОЧИВШЕМ ЕПИСКОПУ ШУМАДИЈСКОМ САВИ

У четвртак, 17. јуна, када се навршава двадесет година од упокојења другог Епископа шумадијског Саве Вуковића, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу. Епископу је саслуживало мноштво свештеника Епархије шумадијске.

Након Свете Литургије, служен је парастос Епископу Сави, и том приликом је Епископ Јован између осталог рекао: „Ми се данас молитвено сећамо да је Господ свог верног, доброг слугу и пастира Цркве Христове, Владика Саву преселио из овога пролазног света у онај вечни и непролазни. О Владици Сави се, за ових двадесет година, доста писало и говорило, али сам уверен да ће се тек писати и говорити. Владика Сава је двадесет четири године само овде служио у Цркви Божијој у Шумадији. Он је за све то време био жртва, али не само појединачних људи, већ Божија жртва. Као што је и сваки Епископ, и он јесте отворени антиминос на који се спушта светиња. И све оно што је Божије и што је људско Епископ возглављује и приноси. Епископ носи и радост и тугу свог народа. Владика Сава је све то чинио. Он се сав предао да служи Богу и народу Божијем, свуда где га је Црква слала, па и овде у Шумадији. Владика Сава је знао да стане на бранику вере и Цркве и онда када му је у питању била глава. Он је знао да је жртва. Међутим, Сава је знао да га чека Онај који једини прима жртве.

Владика Сава је имао многе врлине, али ми је увек на уму једна, а то је врлина милостиње. Он је знао за тугу и немаштину другог човека. Притицао је у помоћ и давао је. Многи су од њега то научили и у свом животу упражњавали, међу којима осећам дужност да споменем монахињу Магдалину. У кућу епископску није могао да уђе ниједан сиромаш и бедник, ниједан гладан и жедан, да она није, настављајући то дело Владике Саве, пружала милост свакоме ко је отварао врата владичанског дома.

Владика Сава је све волео, али највише Бога. Волео је Цркву, богослужење, славословље и благољепије. Он је не само делима, већ и устима и срцем славио Бога. Владика Сава је из своје велике скромности остао и данас за нас људе тајна, али Богу не. Кроз цело његово владичанско служење у Српској Цркви, а највише за двадесет четири године у Шумадије, ми још јасније видимо и осећамо плодове његове жртве. Епископ Сава није ништа присвајао за себе, али то не значи да је у нечему био сиромаш. Живео је и понашао се као они који све имају, али ништа не поседују. Све своје духовно богатство и животну прегнуће сабирао је Бога и народа ради, али и свога спасења. То је велико богатство које је оставио својој Цркви и свом народу.

Надам се и верујем да ће и после нас доћи они који ће се сећати Владике Саве. Ми и данас, после двадесет година,

осећамо његову молитву, љубав и подршку. Много је емоција које ми сада наилазе и зато не бих да се њима препуштам, већ свима предлажем да се препустимо молитви, како бисмо зарадили његове молитве. Нека му је вечан спомен међу нама и Бог душу да му прости!“

По окончању молитвеног помена, у епархијском двору је уприличена трпеза љубави и том приликом се окупљенима обрадио др Ненад Ристовић, редовни професор Филозофског факултета у Београду, и подсетио на допринос Владике Саве очувању старог српског црквеног појања, као и сам значај Српске Цркве у појачком наслеђу хришћанства.

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У МОНАСТИРУ ВЕНЧАЦ

Епископ Шумадијски Г. Јован је поводом славе манастирске капеле, посвећене Светом Свештеномученику Јоаникију Липовцу, служио Свету архијерејску Литургију у Манастиру Венчац у Брезовцу. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног одељка из Светог Јеванђеља, Епископ Јован је све присутне у својој богонадахнутој беседи подсетио на житије, мученичко страдање и ношење крста Светог Свештеномученика Јоаникија, рекавши: „Ми славећи Васкрслога Господа слаavimo и све Његове свете. Свети Јоаникије је кроз своје страдање постао чувар вере и Бог га је обдарио смирењем, трпљењем – по речима Божијим – трпљењем спасавајте душе своје“. Епископ је даље наставио о поукама вере и хришћанског живота наводећи да треба да живимо тако да учинимо овај свет рајем. Потом је указао на важност вере и да веровати значи да се у дубини своје душе сретнемо са Богом.

Епископ је на крају Свете Литургије, пререзао славки колач и честитао славу домаћину монаху Јоаникију и представницима Здравственог центра Аранђеловац.

Трудом домаћина, монаха Јоаникија, уприличена је трпеза љубави, коју је употпунила етно група Аманет.

Александар Бабић, ђакон

ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У КОРИЋАНИМА

У недељу, 20. јуна, на празник Силаска Светог Духа на апостоле, Црквена општина корићанска је прославила своју храмовну славу. Свету Литургију су служили свештеници овог храма, протојереј ставрофор Милорад Тимотијевић и протонамесник Дејан Марјановић, док су за певницом појали теолози и вероучитељи ове парохије.

Отац Дејан је у беседи говорио о значају празника, рекавши да он није само моменат у историји који је прошао, већ догађај који се сваке године понавља и обнавља литургијским прослављањем и сабрањем свих верника на једном месту који благодаћу Духа Светог постају једно у Господу Исусу Христу. Сваки човек је апостол који благовести Бога у свом

окружењу, будући да је крштен у име Оца и Сина и Светога Духа. На крају беседе се захвалио породици Крстић, овогодишњим свечарима.

По отпусту Литургије, у храму је служено вечерње Педесетнице. По окончању вечерње службе, уследила је велика Литија, након које је пререзан славски колач. Према већ устаљеној традицији, овогодишњи свечари породица Крстић, припремили су послужење у порти храма. Овом приликом је одређено да свечари наредне године буду породица Гигић.

Лазар Марјановић

СЛАВА СТАРЕ ЦРКВЕ И ЛИТИЈА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА

На Духовски понедељак 21. јуна, Стара Црква у Крагујевцу је прославила своју храмовну Славу Светом Архиепископском Литургијом којом је началствовао Епископ шумадијски Г. Јован, коме су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Присуствовао је градоначелник Града Крагујевца Никола Дашић, са целокупном градском управом те председницима градских одбора већа града, представницима Војске Србије, МУП-а, директорима основних и средњих школа.

Верном народу се обратио протојереј ставрофор Рајко Стефановић, између осталог рекавши: „У овом празнику, сабирају се сви остали празници и сви дани од постанка света, добијајући свој смисао. Својим уласком у свет Господ Исус Христос чини да сви дарови Духа Светога постају доступни. Силаском Духа Светога постајемо део Цркве. Треба да имамо на уму да је Христос почетак и крај, да имамо љубав према Богу и људима, не презирући ни једног човека па ни грешника“.

Након причешћа верног народа, Владика Јован је благоизволео да преломи славски колач, чији је домаћин ове године био Слађан Вујичић са породицом. Након тога кренула је градска Литија устаљеном путањом до центра града, где је узнесена молитва за Град Крагујевац. Потом је главном улицом прошла поред Музичке Гимназије где су ученици Веронауке извели краћи културно уметнички програм. Лепничким булеваром Литија се вратила у Стару Цркву. Свечани ручак поводом градске литије одржан је у ресторану Хотела Зеленгора, на ком је верни народ заједно са својим Владиком наставио прославу Славе Старе Цркве и Градску Литију.

Мирослав Васиљевић, протођакон

ХРАМОВНА СЛАВА У ЦЕРОВЦУ

Трећег дана празника Свете Тројице, 22. јуна, црквена слава у Церовцу обележена је веома свечано. Светом Литургијом началствовао је Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, а саслуживали су му свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног Јеванђеља, Епископ је поучио све присутне да рекавши смо дужни да живимо хришћанским животом. Епископ је такође објаснио шта значи живети по Богу, по Јеванђељу и по делима Светих Отаца. У Цркви све бива од Оца кроз Сина у Духу Светоме, а од нас самих зависи ко ће нас водити Дух Свети или дух времена. Владика је такође и нагласио да слобода без одговорности није достојна ни Бога ни човека. Сваки човек у времену у ком живи треба да посведочи Бога и да покаже да је управо он икона Божја. Након Свете Литургије, пререзан је славски колач који је припремио Дејан Срећковић из Церовца. Потом је припремљен пригодан ручак за све окупљене у новосаграђеном трпезару који је саграђен за непуну три месеца и приликом овог послужења госте је увеселио КУД „Гружа“, који је дугогодишњи пријатељ овога храма.

Дејан Петровић, протојереј

ЦРКВЕНА СЛАВА У РАНИЛОВИЋУ

Дана 24. јуна, на празник Светих апостола Вартоломеја и Варнаве, Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архиепископску Литургију поводом храмовне славе у селу Раниловић, уз саслуживање свештенства Шумадијске епархије.

Након прочитаног одељка из Јеванђеља, Епископ Јован се богонадахнуто беседом обратио окупљеном народу и нагласио колика је величина службе Свете Литургије у спомен Господа нашег Исуса Христа и да она представља помињање и сећање свега што је било и што ће бити. Света Литургија се служи и у спомен светитеља Божијих и она је највеће дело овде на земљи и највећа светиња. На Литургији нам се дарује сам Бог, а од нас се тражи само да верујемо у Њега и да живимо хришћански, истакао је Епископ. Није довољно само научити Јеванђеље, већ га треба извршити у животу. Неопходно је веровати у Бога али тако да верујемо увек свим срцем и онда кад нас стигну искушења и страдања, јер је Бог увек уз нас, ако смо ми са Њим.

После Свете Литургије Епископ је пререзао славски колач, након чега је уследила трпеза љубави уприличена трудом домаћина Драже Јовичића и Драгана Симића, као и пароха ранилског протојереја Миљивоја Старовлаха.

Александар Бабић, ђакон

ОСВЕЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА У ДРЛУПИ

Преосвећени Владика је након Литургије у селу Раниловић надомак Аранђеловца са свештенством архиепископског намесништва космајског осветио земљиште за цркву у селу Дрлупи.

Након самог чина освећења Владика се обратио народу и нагласио колики је значај освећења земљишта и рекао да је тиме данас започето једно богоугодно дело. Истакао је још и то колики је значај молитве и колико молитвом сви жители овог места могу допринети изградњи цркве. Живимо у времену када је градња у експанзији, зидају се разна здања, зграде, небодери и све ово има свој рок трајња, једино црква нема свој рок трајања што нам показује и историја. Епископ се на крају захвалио Бранку Крстићу који је поклатио земљиште и Предрагу Мишићу који је изразио жељу да потпомогне градњу ове светиње. Владика је пожелео да се сви укључе и да својим молитвама помогну изградњу ове светиње.

Након овог свечаног чина уприличен је ручак за све присутне трудом и залагањем пароха рогачког протојереја Слободана Павловића.

ОСВЕЋЕЊЕ ПАРОХИЈСКОГ ДОМА И ПАЛИОНИЦЕ СВЕЋА У ВИШЕВЦУ

У петак, 26. јуна, када слаavimo Оданије Педесетнице и Свету мученицу Акилину, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Вишевцу, родном селу војда Карађорђа.

Света Архијерејска Литургија је служена на платоу у порти храма посвећеном Светом Великомученику Георгију, а Преосвећени Владика је прво освештао две новоподигнуте зграде: парохијски дом и палионицу свећа. Због показаног труда Епископ Јован је одликовао надлежног вишевачког пароха, протонамесника Миломира Васиљевића чином протојереја. После прочитаног јеванђељског зачала, Владика се обратио верницима беседом у којој је нагласио да смо се сабрали овде да би учествовали на Светој Литургији, а учествовати на Светој Литургији значи причестити се. Као што се припремамо за свако добро дело, тако се још и више треба припремати за Свету Литургију. Данас смо осветили велелепни парохијски дом, рекао је Владика, захваливши свима који су допринели да се овај дом сагради.

Епископ Јован је због показаног труда и љубави према светињи одликовао најзаслужније. Парохијски дом је једносратан и има површину од 704 m², и дело је архитекте Јована Марковића.

На крају данашњег дивног духовног сабрања уприличена је трпеза љубави у новосаграђеном парохијском дому од стране надлежног пароха протe Миломира и његових парохијана.

Горан Живковић, протонамесник

СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕН ВИДОВДАН У БЕЛОШЕВЦУ

У понедељак 28. јуна, прослављена је храмовна слава Свети великомученик кнез Лазар у Белошевцу. Прослава је започета Евхаристијским сабарањем којим је началствовао Епископ шумадијски Г. Јован уз саслужење свештенства Шумадијске епархије.

Након прочитаног јеванђељског зачала окупљеном народу обратио се намесник лепнички протојереј Срећко Зечевић и говорио о значају Видовдана за српски народ.

Након заамвоне молитве уследила је литија око храма, а затим освећење славског жита и колача који је припремио овогодишњи колачар Владан Аврамовић са својом породицом, док су колач за следећи годину преузели Бобан и Миланка Гаљак са својом породицом.

Након тога је јереј Милош Ђурић служио парастос пострадалим Србима у свим ратовима, након чега су чланови хора и културно уметничког друштва „Свети Сава“ при храму Светог Саве на Аеродрому, а под диригентском палицом јереја Ивана Антонијевића одржали приредбу посвећену Светом великомученику косовском кнезу Лазару и мученицима Српским. Затим је уследила трпеза љубави у сали парохијског дома за све присутне трудом колачара Владана и Горице Аврамовић.

Немања Стојковић, ђакон

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА У КОВАЧЕВЦУ

У суботу 3. јула, када наша Света Црква прославља Светог свештеномученика Методија и Преподобног Наума Охридског, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у храму Преноса моштију Светог Николаја Мирликијског у Ковачевцу. Пре Литургије Владика је освештао чесму у порти ковачевачког храма. На литургијском сабрању Епископу су саслуживали свештенице Епархије шумадијске.

Након прочитаних јеванђељских одломака, наш Владика је у својој беседи између осталог рекао: „У цркву, драга браћо

и сестре, превасходно долазимо да се молимо Богу. Но, када долазимо на Литургију, ми долазимо не само да се молимо. Ми долазимо на Литургију да се сјединимо са Богом кроз

Свету тајну причешћа. Када идемо на Литургију, ми идемо у сусрету Царству небеском. Зато је свака Света Литургија, како кажу Свети Оци, предукус Царства небеског. Царство небеско, драга браћо и сестре, је Бог у човеку“.

Након евхаристијског сабрања заједничарење је настављено трпезом љубави, коју је припремио парох ковачевачки јереј Иван Ненадовић.

СЛАВА КАПЕЛЕ У МАНАСТИРУ КАЛЕНИЋ

У недељу 4. јула, када наша Света Црква прославља Светог Јулијана Тарсијског и Преподобну Анастасију Српску, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру Каленићу поводом славе манастирске капеле, која је посвећена Светој Анастасији. Преосвећеном су саслуживали свештеници Шумадијске епархије.

По прочитаном јеванђељском зачалу Владика је нагласио да данас прослављамо Свету Анастасију Српску, коју слободно можемо да сматрамо мајком свих Срба до данашњег дана. „Христовом позиву одазвали су се многи и из рода нашега, међу којима је и Света Анастасија коју данас прослављамо. Она која се одазвала на првом месту у вери, одазвала се да буде мајка, а могла је као многе да на прво место стави каријеру, јер је била жена владара. Али је она хтела да испуни ону заповест „рађајте се и множите се и напуните земљу“ и родила је дивне плодове од којих се ми и данас хранимо. Помолимо се Светој Анастасији да замолити све Светитеље из своје најуже породице да се они моле за нас, да и ми чујемо па и да се одазовемо на позив Божији да пођемо за Њим“, рекао је Владика.

По заамвој молитви Преосвећени је пререзао славски колач, после чега је литургијско сабрање било продужено трпезом љубави коју је својим трудом и залагањем уприличило сестринство манастира, на челу са игуманијом Нектаријом.

Александар Јахимовић, јереј

СВЕТА АРХИЈЕРЕЈСКА ЛИТУРГИЈА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У СЕЛУ КОПЉАРИ

Дана 5. јула Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је у селу Копљари код Аранђеловца, на дан Свете Анастасије Српске, славе овог храма, служио Свету Архиепископску Литургију. Његовом Преосвештенству су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала о мудрим и неразумним девојкама Епископ је верене поучио својом беседом. Владика је позвао све нас да се угледамо на пример Свете Анастасије. „Господ је Свету Анастасију уврстио у мудре девојке из овог Јеванђелског одељка, јер је она ишчекивала Христа као женика. У кандило наше душе требамо да доливамо уље да би оно пламсало пред Богом, јер ако то не чинимо онда ћемо чути оне страшне речи од Гопода: Заиста вам кажем, не познајем вас“.

Владика је на овом Светом Сабрању у чин Ђакона рукоположио вероучитеља Ненада Мијатовића из Раниловића. У својој поуци новорукоположеном ђакону Епископ је рекао да је чин у који он ступа испит за његову даљу свештеничку службу. Од сада је он слуга Божији који ће пред Господом одговарати за све поверене му душе којима ће он у будућности бринути.

Након Свете Литургије и свечаног опхода око храма, Епископ је пререзао славски колач домаћина данашње славе породици Вујић, која је потом уприличила трпезу љубави за све верне.

Немања Искић, јереј

ПАТРИЈАРХ СРПСКИ ПОРФИРИЈЕ У ПОСЕТИ КОНЧАРЕВУ

Небеска и земаљска Јагодина су данас били у Кончареву. На радост Светог Јована Крститеља и Претече Господњег, 7. јула, у дану када се слави догађај његовог чудесног Рођења, своју славу је обележила црква Светог Јована у Кончареву и дом Драгана Марковића Палме, председника Скупштине града Јагодине.

Свете дарове Тела и Крви Господње на Светој архиепископској литургији узнео је Његова Светост Архиепископ пећки, Митрополит београдско-карловачки и Патријарх српски Г. Порфирије, заједно са својим домаћином Епископом шумадијским Г. Јованом. Првојерарху наше Светосавске Цркве саслуживали су бројни свештеници, свештенмонаси, ђакони, чтечеви, са великим бројем верног народа Божијег из Кончарева, Јагодине и околине.

Након прочитаног јеванђелског зачала, Владика Јован је верном народу и самом Патријарху упутио речи захвалности. На самом почетку се обратио Патријарху рекавши да је за нас велика част што је он данас дошао у Јагодину. Након Епископа се народу обратио и сам Патријарх. Он је говорио о путу спасења, који је испуњен падовима и успонима. Рекао је и то како је важно кајати се, на шта нас Свети Јован Крститељ непрестано позивао: „Да бисмо разумели покајање морамо да разумемо да грех није преступ неког стерилног правила, због којег, када га прекршимо, обавезно морамо бити кажњени. Грех је промашај циља ка којем смо се упутили, за који смо створени. А тај циљ је савршена, кроз веру, љубав и молитву, заједница са Богом. А када не испуњавамо заповести Божије, ми скрећемо са пута који нас води ка том циљу. Дакле, грех је скретање са пута који нас води ка Богу и долазак у стање у којем смо ми промашени. Није Бог тај који

кажњава. Ми смо, себе промашивши, себе покрали, себе осиромашили. И зато нам је потребна реч Светог Јована Крститеља који нам каже: Скрнули сте с пута. Погледајте у себе и у своју душу и запитајте се шта Бог хоће од вас. Зато што оно што Бог хоће од вас то је једино ваше здравље, ваша радост. Једино кад то испуњавате, ви сте испуњени лепотом, савршенством, миром и радошћу. И зато одмерите себе. Нека вам Јеванђеље буде огледало. Нема никог међу нама да је савршен. Ствар је само у томе да имамо Христово Јеванђеље као огледало и да препознамо да смо слаби и немоћни и да скрећемо са пута“.

После Свете Литургије обележена је слава задужбине Драгана Марковића и његовог дома сечењем славског колача, где је читав заједница узнела своје молитве за ктитора и његов дом, као и за овогодишње колачаре храма, Драгишу и Снежану Петковић из Кончарева. За идућу годину колач је преузео свештеник Срђан Дангузовић.

Међу бројним учесницима овог духовног сабрања било је много делегација и представника локалне, окружне и републичке власти, на челу са градоначелником Јагодине Ратком Стевановићем и Председником Народне скупштине Републике Србије Ивицом Дачићем.

Драган Марковић је поздравио све присутне, захвалио се свјатјешем Патријарху Порфирију и преосвећеном Владика Јовану на доласку и узношењу бескрвне жртве, и све присутне упознао са многим успесима јагодинске локалне самоуправе оствареним у протеклом периоду. Сабрање је настављено богатом трпезом љубави.

Угљеша Урошевић, вероучитељ

СВЕТИ АПОСТОЛИ ПЕТАР И ПАВЛЕ – СЛАВА ЦРКВЕ У РАЧИ

Ни јарко јутарње сунце, ни подневна жега нису спречили многе Рачане да дођу на славу своје цркве, да се причесте и да тако запечате круг Петровског поста.

Светом Литургијом је началствовао протојереј ставрофор Видоје Рајић из Лапова, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Реч поуке после прочитаног јеванђељског зачала произнео је прота Видоје говорећи о величини Светих апостола Петра и Павла. Говорио је и о снази њиховог покајања, о величини њиховог служења Христу, која се огледала у њиховом полагању живота за Христа. Све то опет има паралелу са српским народом који је био педесет година у мраку издајући Христа, али се хвала Богу повратио Једином и Истинитом Богу и засведочио ту истину онако како су то чинили апостоли Петар и Павле.

После Литургије уследио је крсни вход око цркве и ломљење славског колача. У наставку је била трпеза љубави где се веселило до касно, а све у славу Божију и Светих Апостола Петра и Павла.

Марко Арсенић, ђакон

ПЕТРОВДАН – СЛАВА ЈАГОДИНЕ

На дан када наша Црква прославља Свете апостоле Петра и Павла славу је прославила Нова црква, као и Град Јагодина. Светом Литургијом је началствовао пензионисани протојереј ставрофор Радосав Станковић, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђељског зачала јереј Милан Ђорђевић је pouчио народ да треба бити као што су апостоли Петар и Павле. Њима се десило да су се у неком животном добу одрекли Христа, али никад нису престајали да трагају за Истином. А када су је управо у Њему открили, никада га се више нису одрекли и са Њим су ишли до смрти са вером да је Он Пут, Истина и Живот.

Светој Чаше Спасења приступио је велики број верника, а након Свете Литургије, свештенство и верни народ су начинили опход око храма и пререзали славске колаче. Славски колачар ове године је Душан Марковић, са својом породицом, а за наредну годину колач је узео је Драган Марковић. Такође, свој славски колач имао је и хор ове јагодинске цркве, чији колачар је Слађана Арсић, као и управа Града Јагодине.

На крају је братство Нове јагодинске цркве заједно са својим колачаром Душаном Марковићем припремило трпезу љубави.

Уочи празника одржан је концерт духовне и народне музике у организацији братства храма са учешћем храмовног хора Светих апостола Петра и Павла и музичког састава „Ступови“ из Крагујевца.

ХРАМОВНА СЛАВА, РУКОПОЛОЖЕЊЕ И ЈУБИЛЕЈ – 50 ГОДИНА ОД ПРИМАЊА МОНАШКОГ ЧИНА ЕПИСКОПА ЈОВАНА

Дана 12. јула, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију поводом славе храма Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

После читања јеванђељског зачала својом беседом је верне pouчио протојереј ставрофор др Зоран Крстић, рекавши: „Ми хришћани треба у Цркву да верујемо као у Тројединог Бога. Она се назива апостолском, јер се темељи на апостолском учењу. После апостола служба је настављена преко Епископа, јер су Епископи потврда онога што је права Црква“. Отац Зоран је у својој беседи честитао Преосвешћеном Епископу јубилеје које прославља ове године – 50 година од примања монашког пострига и 60 година од како је још као дечак отишао у манастир – и захвалио му за несребичну жртву и љубав коју нам пружа.

У наставку Свете Литургије, Епископ Јован је рукоположио ђаконa Ненада Мијатовића из Раниловића у чин свештеника, поставивши га на парохију раниловићку. Овом приликом га је Епископ pouчио рекавши му да је рукоположењем позван на место где није позвано мноштво људи. Потом га је замолио да се данашњег дана и завета које је прочитао сећа до краја живота, јер једино на тај начин ће бити добар пастир своме стаду.

Након Свете Литургије и литијског опхода око храма, Епископ Јован је данашњим свечарима Драгану Јовановићу Ганету и његовој породици пререзао славски колач и честитао славу храма.

Потом је Епископ Јован од Архијерејских намесника, свештенства и монаштва Епархије шумадијске на дар добио архијерејску одежду и митру са жељама да у њима још много година служи Свету Литургију и Господу Богу приноси молитве за све нас и васцели род.

Епископ Јован је затим доделио Архијерејске грамате признања: Предузећу „Универзум“ из Аранђеловца, КУД-у „Абрашевић“ и КУД-у „Електро-порцелан“, такође, из Аранђеловца.

У порти храма, КУД „Абрашевић“ и КУД „Електро-порцелан“ су извели пригодан културно-уметнички програм. Потом је у сали парохијског дома данашњи домаћин славе приредио трпезу љубави за све окупљене. У току ручка, свима се обратио Архијерејски намесник орашачки и старешина храма Светих апостола протојереј ставрофор Мићо Ђирковић, који је честитао храмовну славу свим окупљенима и захвалио се на свесрдној помоћи и подршци. Епископу Јовану је потом честитао јубилеје које прославља, уз најискреније жеље да још дуго година служи Светој Цркви и моли се за све нас.

Немања Искић, јереј

СЛАВА ХРАМА СВЕТИХ АПОСТОЛА ПЕТРА И ПАВЛА У БРЊИЦИ

Дана 12. јула, када Света Црква прославља Свете апостоле Петра и Павла, верни народ у шумадијском селу Брњици се сабрао да прослави своју храмовну славу. Светом Литургијом началствовао је протојереј ставрофор Милорад Ти-

мотијевић уз саслуживање протојереја Горан Ђерковића. У току Свете Литургије протојереј Горан Ђерковић је својом беседом поучио верни народ значају празника и величини мисије апостола Петра и Павла.

Након Свете Литургије свештеници су заједно са верним народом кренули у опход око храма да би затим пресекли славски колач. Потом је уследила трпеза љубави у којој су учествовали сви присутни. Овогодишњи колачар је био Слободан Јеремић са породицом, док је колач за следећу годину узео Душан Јеремић.

У току ручка протојереј Јадран Димовски се захвалио присутним али и свима који су допринели да се ова светковина и трпеза љубави организује.

ОСВЕЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА И ПОСТАВЉАЊЕ ЧАСНОГ КРСТА ЗА ИЗГРАДЊУ ХРАМА У ОКВИРУ УКЦ КРАГУЈЕВАЦ

У уторак, 13. јула, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је осветио земљиште и поставио Часни крст за изградњу храма у кругу Универзитетског клиничког центра Крагујевац. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Чину освећења земљишта и постављања крста присуствовали су и државни секретари Министарства здравља проф. др Зоран Радовановић и доц. др Александар Стефовски, градоначелник Крагујевца Никола Дашић, директор УКЦ проф. др Предраг Саздановић, ректор Универзитета проф. др Ненад Филиповић, начелница Шумадијског управног округа Биљана Илић Стошић, као и мноштво лекара и запосленог особља Универзитетског клиничког центра.

Обраћајући се присутнима, Епископ Јован је између осталог рекао: „Ево дана који смо чекали годинама. Заиста сам радостан и желео бих да похвалим све оне који су и најмање допринели да до овога почетка дође. Нећу никога издвајати, јер Бог зна свачије име. На нама је даље да схватимо да је ово парче земље освећено, а тако и цео комплекс. Зна се како се понаша у светињи, како би нам она дала благослов који ћемо носити у себи. Када сам у једном болничком кругу осветио земљиште, након чега је уследило подизање цркве, лекари су ме позвали и рекли: Владико, од када је саграђена Црква, у болници се другачије понашамо. Болесници би самим погледом на цркву, пронашли утеху. Верујем да ће тако бити и на овом месту”.

ХРАМОВНА СЛАВА У ЗАГОРИЦИ

У среду, 14. јула, када прослављамо Свете бесребренике Козму и Дамјана, у селу Загорици код Тополе поводом храмовне славе Свету архијерејску Литургију служио је Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Након прочитаног јеванђелског зачала Владика је беседио, рекавши између осталог: „Сабрали смо се данас да литургијски прославимо заштитнике овога храма и свих нас који се молимо овим чудотворцима, браћи, Светим Кузману и Дамјану, који су били лекари Духом просвећени. Заиста, на ове предивне лекаре и светитеље Кузму и Дамјана односе се управо речи данашњег Јеванђеља где Господ каже својим апостолима: 'Болесне исцељујте, губаве чистите, мртве дижити, демоне изгоните... На дар сте добили, на дар и дајте'. Света браћа чинила су чуда за време свог земаљског живота, али и сада чине чуда молитвама својим свакоме ко упути молитву Богу и њима, али смиреног срца. Свети Кузман и Дамјан прослављали су име Божије. Да ли су се они погордили када су васкрсли неког мртваца или излечили болесника? Не, него су одмах пали на колена и заблагодарили Богу што је благодат Божија преко њих дејствовала да тај човек оздрави. Замолимо Бога и Свете Козму и Дамјана да нам помогну. А ако они виде да ми помоћ тражимо по вери и смирењу, а не по гордости, помоћи ће нам”.

Након заамвоне молитве кренуло се у крсни вход где је испред храма пресечен славски колач. Славски ручак поводом храмовне славе припремио је јереј Никола Симић са својим парохјанима из села Загорице.

Стеван Илић, ђакон

СЛАВА ЦРКВЕ СВЕТОГ КОЗМЕ И ДАМЈАНА У АЗАЊИ

У среду, 14 јула, литургијски су прослављени небески покровитељи села Азање, Свети Козма и Дамјан. Божанственом Литургијом началствовао је игуман манастира Пиносава архимандрит Петар (Драгојловић) уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске.

Честитајући славу житељима Азање, отац Петар се по јеванђелском зачалу обратио беседом, рекавши да су Свети Лекари људи пуни вере и љубави. Света служба употпуњена је причешћем Светим Тајнама великог броја верних.

Након крсног опхода око храма и приноса славских дарова, уследила је трпеза љубави. Овогодишњи славари били су чланови Црквеног Одбора Азања. Свештеник Дејан Ненадовић, старешина храма у Азањи, постарао се да храмовна слава протекне како и доликује.

Драган Кељаћ

СЛАВА ЦРКВЕ У СИПИЊУ

Да човек није само телесно, већ и духовно биће знали су Света браћа Козма и Дамјан који су као лекари лечили не само тело, већ и душу, поучени речима Христовим да је узалуд човеку ако цео свет задобије, а души својој науди. У наше време сви причају о исцељењу тела, а где је ту човек као духовно биће? Чиме се он исцељује? Одговор на то питање данас је дао верни народ села Сипића и околине који се окупио да прослави ове дивне Свете лекаре, али и да у цркви њима посвећеној нађе бесмртног лека и за тело и за душу. Светом Литургијом је началствовао протојереј Велибор Јовановић из Вучића, а саслуживали су му свештеници Шумадијске епархије. Реч поуке верном народу произнео је отац Горан Живковић говорећи о земаљском труду Светих Козме и Дамјана да лече људе бесплатно, а све у славу Божију. После трократног опхода око цркве где се свештенство са верним народом молило за сваку благодјетел на земљи, уследило је сечење колача. Трпезу љубави ове године припремио је Милан Нешић са својом породицом. Домаћин заједно са свештеником Ивицом се потрудио да сви буду једнога духа као у апостолска времена.

Марко Арсенић, ђакон

СВЕТА ЛИТУРГИЈА И ОСВЕЋЕЊЕ ЖИВОПИСА У СЕЛУ БРАЈИНОВАЦ

Дана 17. јула када Света Црква слави Андреја Критског и Светог свештеносмученика Саву Горњокарловачког, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован је начелствовао Светом Литургијом у селу Брајновцу у храму Светог пророка Илије и том приликом осветио нови живопис. Владике су саслуживали свештеници Шумадијске епархије, уз учешће великог броја верног народа парохије белушићко-секуричке и околних села.

Након прочитаног одломка из Светог Јеванђеља Владика је рекао између осталог да смо дошли данас овде да се помолимо Богу да Он благослови наше сабрање и да замолимо Светог пророка Илију, коме је посвећен овај храм, да нас заступа пред Богом. „Живопис је круна овог храма која треба да нас подсећа на угоднике Божије и да нас подсећа да се угледамо на њих, а они ће учествовати у нашим молитвама и приносити их Богу. Данас се, на небу, радује и душа ктитора овог храма Славољуба, као и његова супруга и кћерка. Фреске и иконе су Свето Писмо, књига за неуге и оне се сликају у храмовима да нам кажу ко су ти светитељи, како и ради кога су живели и како су се просветили. Они су били људи од крви и меса, али сав њихов живот и њихове мисли су биле усмерене ка Богу, небу и другом човеку и својим животом су заслужили лик светитеља којима се ми данас молимо.“

Светој чаши приступио је велики број верника. Након заамвоне молитве подељене су Архијерејске гарамате и ордење у знак захвалности свима који су учествовали у фрескописању и улепшавању храма. Затим је Владика одслужио помен ктитору Славољубу Николићу.

Након Свете Литургије свештенство и верни народ су имали прилику да уживају у културно уметничком програму, а након тога су приступили трпези љубави.

Горан Јовановић, јереј

СЛАВА ХРАМА У ДЕСИМИРОВЦУ

У уторак 20. јула када наша Црква прославља Свету великомученицу Недељу, у парохији десимировачкој и храму који је посвећен овој светитељки, Свету Архијерејску Литургију служио је Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслуживање свештеника Шумадијске епархије.

После прочитаног јеванђељског зачала народу се обратио наш Епископ и подсетио да су овај храм освештала три Епископа, а двојица од њих су данас Светитељи. У Светитељима сија светлост Христова. Ми смо осветљени кад смо у близини Бога. Смирена молитва је радост у срцу и слављење Бога. Обожити се значи живети у Христу да би Бог живео у нама, а обожење је служба Богу.

У току Литургије причешћен је велики број верника. На крају Свете Литургије пререзан је славски колач данашњег свечара Жељка Бабића и његове породице, а после Свете

Литургије Епископ је одликовао својим Архијерејским захвалницама своје епархиоте. Потом је уприличена трпеза љубави за све госте у црквеној сали организацијом црквеног

одбора, домаћина славе и породице надлежног свештеника. У име свих набројаних, као и гостију, парох десимировачки се захвалио Епископу што нас духовно води и храбри, а уједно честитао 50 година од примања монашког чина са жељом да нас предводи на многаја љета.

Дејан Петровић, протојереј

СЛАВА У БАРОШЕВЦУ

У среду, 21. јула, када Црква прославља Светог великомученика Прокопија, служена је Литургија у храму Покрова Пресвете Богородице у Барошевцу, поводом славе рудара. Литургију је служио игуман Доситеј (Радивојевић) Хиландарац, настојатељ манастира Светог великомученика Георгија у Ђелијама код Лајковца, уз саслуживање свештенства колубарско-посавског намесништва.

Обраћајући се окупљенима отац Доситеј је честитавши данашњи празник и славу рударима, подсетио на значај Љубави и њеног места у животу сваког истинског верника. „Бог је неизмерна Љубав и Доброта. Та Љубав и Доброта узрок је и нашег постојања, нашег живота који нам је Бог даровао преко наших родитеља, украсио нас боголикошћу, а када смо отпали од Бога, послао је Сина свог да страда за нас и дарује нам вечни живот“.

На крају Литургије преломљен је славски колач са домаћинском Миланом Ђорђевићем, председником Синдиката радника ЕПС-а. Сабрање је завршено трпезом љубави која је за присутне припремљена трудом и љубављу пароха барошевачког протојереја Милана Матића и данашњег свечара Милана Ђорђевића.

СВЕТА ЛИТУРГИЈА И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У СТАРОЈ ЦРКВИ У КРАГУЈЕВЦУ

У четвртак 22. јула Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Литургију у Старој Милошевој Цркви у Крагујевцу, уз саслуживање свештенства Епархије шумадијске. Овом приликом је у чин ђакона рукоположио Марка Урошевића из Groшнице.

Беседећи на 49. зачало Јеванђеља од Матеја, Владика Јован је између осталог рекао: „Христовим даром сви су људи деца Божија. Сваком се пружа једнака могућност да са сваким ступи у сродство али и са Богом. Када човек почне да предаје себе Богу он постаје члан породице, где нема граница. Такав човек стиче сродство које укључује све свете и на небу и на земљи. Сваки од њих је брат Христов ако извршава вољу Оца Небескога. Сви свети имају управо ту част да буду једно: Оче, да буду једно као што смо ти и ја.“

Пред сам чин руположења у ђаконски чин, Владика Јован је упутио Марка Урошевића у значај и смисао служења у Цркви Христовој и у величину свештеничке службе. Зато

га је позвао на озбиљност служења и посвећеност служби Богу и народу.

Након причешћа верног народа, Владика Јован је одлазећи поделио свој архијерејски благослов присутнима.

Мирослав Васиљевић, протођакон

РУКОПОЛОЖЕЊА И ОСВЕЋЕЊЕ КАПЕЛЕ ЗА ПАЉЕЊЕ СВЕЋА У СЕЛУ РОГОЈЕВАЦ

У суботу, 24. јула, када се молитвено сећамо Свете великомученице Јефимије, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у храму Свете мати Параскеве у Рогојевцу надомак Крагујевца. Епископу су саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Пре почетка Свете Литургије, Епископ Јован је осветио нову капелу за паљење свећа, после чега је у чин ипођакона рукопроизвео чтеца Милоша Тодоровића.

Након прочитаног јеванђелског зачала, Епископ Јован се обратио верном народу беседом и између осталог рекао: „Нека нам буду на здравље и спасење молитве и Света Литургија. Нека нас она уведе у Царство небеско, јер је Литургија прекус Царства Божијег. Ми нигде не налазимо такво посредништво са Христом као што то налазимо на Литургији када се причешћујемо Телом и Крвљу Господњом и тако долазимо до сједињења са Богом“.

У току Свете Литургије, Епископ Јован је у чин свештеника рукоположио ђаконa Марка Урошевића из Грошнице и том приликом му је упутио поуку.

„Данас Марко, примаш благодат Духа Светога. Не примаш никакав овоземаљски дар, ни богатство овог света, већ примаш благодат Божију. Примаш душе народа Божијег, који ти Црква поверава. Проповедај Јеванђеље делима и сећај се апостола Павла који каже: `Тешко мени ако не проповедам Јеванђеље`. Усудио бих се да додам: Тешко и мени и теби ако не живимо по Јеванђељу или бар ако се не трудимо да живимо по Јеванђељу. Нека си срећан и Богом благословен!“

Након рукоположења у чин свештеника, Владика Јован је у чин ђаконa рукоположио ипођаконa Милоша Тодоровића, коме је такође упутио пастирску поуку.

Након Свете Литургије, парох протојереј ставрофор Драган Васиљевић и парохијани Рогојевца, припремили су трпезу љубави, на којој су настављене молитве и благодарења.

Лазар Марјановић

ПРОСЛАВЉАЊЕ БОГОРОДИЦЕ ТРОЈЕРУЧИЦЕ И РУКОПОЛОЖЕЊЕ У МНАСТИРУ КАЛЕНИЋУ

У недељу 25. јула, када Црква прославља Чудотворну икону Пресвете Богородице Тројеручице, његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, служио је Свету Архије-

рејску Литургију у манастиру Каленић у ком се чува чудотворна копија ове иконе. Овом приликом Преосвећеном су саслуживали свештеници Епархије шумадијске. Литургијс-

ку радост је увећало рукоположење ђаконa Милоша Тодоровића у чин презвитера, који је назначен за парохију Лоћичку, Архијерејско намесништво беличко.

По прочитаној јеванђелском зачалу Преосвећени се обратио присутнима рекавши између осталог да је Бог створио човека удахнувши у њега Духа Светог, зато је човек дужан да негује Духа Светог у себи, да напредује Духом Светим кроз свете тајне и свете врлине, путем који нас води у Царство Небеско. После великог входа, Преосвећени се обратио ђакону Милошу рекавши да нема веће благодати него служити Свету Литургију и да он данас добија благодат Духа Светог да узраста у меру раста Христовог. Ако узраста у мери раста Христовог, онда ће и његови верници узрастати. У противном, нити ће узрастати он нити они, уместо да их приводи Богу, само ће им бити препрека.

По заановној молитви Владика је пресекао славски колач, после чега је литургијско сабрање било продужено трпезом љубави коју је својим трудом и залагањем уприличило сестринство манастира, на челу са игуманијом Нектаријом.

Александар Јаћимовић, јереј

ХРАМОВНА СЛАВА МНАСТИРА ТРЕСИЈЕ

У недељу, дан уочи празника Сабора Светих Архангела Гаврила, је служено празнично бденије. На дан празника Свету Литургију је служио јеромонах Онуфрије, сабрат манастира Тресије, јеромонах Јоаким сабрат манастира Подмаине из Будве, јеромонах Дионисије старешина манастира Свете Петке из Сибнице, јеромонах Стефан настојатељ манастира Успења Пресвете Богородице – Вета (Нишка епархија) и ђакон Марко, нови сабрат манастира Тресије. Литургији је присуствовао велики број браће и сестара који су тога дана сједини са Христом кроз Свету Тајну Причешћа.

По окончању Свете Литургије сабрање је настављено за трпезом љубави.

СЛАВА СТАРЕ ЦРКВЕ У ЈАГОДИНИ

У понедељак, 26. јула, храм Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини је прославио своју славу – Сабор светог архангела Гаврила. Литургију је служио протојереј ставрофор Радомир Ракић из саслуживање свештеника Епархије шумадијске.

Прота Радомир је у својој беседи говорио је о предивном архангелу, архангелу љубави и Божјег поверења, који се јавио Светом пророку Мојсију на гори Хорив, Благовеснику који се јавио Пресветој Богородици Марији и речима „Радуј се“ објавио нову наду за свет и човека, као и Мирносицама чиме је та нада запечаћена.

Након Свете Литургије и након литије око храма, свештеници су пресекали славски колач са овогодишњим колачарам Душаном Марковићем и његовом породицом, а нови колачар је Зоран Рашић, председник ЦО при храму Светих архангела Михаила и Гаврила у Јагодини, после чега је уследила трпеза љубави.

СЛАВА ХРАМА СВЕТОГ АРХАНГЕЛА ГАВРИЛА У ШОПИЋУ

На дан када наша Света црква празнује Сабор Светог архангела Гаврила, 26. јула, храм у Шопићу крај Лазаревца је прославио свог заштитника. Свету Литургију је служио игуман манастира Светог Георгија у Ћелијама архимандрит Доситеј Хиландарац уз саслужење свештенства Епархије шумадијске.

Након јеванђелског зачала беседио је архимандрит Доситеј, који је том приликом поучио верни народ о светости као мерицу хришћанског живота. По позиву ђаконa, велики број верних је примио Тело и Крв Христову.

Након заамвоне молитве су освећени славски дарови које су принели домаћини славе, старешина храма протојереј ставрофор Мирко Тешић са породицом. Након Свете Литургије

уприличена је Литија око храма. Овогодишњи домаћин, протојереј ставрофор Мирко Тешић је након тога позвао све присутне на трпезу љубави, коју су припремили у свечаној сали при парохијском дому.

САБОРОВАЊЕ У ЈАРУШИЦАМА НА ДАН ЦРКВЕНЕ СЛАВЕ

Дан сабора Светог архангела Гаврила је дан када становници Доњих и Горњих Јарушица, Великог Крчмара и околине све остављају и иду на саборовање код своје цркве. Црква и порта су биле мале да приме све оне који су дошли да на данашњи дан нађу себи спасење и да постану део тела и крви Христа Бога.

Свету Литургију је служио протојереј ставрофор Србољуб Марковић уз саслужење свештенства Шумадијске епархије.

Јереј Ивица камберовић је произнео беседу говорећи о крсним славама које свако од нас слави, али и о једној заједничкој можда и најбитнијој слави коју прославља једна локална црква.

Једна душа народа се показала и после Литургије, када је уследило аврамовско гостопримство за све и свакога.

„Маријин део“ био је испуњен, а сада је уследио „Мартин део“ за који се побринуо Милош Гавриловић из Великог Крчмара.

Марко Арсенић, ђакон

СЛАВА МАНАСТИРА ВОЉАВЧА

Под обронцима Рудника на дан Сабора Светог Архангела Гаврила 26. јула у манастиру Вољавчи одржано је Литургијско сабирање поводом храмове славе.

Свету Архијерејски Литургију служио је Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован, уз саслужење свештенства Шумадијске епархије.

Епископ Јован се обратио свештенству, монаштву и верном народу да духовном поуком преиспитујући себе да ли и колико следујемо вољи Божијој, или смо следбеници сами себе.

После Заамове молитве Његово Преосвештенство благословио је и пререзао славски колач, након чега је настављено славље за трпезом љубави, која је припремљена трудом настојатељице манастира монахиње Евгеније и њеног сестри става ове свете обитељи.

ЛИТУРГИЈСКА ПРОСЛАВА ХРАМОВНЕ СЛАВЕ У ГОРЊОЈ САБАНТИ

У петак 30. јула када наша Света Црква слави Свету великомученицу Марину, у народу познату као Огњену Марију, верни народ парохије горњосабаначке се окупио око свога Епископа. Његовом Преосвештенству Епископу шумадијском Г. Јовану су на литургијском сабрању саслуживали свештеници Епархије шумадијске.

Након прочитане перикопе из Светог Јеванђеља Преосвећени Владика је поучио окупљени народ рекавши између осталог да нас је Дух Свети сабрао у овоме Светоме храму да молитвено прославимо живог Бога и Свету великомученицу Марину, која је заштитница овога храма, ове парохије и свих нас који долазимо овде да се молимо и тражимо помоћ и утеху Божију. Нама су помоћ и утеха Божија потребни на сваком кораку, јер људи се могу уздати у људе да им они помогну, и то је добро, али једина права помоћ нам долази од Бога.

Светој Чаши приступио је велики број верника. Након заамвоне молитве пререзан је славски колач у част Свете великомученице Марине, а затим је отац Живомир Газдић са колачаром позвао све окупљене на трпезу љубави.

Горан Јовановић, јереј

Дела хришћанске књижевности у издању Шумадијске епархије

НОВО!

Небојша Ђокић

ЦРКВА У СЕЛУ ВЛАКЧА

Влакча је типично шумадијско село које иза идиличног привида крије и неке неочекиване тајне. Током XVIII и XIX века Влакча је делила судбину суседних села у Шумадији од којих се у почетку издвајала само по томе што је имала доста староседелачких домаћинстава, тзв. „старица“. Међутим, близина барутане и постојање основне школе у Страгарима, родном месту Танаска Рајића, омогућили су Влакчанима да на својеврстан начин буду повезани са српском војском, али и да школују своју децу већ почетком XIX века. Тако су деца из Влакче током XIX века кренула и у војне школе, а тада су то биле Војно-занатлијска школа у Крагујевцу и Војна академија у Београду. Касније су неки од Влакчана завршили и подофицирске школе да би, после неколико година, полагали официјерски испит и постајали официјери. Тако је било и касније у Краљевини СХС, тј. Југославији.

Први дипломирани авијатичар међу Србима био је Михаило Петровић из Влакче, који је у Паризу, 2. августа 1912. године, добио диплому ФАИ. Он је био и први Србин који је полетео на српском војном аероплану 10. децембра 1912. године у Скопљу, али је, нажалост, био и прва жртва српског ваздухопловства – погинуо је 20. марта 1913. године код Скадра. Његов рођени брат Живорад је, настављајући породичну традицију, постао пуковник Војске Краљевине Југославије. Поменимо и поручника М. Ђорђевића, једног од првих стручњака за војно голубарство у Србији, такође из Влакче, који је Априлски рат дочекао у чину ваздухопловног пуковника. Још неколико Влакчана су између два светска рата постали ваздухопловци.¹

Међутим, још интересантније је да је веома велики број Влакчана завршио генералштабну Војну академију у Краљевини Србији и касније у Краљевини Југославији, па је у оновременој литератури Влакча постала позната као место са највећим бројем генералштабних официјера. Не само то, него су многи од њих постали и ђенерали – најмање десеторица. Међу њима је било и армијских ђенерала као, на пример, армијски ђенерал Радојковић. Многи Влакчани су служили војску у Краљевој гарди, укључујући и заиста елитну коњичку гарду.²

Трагова историје у Влакчи и околини има много. На путу из Котраже за Влакчу, на Кнежевој пољани, налажен је новац Септимија Севера и Јустинијана I.³ У Влакчи, на месту Сиги, постојао је римски храм. У Котражи, на месту Градина, постоји старо утврђење, као и код Бушичке куле у Љубичевцу и код Бакићевих двора на Венчацу.⁴

Код Камените стене, на месту Сиги, постојала је стара црква, а ту је и старо гробље. На местима Сиги и Илици налажен је стари новац.⁵

Село Влакча се у историјским изворима први пут помиње у турским дефтерима цизје за Рудничку казу из 1628/9. и 1639. године. У оба ова пописа се, као и у једном српском попису ваљевске епископије од 25. новембра/6. децембра 1735. године, помиње шест домаћинстава. У аустријским пописима из прве половине XVIII века Влакча се такође помиње као насељено село, а учртана је и на Епшелвицовој карти из 1718. године.

По аустријском попису 1718. године, у Крагујевачком дистрикту, који има 202 насеља, само је 37 насеља настањено, док их је 165 пусто. А у оних 37 насељених

укупно је 149 кућа (породица). Највеће место у 1718. години је Шаторња (при чему су заједно уписане Горња и Доња Шаторња), у којој је десет кућа. Иза Шаторње су два села са по осам кућа – Сараново и Војковци (чему је на руку ишао и положај овог села, склоњеног у побрђу Рудника). По шест кућа је у Тополи, Горовичу, Грошници и Стублу, а по пет кућа у Борчу, Жабару, Книћу, Љуљацима, Маслошеву, Реснику и Грабовцу. По четири куће имају Бечевица, Влакча, Голочело, Грбице, Кленовац, Доња и Горња Лужница (уписане уједно) и Честин; по три куће имају Бокчиновићи (данашње село Петро-

поље), Десимировац, Драча, Лозна, Петровац и Руњани; по две куће имају Бело Поље, Враћевшница, Дивостин, Дубрава, Липовац, Раваница, Ратари и Трчинац (данас крај у селу Чумићу), док је по једна кућа у Липници и Сибници.⁶

Лангер у свом делу у тексту и на карти, између других насеља у Јасеници у време аустријске владавине 1718-1739. године помиње Влакчу (Vlaze, Vlacze) као и Трчинац – код Влакче (Terzina) и Котражу (Kotrasch).⁷

Управо у то време је свештеник Филип Обрадовић, који се родио у Бједној Вароши у Старом Влаху одатле пребегао са породицом и населио се у Влакчи. Премда је касније добио нурију у Жабару и служио при храму у Горовичу наставио је да живи у Влакчи, која је 1735. године имала шест кућа.⁸

Манастир посвећен Ваведењу Пресвете Богородице несумњиво је постојао у средњем веку у Влакчи и носио је име по сеоском потоку Раковици.⁹ Наиме, у Влакчи постоји, као што смо навели, место Црквине, на којем је, по предању, био манастир. У потоку Раковици је постојала стара црква која је више пута рушена и обнављана. Око 1920. године још увек су се видели темељи око цркве од објеката који су ту постојали.¹⁰

Смедеревски дефтери № 978 (1528/30. године) и № МХТ 629 (после 1536. године) бележе га као манастир под Рудником, посвећен Ваведењу. Био је настањен и имање су обрађивали заједно монаси и световњаци.¹¹

Посредно су позната и два записа из XVI и XVII века, која су била у цркви, а односе се на манастирско брат-

ство.¹² Црква Ваведење Пресвете Богородице у Влакчи, под Рудником, спомиње се 1662. године. Премда је овај запис прилично нејасан, ипак из њега сазнајемо да је те године игуман манастира био неки Захарија, а братство су чинили и поп Венијамин и јеромонах Јеротије из Трнавe. Са манастиром су били повезани још и поп Вуков и нека Иконија из Влакче.¹³

Интересантно је да на једној књизи манастира Благовештења постоји запис, који Љ. Стојановић датира у XVI век, у коме се помиње неки игуман Захарија из Лахче који је писао један део те књиге. Готово је сигурно да је Лахча из натписа у ствари Влакча. Није немогуће и да је игуман Захарија из претходног натписа (бр. 1582) иста личност са овим другим игуманом Захаријом. У том случају би датирање Љ. Стојановића било погрешно па би и овај други запис био из друге половине XVII века.¹⁴

Манастир Ваведења је запустео вероватно око 1690. године. Као што смо већ навели активан је 1662. Године, али га црквене визитације тридесетих година XVIII века не бележе.

Данашња црква храм Успеније Пресвете Богородице је на месту где се некада налазио средњовековни манастир Раковица. Данашња црква подигнута је 1873. године. Освећена је исте године од митрополита српског Михаила. Да будемо прецизнији, црква је 1873. године само обновљена на старим темељима. Мајстор, тј. предузимач који је радио на цркви био је Васа Анастасијевић, кога су 1871. године, на црквеној гозби код Влакчанске цркве позвали у Лужнице да се погоде са њим да им зида цркву за 530 дуката.¹⁵

Питање је колико су у градњи нове искоришћени зидови старе цркве, тј. манастира у Влакчи. Припрата је накнадно дозидана, али је тешко рећи када. Данашња припрата са звоником је из 1873. године. Основа цркве је триконхална са правоугаоном припратом на западу. Изнад централног простора наоса уздиже се октогонална купола, а изнад приправе квадратни спратни звоник. Оригинални део цркве наос, сличан је читавом низу цркава у Поморављу и Шумадији (Миљков манастир, Грнчарица, Драча...) које можемо прилично поуздано да датирамо у период око 1400. године, тј. на сам почетак владавине деспота Стефана Лазаревића. Фасаде, малтерисане и бело окречене, украшене су венцима, пиластрима и слепим аркадицама. Иконостас је из времена градње цркве. Аутор икона је највероватније био Ђура Јакшић, али то треба тек да се потврди. У сваком случају, аутор је био добар цртач, нарочито је успешно решавао перспективу и распоред композиционих планова. Антимис је митрополита Михаила.¹⁶

Све до почетка XX века Котража и Влакча су чинили једну општину и имали су заједничку славу и литије. Пола Котраже и сада има заједничко гробље са Влакчом. Котража има и друго гробље у долини Сребрнице. Опет, и Колетина има своје гробље.¹⁷

У порти цркве налази се гроб јеромонаха Емилијана Шиматовића из Сурчина у Срему, рођеног 1. септембра 1892. Године, а умрлог 1954. године. Споменик му је подигла црквена управа.¹⁸

Пароси су били (од 1978. године пароси влакчански опслужују и парохију Овсиште):

Јеромонах Сергије Милутиновић (1949 – 1977).¹⁹

Ненад Игњатовић (1977 – 1978).²⁰ Трпезар је завршен 1978. године.²¹ Од 1978. до 1980. године био је свештеник у Рудовцима, архијерејско намесништво колубарско-посавско, а од од 1980. до 1986. године био је свештеник у Доњем Штиплу, архијерејско намесништво белничко.²²

Милован Мићић (1978 – 1980).²³ Рођен је 1954. године у селу Грдојевићу код Коцељева. Завршио је богословију. У чин ђакона и презвитера рукоположио га је 1978. године Епископ шумадијски др Сава. Од 1980. до 1985. године био је парох у Јунковцу и Жабарима, а од 1985. до 1990.

године само у Жабарима. Од 1990. године је у Лужници, архијерејско намесништво крагујевачко, где је 1997. године био је протонамесник. Има двоје деце.²⁴

Мирослав Марковић (1980 – 1981).²⁵ Од 1969. до 1972. (?) био је свештеник у Реснику, архијерејско намесништво крагујевачко, а од 1971. до 1980. године био је свештеник у Десимировцу, архијерејско намесништво крагујевачко.²⁶

Јереј Милун Алексић (1981 – 1990).²⁷ Рођен је 1947. године у Тополи. У чин ђакона и презвитера рукоположио га је 1981. године Епископ шумадијски др Сава. Од 1990. године јереј у Јунковцу, архијерејско намесништво опленичко. Удов је и има двоје деце.²⁸

Јереј Богдан Симанић (1990 – 1995).²⁹ Рођен је 1964. године у Лешници код Лознице. Завршио је богословију. У чин ђакона и презвитера рукоположио га је 1986. године Епископ шумадијски др Сава. Од 1986. до 1989. године био је свештеник у Горњој Трешњевици, а од 1988. до 1990. године у Доњој Шаторњи.³⁰ За време његовог службовања у Влачки завршен је 1994. године парохijski дом.³¹ Од 1995. године парох је баљковачки при храму

Светих апостола Петра и Павла у Грошници, архијерејско намесништво крагујевачко. Има троје деце.³²

Јереј Јован Биберцић (1995). Рођен је у Вангену, СР Немачка, 1972. године. Завршио је богословију. У чин ђакона и презвитера рукоположио га је 1994. године Епископ шумадијски др Сава.³³

Парохију при храму Успенија Пресвете Богородице у Влачки чине села Влачка (213 домова) и Котража са засеком Колетином (75 домова). Број крштених 1948. године био је 37, а 1998. године свега 12, венчаних 1948. године било је 12 док 1998. године свега 2 и на крају опојаних 1948. године 32 а 1998. године 22.³⁴

напомене:

¹ Детаљније о овом видети у: Небојша Ђокић, *Влакча – село ђенерала и првих српских ваздухопловаца – Неке неочекиване тајне*, Православље од 16. 6. 2004, Београд 2004, 26.

² Исто.

³ Боривоје М. Дробњаковић, *Јасеница*, Српски Етнографски Зборник књ. 25, Насеља и порекло становништва књ. 13, Београд 1923, 220.

⁴ Исто, 220, 222.

⁵ Исто, 222, 289.

⁶ Д. Пантелић, *Попис пограничних нахија Србије после Пожаревачког мира*, Споменик САН ХСВИ, Београд 1948.

⁷ Боривоје М. Дробњаковић, *Јасеница*, 226.

⁸ Димитрије Руварац, *Митрополија Београдска око 1735. године*, Споменик С.К.А. XLII, 194; Боривоје М. Дробњаковић, *Јасеница*, 230.

⁹ *Археолошки споменици и налазишта у Србији, II – Централна Србија*, Београд, 1956, 197.

¹⁰ Боривоје М. Дробњаковић, *Јасеница*, 222, 289.

¹¹ Олга Зиројевић, *Цркве и манастири на подручју Пећке патријаршије до 1683. године*, Београд, 1984. године, 79.

¹² Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи књ. I*, 528.

¹³ Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи књ. I*, 1582; Владимир Петковић, *Преглед цркава кроз повесницу српског народа*, Београд, 1950. године, 35.

¹⁴ Љ. Стојановић, *Стари српски записи и натписи књ. I*, 2590 и 2560.

¹⁵ *Црква Успенија Богородице у Лужницама*, Каленић 5/1985, 12.

¹⁶ *Српска православна епархија Шумадијска 1947-1997*, Крагујевац, 1997. године, 125.

¹⁷ Боривоје М. Дробњаковић, *Јасеница*, 314, 315.

¹⁸ Натпис на надгробном споменику у порти цркве.

¹⁹ *Српска православна епархија Шумадијска 1947-1997*, Крагујевац, 1997. године, 125.

²⁰ Исто, 125.

²¹ Исто, 125.

²² Исто, 29, 66.

²³ Исто, 125.

²⁴ Исто, 95, 126 и 127.

²⁵ Исто, 125.

²⁶ Исто, 82, 96.

²⁷ Исто, 125.

²⁸ Исто, 127.

²⁹ Исто, 125.

³⁰ Исто, 80, 143, 144.

³¹ Исто, 125.

³² Исто, 79 – 80.

³³ Исто, 125.

³⁴ Исто, 119.

МАТУРСКИ ИСПИТ У БОГОСЛОВИЈИ СВЕТОГ ЈОВАНА ЗЛАТОУСТА У КРАГУЈЕВЦУ

Ученици Богословије Светог Јована Златоуста у Крагујевцу, који су ове школске године успешно завршили пети разред, у периоду од 31. марта до 5. јуна 2021. године полагаали су завршни богословски испит зрелости.

Пред Испитном комисијом којом је председавао изасланик Светог Архијерејског Синода СПЦ презвитер Србољуб Убипариповић, редовни професор Православног богословског факултета Универзитета у Београ-

хија браничевска), Стефан Перић (епархија зворничко тузланска) и Вук Станишић (епархија шумадијска) су остварили одличан успех у трећој, четвртој и петој години Богословије и испунили услов за ослобађање од испита, тако да је усмени део матуре полагало шест ученика.

Након што су одржани сви усмени матурски испити, утврђен је следећи успех матураната: Матеја Димић (епархија шумадијска) – одличан (5,00), Дејан Ђурић (епархија бањалучка) – добар (3,14), Александар Јанић (епархија крушевачка) – одличан (4,85), Душан Каурчић (епархија бачка) – врло добар (3,57), Дејан Костић (епархија шумадијска) – одличан (4,71), Павле Луковић (епархија жичка) – одличан (4,50), Митар Максимовић (епархија зворничко тузланска) – одличан (4,71), Милан Милојевић (епархија браничевска) – одличан (4,78), Никола Недић (епархија шумадијска) – врло добар (3,78), Немања Пантић (епархија крушевачка) – добар (3,36), Стефан Перић (епархија зворничко тузланска) – одличан (4,71) и Вук Станишић (епархија шумадијска) – одличан (4,93).

Титулу ђака генерације понео је клирик шумадијске епархије Матеја Димић, који је одликован специјалним признањима.

Последњег дана завршног богословског испита одржана је свечаност током које су уручене дипломе и награде најбољима. У школском храму, пре доделе диплома и награда, ученицима који су окончали школовање обратио се протојереј ставрофор професор др Зоран Крстић, ректор крагујевачке Богословије. У име читавог колектива честитао је и пожелео свако добро и успех ученицима на њиховом даљем путу и да послуже Цркви у службама у којима се буду нашли, будући

ду, дванаест ученика који су ове године завршили пети разред, најпре су полагали писмени део матурског испита. Свети архијерејски синод је одредио следеће теме: „Жалост и радост ученика (Јн 16,20-22)“, „Тајна Сина Човечијег“ и „Свештеник – пастир словесног стада у време дигитализације“.

Заслуга за најбоље израђен писмени рад припала је ученику Дејану Костићу.

Сходно Правилнику о полагању завршног богословског испита, стекли су се услови за полагање усмених испита из следећих предмета: Светог Писма Старог и Новог завета, етике и догматике, литургије, историје Цркве и историје СПЦ, црквено-канонског и брачног права и црквеног појања са типиком.

Матеја Димић (епархија шумадијска), Александар Јанић (епархија крушевачка), Митар Максимовић (епархија зворничко тузланска), Милан Милојевић (епар-

да је то и био основни циљ њиховог рада за ових пет година.

Потом се свечаном скупу обратио и изасланик Светог Архијерејског Синода јереј др Србољуб Убипариповић. Уважени изасланик упутио је речи честитке матурантима приправницима, обративши посебну пажњу на време које су ђаци провели у богословији. Истакао је такође и да је време школовања отпочело једним входом или улазом аналогно литургијским, те се као такав, он не завршава богословским школовањем, већ се наставља кроз кроз живот, све докле постоји жеља за усхођења ка Богу. Но, иако смо сада на прагу расанка, истакао је отац Србољуб, сабираћемо се на Светој Евхаристији, која је била, јесте и биће сабирно сочиво свих поколења, а тако и нас, сабирајући нас у Једно, Свето, Саборно и Апостолско Тело Христово – Цркву, без обзира на време и простор који нас раздвајају.

КЊИГА О ЕПИСКОПУ САВИ ВУКОВИЋУ ПОВОДОМ ДВАДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ УПОКОЈЕЊА

Ове године се навршава двадесет година од упокојења др Саве Вуковића, Епископа шумадијског (1977-2001). Тим поводом, Издавачка установа Епархије шумадијске „Каленић“ објавила је публикацију „Владика шумадијски Сава Вуковић, Споменица 2001-2021“

Ова, по свему репрезентативна *Споменица* обухвата пет целина, праћених мноштвом фотографија и илустрација, кроз које се приказује рад овог знаменитог архијереја друге половине XX века. Како би читалац стекао целовиту слику о Епископу Сави, галерије фотографија настоје да хронолошки прикажу његову делатност – почев од најранијих дана па све до упокојења. Како је наглашено у Предговору, наслови целина представљају речи Светог Писма које уз садржај прилога који се објављују образују „ваљану слику о оном што је Владика био, али и шта пише у овој књизи“. Такође, ради лакшег разумевања појединих делова, уредник *Споменице* професор Негослав Јованчевић давао је кратка објашњења, смештена у угласте заграде.

У уводној речи, Његово преосвештенство Господин Јован, Епископ шумадијски, нагласио је велику прегалачку делатност блаженопочившег Владике Саве, који је као чувар ризнице Предања хришћанске

Цркве настојао да на сваком месту проповеда реч Јеванђеља. Као његов наследник на катедри Источноамеричке и канадске епархије, Епископ Јован је истакао да је траг Владике Саве на Америчком континенту помогао да се тамошња црквена заједница што више учврсти. Такође, уводна реч Владике Јована говори нам о Епископу Сави и као предводнику богослужбене обнове: „Као што је говорио да је богослужење жила куцавица црквеног живота, волео је да каже како се теологија најбоље учи за певницом и да је химнографија најбољи катихизис“. Завршавајући своју реч, Епископ Јован се са захвалношћу обратио свим пријатељима Шумадијске епархије који су дали допринос објављивању ове *Споменице*, а нарочито упокојеном проти Сави М. Арсенијевићу: „Сећамо се и блажене успомене проте Саве М. Арсенијевића и жалимо што

неће дочекати да види завршену ову књигу – ето, ово је готово једино његово незавршено дело у Цркви од многобројних које је на славу Господа успешно окончао“.

Прва целина обухвата текстове који су потписани под именом Рајка Обрадовића. Сабрани на једно место, ови прилози представљају текстове периодично објављиване у часопису *Каленић*. Уредничка напомена нам говори да су прилоге за часопис у почетку слали сарадници Владике Саве у Америци, међутим, међу њима се по први пут појавило име Рајка Обрадовића. „И када се током припремања ове *Споменице* почело постављати питање ко је Рајко Обрадовић, њен иницијатор блажене успомене прота Саве Арсенијевић ово питање је упутио и протојереју ставрофору Драгославу Степковићу, двадесетпетогодишњем главном и одговорном уреднику *Каленића* и блиском Владичином сараднику у Крагујевцу. Добио је одговор да је Владика Сава своје прилоге потписивао псеудонимом Рајко Обрадовић“.

Будући да се време настанка часописа Епархије шумадијске је идеологија бурно потресала Српску Цркву, јављали су се многи непријатни гласови против развоја овог црквеног гласила. Знајући да ће доста младих читалаца у својим рукама имати *Каленић*, Владика Сава је настојао да пошаље и своју реч, остајући анониман. Управо са том намером, пишу се и објављују прилози Рајка Обрадовића који ће сада први пут бити читани са свешћу ко је њихов прави аутор. Стил ових прилога не користи се класичном методологијом научних радова, већ се покушава да се специфичним литерарним жанром – „на граници“ између литературе и есејистике – пренесе основна мисао задате теме.

Након прве целине и галерије фотографија, следи поглавље под називом: „Ово је истинита реч и достојна свакога примања (1Тим 4, 9) – Владика Сава у Цркви, о

људима Цркве, књигама и друштвеним односима“. Иако већ објављени под његовим именом, ови прилози због своје скрајнутости нису добили заслужену пажњу. „На

овај избор проповеди, програмских начела Цркве, подсећања на узоре, апела за достојанство Цркве у друштву, али и објављивања личног става о многим питањима, надовезује се даљи ток *Споменице* у којем се разматрају области црквеног и друштвеног живота којима се бавио Владика Сава“, истакнуто је у уредничкој напомени. Међу овим прилозима, могу се пронаћи проповеди са освећења храмова, посмртна слова, чланци историјске тематике...

Треће поглавље не само што сликовито описује аутентичан лик Епископа Саве, него представља и вредан историјски извор, чији ће значај временом расти. Ради се о личној преписци Владичиној са другим Епископима Српске Цркве. Ова трећа целина уједно представља и завршетак директне писмене речи самог Епископа Саве. На основу његове сачуване заоставштине, приређивачи *Споменице* су направили избор писама, који на репрезентативан начин говоре о Владици Сави. Правећи избор и прегледајући неколико стотина писама, приређивачи су могли да примете да се међу њима налази свега неколико које је лично Владика Сава писао. Већина писама је упућена њему. Међу његовим коресподентима налазе се тадашњи Патријарх Герман, за-

тим Митрополит Дамаскин Грданички, Епископ жички Василије Костић, горњокарловачки Симеон Злоковић, рашко-призренски Павле, шабачковаљевски Јован Велимировић... „Епископу Сави пишу старија сабраћа и по годинама и по посвећењу. Међутим, то се ниједног тренутка не осећа, он је увек за све меродаван да одговори на многа питања, очигледно је да се о много чему очекује његова реч и његов суд“, појашњава уредник.

Четврта целина описује 17. јун 2001. године – моменат када је Епархија шумадијска, упокојењем њеног другог Епископа, на кратко остала удова. На сахрани Епископа Саве су говорили многи угледни људи, међу којима има представника клира, попут Митрополита солунског Теоклита и Епископа Василија Качавенде, али и представника највиших научних и световних институција, попут академика Василија Крестића, др Данице Петровић и др Влатка Рајовића, тадашњег градоначелника Крагујевца. Сви њихови говори чине садржај четвртог поглавља.

Завршна целина *Споменице* носи наслов: „Плодови кроз Исуса Христа, на славу и хвалу Божију (Флп 1, 11). Архипастирски и научни рад Епископа Саве“. Њен садржај чине прилози које су слали пријатељи и сарадници Владике Саве и који су настојали да што верније прикажу његову делатност. Радови који се налазе у овом поглављу анализирају све области којима се Владика бавио, почев од административног рада на упражњеним парохијама, преко организације Цркве у Америци, до литургичког и просветног доприноса и многих других. Међу ауторима ових прилога налазе се др Предраг Пузовић, др Станимир Спасовић, др Милосав З. Ђоковић, др Ненад С. Милошевић, Епископ нишки Арсеније, др Ненад Ристовић...

Ова књига Издавачке установе *Каленић* поново нас подсећа на светли лик Епископа др Саве Вуковића и

прегалаштво које је он остваривао у свим сегментима рада којим се бавио. Чак и после двадесет година од његовог упокојења, Епархија шумадијска и цела Српска Црква живо се сећају његовог боравка међу нама. Сви његови пријатељи и верни сарадници могу поуздано закључити: *Такав нам архијереј требаше* (Јев 7, 26).

Владимир Марјановић

УПОКОЈИО СЕ У ГОСПОДУ ПРОТОЈЕРЕЈ СТАВРОФОР СЛАВИША ПОП-ЛАЗИЋ

У понедељак, 28. јуна, када наша Црква молитвено прославља Светог кнеза Лазара косовског и све мученике и новомученике српске, упокојио се у Господу служитељ Свете Цркве Христове, парох раљски, протојереј ставрофор Славиша Поп-Лазич.

Отац Славиша је рођен као једно од двоје деце свештеника Илије и Десанке (рођене Милинковић) Поп-Лазич, 10. фебруара 1959. у Неменикућама. Прва четири разреда основне школе завршава у свом родном селу, а наредна четиру у Београду. Средњу богословску школу завршава у Београду са високим просеком, а по одслужења војног рока у Куманову упознаје своју животну сапутницу Љиљану. Њихову љубав Господ награђује са три кћерке и добијају Ивану, Снежану и Слађану које су данас прави понос породице Поп-Лазич.

Епископ шумадијски Сава у Крагујевцу 4. фебруара 1982. године рукополаже Славишу у чин свештеника и поставља на новоосновану парохију у Раљи. Ту, надомак Београда, са својим оцем подиже Цркву и парохијски дом. Владика Сава, видећи труд и залагање, додељује му чин протонамесника 1995. године, а чином протојереја-ставрофора 2017. године одликује га Владика Јован. Нажалост, прота Славиша није дочекао чин освећења фресака који је био заказан за ову године, јер се представио у Господу после дуже болести на дан Светог Кнеза Лазара. Важио је за човека који је своју болест крајње хришћански подносио, увек позитивно и уз шалу, која га је готово увек красила.

Прота Славиша је оставио неизбрисив траг, не само у Раљи, у месту у коме је живео, већ и много даље. Намесништво космајско остаје без великог духовника, свештеника и пријатеља.

Његово Преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован служио је заупокојену Литургију и опело уснулом служитељу Божијем протојереју ставрофору Славиши Поп-Лазичу у храму Сретења Господњег у Раљи. Након прочитаног јеванђелског зачала, Преосвећени Владика је сабрани народ поучио да човек мора да живи вером, јер једино вером може бити спашен. На крају проповеди, Преосвећени Владика је евоцирао сећање на новоупокојеног пароха раљског и на његов животни пут, који је био проповедање Христа Господа.

Након Свете Литургије, опело упокојеном проти Славиши, испред храма Сретења господњег у Раљи, Владика Јован је служио је уз саслужење многих свештеника из наше и других епархија, пријатеља и кумова уснулог свештенослужитеља Славише и његове породице.

„Отац Славиша је у овоме храму у коме смо служили Свету Литургију, безмало 40. година приносио жртву Богу за све и за сва. Не само да је приносио бескрвну жртву служећи Свету Литургију, већ је кроз то приношење приносио и себе на жртву, жртвујући себе ради спасења свога,

спасења своје породице и повереног му народа од Цркве Божије. Ми се данас привремено растајемо од нашег оца Славише, јер наша вера није заснована само на овоме свету и на овоме животу, већ је заснована на Васкрсењу, то је вера у животога Бога. То је наша вера и то треба да буде

и наша утеха и утеха свима ожалостићенима када испраћају своје покојнике на онај свет. Зато треба да их испраћамо не са безверјем, са неверјем, него са вером да ћемо се поново срести. И то је та вера која нас одржава са Богом и људима, јер ми са вером усељавамо Бога у себе. Зато Свети апостол Павле и каже да вером ходимо, а не знањем. Није овде апостол Павле мислио да каже да знање није важно, или да вера није знање, већ напротив, да је вера изнад знања, јер вера нам открива оно што ми не можемо нашим умом и нашим знањем да схватимо и што не можемо да прихватимо. Зато и овај наш привремени растајак, иако болан јер смо се растали од некога ко нас је волео и кога смо ми волели, не сме бити растајак у коме ћемо очајавати, јер знамо да је наш Искупитељ жив. Вера је та која нам помаже и подупире нашу молитву како за живе тако и за мртве. Дужност свих хришћана је да се молимо једни за друге, јер наша молитва за наше мртве није ништа друго до наш

разговор са нашим покојницима. Молитва иде, како кажу Свети Оци, изнад неба и испод земље, изнад гора и испод мора. Стога је молитва чудо када излази из чистога срца и из љубави за оне за које се молимо. Целокупну јеванђелску благовест о човеку и о спасењу Господ Христос заснива на истини да је човек боголико биће, саздано за живот вечни. Зато се може слободно рећи, да је Јеванђеље Христово у ствари Јевађеље о вечном животу човековом, животу који на земљи почиње, а продужава се у другој свету. Стога овај живот на земљи јесте темељ на коме се зида живот вечни. Оно што је красило проту Славишу јесте његова вера у Бога, љубав према Богу, према породици својој и народу Божијем. Он је вером у Бога савлађивао све животне препреке, све муке, патње, па и болове са којима је живео задњих година. Никада роптао није ни на кога и ни због чега. Имао је отац Славиша црквену свест, имао је послушност Цркви и својим претпостављенима и то је оно што је њега красило. Стога, данас, замолимо оца Славишу да нам опрости, ако смо се на било који начин огрешили о њега. Нека му Бог подари рајско насеље и уместо жалости да се радујемо што смо оваквог човека и свештеника имали међу нама“.

Објавом краја његовог овоземаљског живота, река нароха се слила у порту Цркве у Раљи како би породици упокојеног свештеника Славише изјавила речи саучешћа. Иза проту Славише остаје неутешна мајка, супруга, кћери, унуди али и сав верни народ широм Општине Сопот. Прота почива и чека васкрсење мртвих поред свога оца Илије у породичној гробници у селу Сибница.

Андреј Герман

СВЕТИЊЕ ХРИШЋАНСКОГ СВЕТА: ГРУЗИЈА, ЦВАРИ

Код сваког народа постоји својеврсни центар, некако средиште које повезује живе са историјом прошлих векова и даје шансу за будућност. За Грузијце је то црква Цвари. Док она стоји и у њој се узноси молитва – биће жива Грузија.

Цвари је грузијски манастир и црква са почетка VII века, смештен на врху планине код слива река Мтквари и Арагви, а у преводу значи Крст. По предању, спасавајући се од Диоклецијанових прогона, Света Нина Кападокијска дошла је у Иверију из Јерменије, где су мученички пострадали њени хришћански сапутници. По вољи Божијој, равноапостолна Нина остала је неповређена и донела је хришћанство у Иверију. Након неког времена она је уз подршку цара Миријана подигла три велика крста, од којих је један био подигнут управо овде. Овај крст творио је права чуда, привлачећи верујуће са целог Кавказа. Тако се најпре хришћанство у Грузији узвело над многобоштвом и отад је почела да се шири Блага вест по целој Грузији.

Цвари је по савршенству форме једно од ремек-дела архитектуре и први споменик светског наслеђа у Грузији. Велики утисак на посетиоца оставља чињеница да улази у цркву којој је готово 1500 година. Изградили су је да траје не један век, већ миленијумима: коришћена техника градње специфична је по томе што изгледа како да један камен „седи“ на другом – што више пролази време, тим чвршћа постаје конструкција. И, што је интересантно, у цркви нема некаквих стубова и додатних

непотребних конструкција. У X веку цркву су више пута спаљивали Арапи, пострадали су купола и сводови, који су виšekратно обнављани у последња времена. Поред цркве Цвари данас се налазе остаци зидова и кула, који су подизани ради заштите од непријатеља. Фортификационе грађевине позног периода није поштедело време, а сам главни храм и хришћански символ Грузије стоји на планини, и ка њему непрекидно тече река људи.

О градитељу овог архитектонског чуда нису сачувани никакви подаци, међутим, током многих векова у срцима хришћана живи благодарност древном неимару због његове оваплоћене љубави према Творцу. Цвари без преувеличавања можемо назвати црквеном поезијом у камену, која се налази у хармонији са природом која га окружује. Црква се савршено уклапа у крајолик и приморава нас да се усхитимо мудрошћу и укусом архитектуре: висина цркве (25 метара) и висина целе стене у прецизној су размери један према седам.

До овог часа сачувала се стара стаза, по којој се народ вековима успињао на планину ка цркви Цвари. Приближно на средини стазе налазе се невелики шумарак и извор. Сматра се да се тај извор појавио по молитвама Свете Нине и да његове воде поседују исцелитељска својства. Унутар цркве нема фресака, знамо да се оне историјски не појављују пре XI века, а Цвари после изградње није мењао свој изглед. Саборни храм такође нема датиране натписе, али по ликовима изображеним на спољашњим зидовима и према подацима других ис-

торијских докумената утврђено је да датум изградње храма мора бити од 584. до 604. године. Црква је украшена барелефима изнад улаза и на спољашњим зидовима у виду анђела, Христа који благосиља, градитеља храма, с натписима на древном грузијском језику.

Древни крст је током бурних догађаја протеклих векова био украден, али се сачувало постоље на којем је вековима стајао. Данас је у цркви на одговарајућем месту постављен нови велики крст од кипариса са избражењем тринаест сцена из Јеванђеља.

Најпознатији и најпрепознатљивији кадар у Грузији јесте фотографија Мцхете са осматрачнице поред цркве Цвари. Заиста, одатле се добро види и сам град, и кланац реке Мтквари, и долина Арагви, и планина Багинети. Веома лепа панорама.

„Пре неколико година, тамо где се стапају и грле, као да су две сестре, потоци Арагви и Кури, беше ма-

настир”, тако је лепо опевао ова места песник Михаил Јурјевич Љермонтов, чији споменик такође стоји управо овде, недалеко од Цвари и слива двеју река.

У историји бивају невероватне ствари, тако да је престоница древне државе, која се појавила пре хиља-

ду година, с временом постала сеоце. Таква је Мцхета – најстарија престоница царства Картли. Слава Богу што град није избрисан са лица земље и то, пре свега, благодарећи два велика хришћанска светињама Светицховели и Самтавро. Данас је то невелики предивни градић.

Постоји прелепа легенда о томе да су између Цвари и Светицховели (Катедрална црква у Мцхети, у којој се чува Хитон Господњи) биле направљене веома стрме лествице. По њима су се пели и силазили ходочасници и монаси. Проћи овај пут могао је само човек који је принео покајање за грехе и који је творио молитву, други су се сурвали и падали с огромне висине. Сваком годином лествицама је могло да

прође све мање људи и, на крају, под тежином људских грехова тај мостић се обрушио. Све то можемо посматрати као параболу, у којој је главни јунак поучни смисао.

Цвари се налази на врху са којег се отварају видици и путеви који воде на разне стране Грузије. Ако погледате на исток, пред вама су древне светиње долине Кахетије, ако гледате на север, тада понекад по лепом времену можете угледати планину Казбек и помислити о планинским храмовима и манастирима области Хеви, ако окренете свој поглед на запад, тамо ћете наћи древну Имеретију пуну светиња, јужније су пећински храмовни комплекси Цвахетије...

Таква је задивљујућа земља Грузија, где на невеликој територији постоје и равнице са виноградима и планине и море, а сваки регион има своје наслеђе и древне хришћанске светиње. Сакартвело, како га називају сами Грузини. Духовни центар ове предивне земље, коју повезује и обједињује у једну целину, несумњиво, јесте древна хришћанска црква Цвари.

*Превоо са руског
Горан Дабетић*

МАНАСТИР УЛАСКА ГОСПОДЊЕГ У ЈЕРУСАЛИМ

На месту манастира Уласка Господњег у Јерусалим у Витанији налази се у хладовини камен са којег је по предању Христос сео на магарца.

Место Вифаги (јеврејски „беит паги“ – „дом смокве“) је невелико насеље на стени Маслинске горе, које стоји тик уз Витанију. Сада је део Јерусалима. У Витанију су апостоли довели Спаситељу магарицу и магаре. У њеној околини Христос је проклео смокву. Околина Витаније била је прекривена фиговим дрвећем (смоквама), чији плодови сазревају пре других, то је и дало назив насељу.

У описима Свете земље од IV до VIII века не говори се о некаквим црквеним грађевинама на месту Витаније. Епифаније Монах (IX век) говори о вишевековној маслини у Витнији, чије су гране секли на празник Уласка Господњег у Јерусалим. Од IX века појављују се сведочанства ходочасника о камену са којег је Спаситељ сео на магарца (велики комад мермера, сагласно монаху Бернарду). У *Ходочашћу у Свету Земљу* руског игумана Данила (XII век) такође се спомиње „стуб“. Велики монолитни камен у форми правилне коцке са остацима живописа нађен је за време ископавања у рејону савременог Џабал ат-Тура или Кафр ат-Тура.

Сачувани фрагмент лагинског натписа на једној од страна садржив назив „Витанија“. Камен, који је добио назив Витанијска стела, у XII веку био је прекривен фрескама са четири стране: сусрет Исуса Христа са Мартом и Маријом, Васкрсење праведног Лазара, двојица апостола који воде магарца и магарицу у Витанију, Улазак Господа у Јерусалим“. Фрескама је такође била покривена горња страна камена. С једне стране у стели постоји невелика ниша чија је намена непозната. Католици сматрају

витанијску стелу управо оним каменом са којег је Господ сео на магарца, међутим она је сувише велика за то. Данас се стела налази слева од олтара у храму француског манастира на Маслинској гори и окружена је декоративном гвозденим решетком.

На једном од брда Витаније смештен је православни мушки манастир (припада Јерусалимској Православној Цркви) у част Уласка Господњег у Јерусалим. Тамо се налази сенка над углављеним каменом, где је Спаситељ сео на магарца. Због тога из манастира на Цвети започиње литија која понавља Спаситељев пут у Јерусалим.

Превео са руског Горан Дабетић

СЛУЖБЕНИ ДЕО - ПРОМЕНЕ У ЕПАРХИЈИ ШУМАДИЈСКОЈ

Његово преосвеиштво Епископ шумадијски Господин Јован
благоизволео је у периоду од 1. јуна 2021. године до 31. јула 2021. године:

Осветити:

Земљиште за будући храм Светог мученика Евстатија у Дрлупи 24. јуна 2021. године, Архијерејско намесништво космајско;
Икону Светог Нектарија Егинског са троном за храм Светог архангела Гаврила у манастиру Пиносави 11. јуна 2021. године;
Парохијски дом при храму Светог великомученика Георгија у Вишевцу 26. јуна 2021. године, Архијерејско намесништво рачанско;
Темеље капеле за паљење свећа при храму Светог великомученика Георгија у Вишевцу 26. јуна 2021. године, Архијерејско намесништво рачанско;
Чесму са иконом Пресвете Богородице при храму Светог Николе у Ковачевцу 3. јула 2021. године, Архијерејско намесништво младеновачко;
Живопис за храм Светог пророка Илије у Брајновцу 17. јула 2021. године, Архијерејско намесништво левачко;
Капелу за паљење свећа при храму Свете Петке у Рогојевцу 24. јула 2021. године, Архијерејско намесништво крагујевачко.

Рукоположити:

Ненада Мијаговића у чин ђакона 5. јула 2021. године у храму Свете Анастасије Српске у Копљарима, а 12. јула 2021. године у чин свештеника у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу;
Марка Урошевића у чин ђакона 22. јула 2021. године у храму Свете Тројице (Стара црква) у Крагујевцу, а 24. јула 2021. године у чин свештеника у храму Свете Петке у Рогојевцу;
Милоша Тодоровића у чин ђакона 24. јула 2021. године у храму Свете Петке у Рогојевцу, а 25. јула 2021. године у чин свештеника у храму Вавдења Пресвете Богородице у манастиру Каленићу.

Извршити регулацију:

Између Пете и Осме крагујевачке парохије при храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу, Архијерејско намесништво крагујевачко.

Одликовати:

Чином архимандрита

Игумана Доситеја Радивојевића, настојатеља манастира Светог великомученика Георгија – Ђелија у Ђелијама;
Игумана Петра Драгојловића, настојатеља манастира Светог архангела Гаврила – Пиносаве у Кусатку.

Правом ношења напрсног крста

Протојереја Слободана Кеџића, привременог пароха Друге младеновачке парохије у Младеновцу, Архијерејско намесништво младеновачко.

Чином протојереја

Протонамесника Новицу Ескића, привременог пароха трешњевичке парохије у Горњој Трешњевници, Архијерејско намесништво орашачко;
Протонамесника Миломира Васиљевића, привременог пароха Треће рачанске парохије у Рачи, Архијерејско намесништво рачанско;
Протонамесника Дејана Динића, привременог пароха клокачке парохије у Клоки, Архијерејско намесништво опленачко.

Достојанством протонамесника

Јереја Милоша Мијаговића, привременог пароха венчанске парохије у Венчанима, Архијерејско намесништво орашачко.

Орденом Светих новомученика крагујевачких I степена

Александра Сенића из Вишевца;
Душана Сенића из Вишевца;
Ненада Савковића из Ђурђева;
Скупштину општине Раче у Рачи;
Снежану Николић из Брајновца;
Дејана Васића из Мајура;
Николу Сарацића из Париза.

Орденом Светих новомученика крагујевачких II степена

Милана Цветковића из Брајновца;
Милисаву Цветковића из Брајновца;
Драгицу Павловић из Брајновца.

Орденом Војска Карађорђа

Митра Вуковића из Ниша;
Јована Марковића из Раче;
Протојереја ставрофора Љубишу Смиљковића из Сопота;
Александра Сенића из Вишевца;
Певачко друштво Српски православни појци из Београда.

Архијерејском грамом признања

Слободана Сенића из Вишевца;
Драгана Сенића из Вишевца;
Драгану Вићентијевић из Вишевца;
Дејана Влашковића из Крагујевца;
Драгана Милетића из Крагујевца;
Жарка Вукомановића из Крагујевца;
Слободана Симића из Варварина;
Драгана и Александра Саревски Андрески из Скопља;
Душана Павловића из Крагујевца;
Предузеће ТИС Јеловица из Крагујевца;
Весну Сарић из Сопота;
Предузеће Универзал Кубршница из Аранђеловца;
КУД Електропорцелан из Аранђеловца;
Јовицу Миливојевића из Кикојева;
Рајну Богојевић из Трнаве;
Витомира Јовановића из Клоке;
Милана Јанковића из Клоке;
Јелицу Живковић из Клоке;
Бојана Костића из Мајура.

Архијерејском грамом захвалности

Златка Петронијевића из Раче;
Миливоја Петронијевића из Раче;
Александра Дугића из Саранова;
Катарину Јанковић из Бошњана;
Златка Петронијевића из Раче;
Богдана Милосављевића из Крагујевца;
Радосаву Гоић из Крагујевца;
Скупштину општине Рековац у Рековцу;
Слободана Вељковића из Белушића;
Виктора Милићевића из Брајновца;
Милоја Ђорђевића из Брајновца;

Архијерејском захвалницом

Радослава Милојевића из Вишевца;
Александра Поповића из Вишевца;
Рада Рајковића из Вишевца;
Драгана Маринковића из Раче;
Бојана Продановића из Раче;
Зорана Степановића из Јарушица;

Тривуна Чанка из Вучића;
 Милана Ристића из Ђурђева;
 Зорана Милановића из Бошњана;
 ЈКП Рача из Раче;
 Данила и Ивану Стијковић из Неменикућа;
 Зорана Татомировића из Београда;
 Горана Ружића из Београда;
 Жељка Живковића из Младеновца;
 Бранка Передедаја из Сопота;
 Жељка Бабића из Десимировца;
 Радослава Вукмировића из Десимировца;
 Љубодрага Милића из Опорнице;
 Звездану Лојпур из Крагујевца;
 Ивана Николића из Мајура;
 Жарка Голубовића из Мајура;
 Александра Милановића из Мајура;
 Далибора Марковића из Јагодине;
 Игора Урошевића из Мајура;
 Зорана Станојевића из Мајура;
 Славољуба Милосављевића из Мајура;
 Предрага Савића из Јагодине;
 Драгишу Матејића из Мајура;
 Драгољуба Јовановића из Мајура;
 Николу Величковића из Мајура;
 Горана Димитријевића из Мајура;
 Милашина Веселиновића из Мајура.

Поделити благослов за искушеништво:

Малиши Тодоровићу у Вазнесењској обитељи манастира Саринца;
 Сашу Кличковићу у Светоархангелској обитељи манастира Тресија.

Поставити:

Новорукоположеног јереја Ненада Мијатовића на дужност привременог пароха раниловићке парохије при храму Светих апостола Вартоломеја и Варнаве у Раниловићу, Архиепископско намесништво орашачко;
 Новорукоположеног јереја Марка Урошевића на дужност привременог пароха Прве буковичке парохије при храму Светог архангела Гаврила у Буковику, Архиепископско намесништво орашачко;
 Новорукоположеног јереја Милоша Тодоровића на дужност привременог пароха лоичке парохије при храму Рођења Пресвете Богородице у Лоџици, Архиепископско намесништво беличко.

Преместити:

Протојереја Миливоја Старовлаха, привременог пароха раниловићке парохије при храму Светих апостола Вартоломеја и Варнаве у Раниловићу, на дужност привременог пароха орашачке парохије при храму Вазнесења Господњег у Орашцу, Архиепископско намесништво орашачко.

Разреши:

Протојереја ставрофора Милицава Симића, пензионисаног пароха орашачке парохије при храму Вазнесења Господњег у Орашцу, даље дужности опслуживања односне парохије, Архиепископско намесништво орашачко;
 Протојереја Миливоја Старовлаха, привременог пароха раниловићке парохије при храму Светих апостола Вартоломеја и Варнаве у Раниловићу, даље дужности привременог пароха односне парохије, Архиепископско намесништво орашачко;
 Протојереја ставрофора Драгомира Кеџића, пензионисаног пароха Прве буковичке парохије при храму Светог архангела Гаврила у Буковику, даље дужности опслуживања односне парохије, Архиепископско намесништво орашачко;

Јереја Немању Стефановића, привременог пароха мајурске парохије при храму Преподобног Романа у Мајуру, даље дужности опслуживања упражњене парохије лоичке у Лоџици, Архиепископско намесништво беличко.

Поверити у опслуживање:

Протојереју Петру Видаковићу, умировљеном пароху багрданске парохије при храму Светог архангела Гаврила у Багрдану, опслуживање односне парохије.

Окончати црквеносудски поступак у другом степену:

Против јереја Јовице Јовановића, који је на основу пресуде Великог црквеног суда СПЦ, кажњен лишавањем свештеничког чина;

Против јереја Милана Јовановића, који је на основу пресуде Великог црквеног суда СПЦ, кажњен лишавањем свештеничког чина.

Лишити свештеничког чина:

Јереја Јовицу Јовановића, бившег привременог пароха Прве јагодинске парохије при храму Свете Петке у Јагодини, на основу коначне и извршне пресуде Великог црквеног суда СПЦ (ВЦС бр. 12/21), са 5. јулом 2021. године;
 Јереја Милана Јовановића, бившег привременог пароха глоговачке парохије при храму Рођења Пресвете Богородице у Глоговцу, на основу коначне и извршне пресуде Великог црквеног суда СПЦ (ВЦС бр. 13/21), са 5. јулом 2021. године.

Примити у први разред богословије:

Милоша Вељковића из Баточине;
 Горана Дамњановића из Јунковца;
 Саву Конатара из Крагујевца;
 Лазара Громовића из Азање.

Завршили богословију:

Јован Мишић;
 Матеја Димић;
 Дејан Костић;
 Никола Недић;
 Вук Станишић;
 Никола Милић.

Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Универзитета у Београду:

Јовану Ивановићу;
 Матеји Димићу;
 Дејану Костићу;
 Николи Недићу;
 Давиду Благићу;
 Јовану Мишићу;
 Николи Милићу;
 Немањи Ракићу;
 Јелени Остојић;
 Вељку Ћојдеру.

Поделити благослов за упис на Православни богословски факултет Светог Саве у Либертивилу:

Вуку Станишићу.

Поделити благослов за упис на мастер студије на Православном богословском факултету Универзитета у Београду:

Катарини Савић.

Упокојили се у Господу:

Протојереј ставрофор Славиша Поп Лазић, привремени парох раљске парохије у Раљи, Архиепископско намесништво космајско.

СЛУЖЕЊА ПРИЈЕМИ И ПОСЕТЕ ЕПИСКОПА ШУМАДНІСКОГ ГОСПОДИНА ЈОВАНА

Од 1. јуна до 31. јула 2021. године

ЈУН 2021:

1. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурском испиту из Новог Завета;
Рад и пријем у Епархијској канцеларији.

2. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница;
Рад и пријем у Епархијској канцеларији;
Примио Мају Поповић, министарку Правде Владе РС;
Учествовао у додељивању награда најбољим вероучитељима;
Примио Епископа аустријско-швајцарског Господина Андреја;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурском испиту из црквеног појања.

3. јун 2021:

Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у храму Светих цара Константина и царице Јелене у Наталинцима;
Служио у селу Рогачи опело Љиљани Милосављевић.

4. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурском испиту из историје Хришћанске и Српске Цркве;
У манастиру Дивостину дао инструкције за радове на Епархијској кући;
Рад и пријем у Епархијској канцеларији;
Присуствовао у Богословији Светог Јована Златоустог у Крагујевцу матурском испиту.

5. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Силаска Светог Духа у Јунковцу код Лазарева;
У Саборној цркви у Крагујевцу крстио Стефана, сина Предрага Николића.

6. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Лужницама.

7. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Зачећа Светог Јована Крститеља у Поскурицама;
Рад и пријем у Епархијској канцеларији.

8. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Младеновцу; у току Литургије протојереја Слободана

Кецића, старешину овог храма, одликовао правом ношења напрсног крста;
Освештао кућу свештеника Ратка Аврамовића у Младеновцу;
У Цркви Јоакима и Ане у Међулужју утврдио распоред за живописање.

9. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница;
Рад и пријем у Епархијској канцеларији;
Примио новопостављеног директора Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу Ненада Карамиджковића;
Примио Драгомира Ацовића и Драгана Рељића из Задужбине на Опленцу;
Служио бденије у Саборној цркви у Крагујевцу.

10. јун 2021:

Служио Свету Литургију и пресекао славски колач у храму Вознесења Господњег у Ђуриселу.

11. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму манастира Пиносаве; у току Литургије произвео игумана Петра Драгојловића у чин архимандрита.

12. јун 2021:

Служио Свету Литургију у цркви брвнари Светог великомученика Пантелејмона у Венчанима; у току Литургије свештеника Новицу Ескића пароха у Трешњевици одликовао чином протопрезвитера, а надлежног свештеника Милоша Мијатовића произвео у звање протонамесника;
Крстио Теодору, кћерку јереја Ненада Милојевић у Старој цркви у Крагујевцу;
Отпутовао у манастир Светог Прохора Пчињског код Врања.

13. јун 2021:

Саслуживао на Светој Литургији Његовој светости Патријарху српском Господину Порфирију у манастиру Прохор Пчињски – Епархија врањска поводом 950 година постојања манастира.

14. јун 2021:

Служио Свету Литургију у манастиру Саринцу и пресекао славски колач јеромонаху Јустину, сабрата манастира; служио помен мајци оца Јустина Весни и игуману Николају;
Рад и пријем у Епархијској канцеларији.

15. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушица;
Са архијерејским намесницима одржао седницу управе фондова Епархије шуадијске; Примио проф. др Радоша Љушића и инжењера Мићу Михајловића.

16. јун 2021:

Служио Свету Литургију у манастиру Ћелије; у току Литургије крстио Катарину, кћерку вероучитеља Николе Иванковића и рукопроизвео игумана Доситеја у чин архимандрита.

17. јун 2021:

Служио Свету Литургију у Саброном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу;
Служио двадесетогодишњи парастос Епископу шумадијском др Сави Вуковићу;
Посетио Дејана Васића у Мајуру;
У Јагодини се састао са Драганом Марковићем Палмом по питању доласка Патријарха Господина Порфирија на храмовну славу у Кончареву.

18. јун 2021:

Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у манастиру Брезовацу.

19. јун 2021:

Служио Свету Литургију и свеопшти парастос у храму Васкрсења Христовог на крагујевачком гробљу Бозман;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

20. јун 2021 – Тројице:

Служио Свету Литургију у Саборном храму у Крагујевцу.

21. јун 2021:

Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у Светотројичном храму – Старој крагујевачкој цркви;
Предводио литију кроз град Крагујевац.

22. јун 2021:

Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у храму Силаска Светог Духа на апостоле у Церовцу;
Пререзао славски колач у храму у изградњи Силаска Светог Духа на апостоле у Блазнави.

23. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

24. јун 2021:

Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у храму Светих апостола Вартоломеја и Варнаве у Раниловићу;
Освештао земљиште за цркву у селу Дрлупи;
Обишао радове на уређењу цркве у селу Бабе.

25. јун 2021:

Служио Свету Литургију и полугодишњи парастос монахињама Јовили и Ангуси у манастиру Грнчарици;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

26. јун 2021:

Служио Свету Литургију и осветио нови парохијски дом у храму Светог великомученика Георгија у Вишевцу; поделио одликовања заслужним доброторима.

27. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Свете великомученице Недеље у Десимировцу;

Присуствовао Смотри православних хора Епархије шумадијске.

28. јун 2021:

Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у храму Светог великомученика Лазара Косовског у крагујевачком насељу Белошевац;
На градском стадиону у Крагујевцу присуствовао са председником Србије Александром Вучићем смотри наоружања војске РС;
У Крушевцу, у цркви Лазарици присуствовао свечаностима поводом 650 година града Крушевца.

29. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово;
Извршио пријем ученика у први разред богословија СПЦ.

30. јун 2021:

Служио Свету Литургију у храму Сретења Господњег у Раљи и опело новопрестављеном протојереју ставрофору Славиши Поп-Лазићу, пароху раљском.

ЈУЛ 2021:

1. јул 2021:

Служио Свету Литургију у манастиру Никоље и парастос монахињи Јелисавети;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

2. јул 2021:

Служио Свету Литургију у манастиру Дивостину и пререзао славски колач породици Борић;
Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

3. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог Николе у Ковачевцу и освештао капелу за паљење свећа и нову чесму;
У Патријаршији СПЦ учествовао у наречењу архимандрита Јеротеја за Епископа топличког;

4. јул 2021:

Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у манастиру Каленићу;
Посетио сестринство манастира Прерадовца и цркву Светог Илије у Брајиновцу ради надгледања радова на живописању цркве.

5. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Свете Анастасије Српске у Копљарима; у току Литургије рукоположио свршеног студента богословског факултета Ненада Мијатовића из Раниловића у чин ђакона;
Служио на гробљу у Рогачи четрдесетодневни парастос Љиљани Милосављевић.

6. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог великомученика Димитрија у крагујевачком насељу Сушица;
У манастиру Доброводици посетио оболелог јеромонаха Николаја;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

7. јул 2021 – Ивањдан:

Саслуживао на Светој Литургији Његовој светости Патријарху српском Господину Порфирију и пререзао славски колач у храму Рођења Светог Јована Крститеља у Кончареву.

8. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Свете Тројице (Стара црква) у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

Обишао радове на обнови цркве у Шумарицама.

9. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

Посетио цркву у Брајиновцу у којој се завршава живописање.

10. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог архангела Гаврила у Баничини.

11. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог Николе у Миросаљцима код Лазаревца;

Служио празнично бденије у манастиру Ралетинцу.

12. јул 2021 – Петровдан:

Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу; у току Литургије рукоположио ђакона Ненада Мијатовића у чин презвитера и поставио га за пароха у Раниловићу;

Служио помен књижевнику Миловану Видаковићу у Неменикућама и присуствовао манифестацији *Дани Милована Видаковића* у Неменикућама.

13. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог великомученика Пантелејмона у крагујевачком насељу Станово;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

Освештао земљиште за храм при Клиничком центру Крагујевац.

14. јул 2021;

Служио Свету Литургију у храму Светих мученика и бесребреника Козме и Дамјана у Загорици.

15. јун 2021:

Саслуживао Епископу ваљевским Исихију на Светој Литургији у Брајковцу поводом славе заједнице *Земља живих*;

У Патријаршији СПЦ присуствовао седници Комисије о организовању наше Цркве Америци.

16. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

17. јул 2021:

Служио Свету Литургију и осветио фрескопис у храму Светог пророка Илије у Брајиновцу; поделио одликовања добротворима.

18. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Успења Пресвете Богородице (Саборна црква) у Крагујевцу;

Венчао Милоша и Ану из Аранђеловца у храму Светих апостола Петра и Павла у Аранђеловцу.

19. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог Саве у крагујевачком насељу Аеродром;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

20. јул 2021:

Служио Свету Литургију и пререзао славски колачу у храму Свете великомученице Недеље у Десимировцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

21. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

У Рековцу се састао са председником државе Александром Вучићем, министарком Мајом Гојковић, министром Браниславом Недимовићем и председником општине Рековац др Александром Ђорђевићем.

22. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Свете Тројице (Стара црква) у Крагујевцу; у току Литургије рукоположио у чин ђакона Марка Урошевића из Грошнице;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

**Продајни
центар
Епархије
шумадијске**

**Интернет продавница
црквених предмета за
цео свет**

www.eparhija.com

**Опрема за храмове
Опрема за свештенство
Иконе, крстови, тамјан
Филигрански програм
Јеванђеља, књиге
Црквени артикли**

www.eparhija.com

23. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Свете Петке у крагујевачком насељу Виногради;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији;

Посетио у бањи Селтерс у Младеновцу Ненада Милошевића, професора Богословског факултета који је на рехабилитацији.

24. јул 2021:

Служио Свету Литургију и осветио капелу за паљење свећа у храму Свете Петке у Рогојевцу; у току Литургије у чин свештеника рукоположио Марка Урошевића из Грошнице, а Милоша Тодоровића из Крагујевца у чин ђакона;

Крстио Вука, сина Јована Дрмановића, у храму Светог Јоаникија Девичког у Бресници;

Служио празнично бденије у храму Чудотворне иконе Пресвете Богородице Тројеручице у Малим Пчелицама.

25. јул 2021:

Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у манастиру Каленићу; у току Литургије рукоположио ђакона Милоша Тодоровића у чин свештеника и поставио га на парохију у Лоћики;

Крстио Даницу, кћерку Милоша и Милице, у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу.

26. јул 2021 – Аранђеловдан:

Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у манастиру Вољавчи;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

27. јул 2021:

Служио Свету Литургију у манастиру Саринцу и годишњи парастос протосинђелу Николају;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

28. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Светог Јоаникија Девичког у крагујевачком насељу Бресница;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

29. јул 2021:

Служио Свету Литургију у храму Свете Тројице (Стара црква) у Крагујевцу;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

30. јул 2021:

Служио Свету Литургију и пререзао славски колач у храму Свете великомученице Марине у Горњој Сабанти;

Рад и приједи у Епархијској канцеларији.

31. јул 2021:

Служио Свету Литургију у цркви Светог Симеона Мироточивог у Грцу;

Служио годишњи парастос и осветио надгробни крст протојереју ставрофору Сави Арсенијевићу на крагујевачком гробљу Бозман;

У манастиру Каленићу присуствовао Сабору *Проћох Левач, проћох Шумадију*.

ДЕЧИЈА СТРАНА

„КО НЕ ПРИМИ ЦАРСТВА БОЖИЈЕГА КАО ДЕТЕ НЕЋЕ УБИ У ЊЕГА“

О РАНОЈ МЛАДОСТИ СВЕТОГ ДЕСПОТА СТЕФАНА ЛАЗАРЕВИЋА

А шта да кажем о ономе (Стефану) који је од (Лазара и Милице) засијао, показавши у себи премного од њихових особина, и превасходно и сам победивши све који су дошли? Требало је да буде свестран и изнад природе плод дрвећа засађених при извору вода.

Прелазећи (на то) да говорим о њему, мислим да себе бацам као у океанске струје које се не даду преполовити и које су неиспитане; али, ипак, макар и шибан валовима живота, поћох на пловидбу, држећи се краја; јер нисмо дошли у службу њему од детињства – а ово је било раније – и говорити о њему у то доба нисмо у стању.

Он беше изузетан још као млад; и био је васпитаван од благочестивих и из дана у дан показиваше се да ће у свему бити обдарен: у говору и у делу, чиме се истицао. Као што кажу за Александра Филипова да када је отац негде ратовао, тужан говораше својим вршњацима: „Отац мој све врлине извршава, а ја нећу имати шта“. Тако и овај, као дете, гледајући на цркву (коју је отац подигао), говораше: „Већу и лепшу ја ћу подићи“. О ратовима слично; и друге речи сличне пророштву (говораше); просто у свакој вештини, било (она) божанске или човечанске премудрости – чега год се дотакао, убрзо се показивао бољи од својих учитеља.

Било (да је реч о) ратовањима, борби и уметности, која многим није лака, у свему овоме био је први и друге упућиваше. У свему беше савршен. И по лепоти тела и снаге био је међу вршњацима као сунце посред звезда, а (у) беседама изванредан, као нико дотле; и беше као Соломон када каже: „Изнад свију који су били пре мене у Јерусалиму“; (такав беше у) свим обичајима и речима, којима се много пута добивају многе (ствари) и освајају се без крви.

(...)

Пошто чистота чисти душу и храброст (је) згодно спојена са добром ученошћу те стопивши се уједно (то) остаје недељиво, увек успева и такорећи остаје урођено. Све ово се (у Стефану) састави као чистота и свеукупност врлима. Толико о раној младости.

Из Житија Деспота Стефана Лазаревића од Константина Философа

ПРИЈЕМ ЗА НАГРАБЕНЕ УЧЕСНИКЕ ТАКМИЧЕЊА ИЗ ВЕРОНАУКЕ

У просторијама Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу, за победнике окружног и републичког такмичења и њихове вероучитеље, 2. јуна 2021. године организован је пријем и доделе дипломе и пригодне награде.

Честитке и речи пастирске поуке том приликом су ученицима и вероучитељима упутили Његово преосвештенство Епископ шумадијски Г. Јован и ректор Богословије протојереј ставрофор проф. др Зоран Крстић.

Најпре је ректор Зоран Крстић захвалио свим учесницима на учешћу у такмичењу и позвао их да и даље напредују и узрастају у знању о вери, јер се преко веронауке упознају са хришћанским вредностима које ће их водити кроз цео живот.

Потом је Епископ шумадијски Г. Јован честитао ученицима и наставницима на постигнутим резултатима, истакавши да је веронаука благословена наука која даје смисао и изграђује човека за живот. Владика је позвао присутне речима Светог апостола Павла да се не надимају знањем, већ да се изграђују кроз љубав и однос са другим. Свим награђеним ученицима и вероучитељима Епископ Јован је уручио пригодне награде.

Међу победницима такмичења на другом месту републичког такмичења истакле су се екипе из ОШ „Жвадинка Дивац“ са вероучитељем Ђаконом Немањом Стојковићем и екипа ОШ „Драги-

ша Михаиловић“ са вероучитељицом Оливером Станчић из Крагујевца. Награде за треће место однеле су екипе ОШ „Светозар Марковић“ из Лапова са вероучитељем Ђаконом Марком Арсенићем и ОШ „Михаило Младеновић Селја“ из Лазаревца са вероучитељем Илијом Цветковићем. Међу награђенима су били и освајачи прва три места на окружном такмичењу; сарадници који су помогли извођење такмичења: вероучитељи Стефан Јанковић, Душан Баловић, Оливер Беговић и Борко Божићевић; као и вероучитељица и координатор Оливера Станчић, која је понела највеће бреме организовања и спровођења такмичења. По додели награда уследило је фотографисање и послужење свих присутних.

Такмичења из Верске наставе нису новина за ученике и вероучитеље, али први пут такмичење из верске наставе је уведено у Календар школских такмичења посебним правилником, који је израђен према Стручном упутству за организацију такмичења и смотри које прописује Министарство просвете, науке и технолошког развоја, и тако добило прописани формално правни и функционални оквир. Такмичење из Верске наставе – православног катихизиса одржано је под насловом „Квизирација за све“.

Да би испунило услов за улазак у Календар школских такмичења који израђује Министар-

ство просвете, било је неопходно реализovati такмичење на свим нивоима - школском (одржано 1 – 5. марта), општинском (13. марта), окружном (17. априла) и републичком (15. маја 2021. године). Оваква организација такмичења наметнула је увезивање са другим епархијама СПЦ, па је „Квизирација за све“, поред Шумадијске епархије, реализована и са ученицима Архиепископије београдско-карловачке и Епархија крушевачке и нишке.

Актуелни проблем пандемије корона вирусом је донео потешкоће како у извођењу редовне наставе, тако и у реализацији такмичења, тако да је Квизирација одржана у онлајн окружењу, преко сајта „Квизирација за све“ који је за потребе такмичења израдио јеромонах Виталије (Милошевић), сабрат Манастира Студенице. Сви нивои такмичења су реализовани у форми теста. Ученици су се бавили темама из Светог писма Старог и Новог завета, основних литургијских и догматских питања примерених узрасту и плану и програму верске наставе, као и историјом хришћанске и Српске православне Цркве. Посебна пажња је посвећена

Новом завету и Христовим параболама, које своје крунско испуњење имају у догађају Васкрсења Христовог.

У такмичењу је учествовало 316 екипа (948 ученика), из Шумадијске епархије учествовало је 169 екипа (307 ученика) које је припремало 50 вероучитеља. Међу најбоље пласираним екипама, после републичког такмичења, нашло се 4 екипе из Шумадијске епархије.

Борко Богићевић, вероучитељ

ПРОВЕРИТЕ СВОЈЕ ЗНАЊЕ

1. Која два дела чине Свето Писмо?

- A) Стари и Нови Завет
- B) Књига Постања и Посланице
- B) Псалтир и Јеванђеља

2. Колико књига Јеванђеља има у Светом Писму Новог Завета?

- A) Једна
- B) Пет
- B) Четири

3. Како се зову јеванђелисти?

- A) Петар, Павле, Јован и Лука
- B) Матеј, Марко, Лука и Јован
- B) Јаков, Марко, Јован и Петар

4. Шта је писао Свети апостол Павле?

- A) Песме
- B) Приче
- B) Посланице

5. Колико је заповести Бог предао Светом пророку Мојсију?

- A) Десет
- B) Пет
- B) Три

6. Како се називају свети људи преко којих је Бог најављивао долазак Спаситеља?

- A) Апостоли
- B) Епископи
- B) Пророци

7. У ком граду је подигнут старозаветни Храм Божији?

- A) У Јерусалиму
- B) У Риму
- B) У Москви

8. Који владар је подигао Храм?

- A) Давид
- B) Соломон
- B) Октавијан Август

9. Када су написане све књиге Старог Завета?

- A) После рођења Господа Исуса Христа
- B) У периоди између рођења и васкрсења Господа Исуса Христа
- B) Пре рођења Господа Исуса Христа

10. Када су написане све књиге Новог Завета?

- A) После рођења Господа Исуса Христа
- B) У периоди између рођења и васкрсења Господа Исуса Христа
- B) Пре рођења Господа Исуса Христа

11. Ко је написао Књигу Постања?

- A) Свети цар Давид
- B) Свети пророк Мојсије
- B) Свети јеванђелиста Лука

12. Ко је написао Откровење (Апокалипсис)?

- A) Свети Јован Богослов
- B) Свети Сава
- B) Свети апостол Павле

РЕШЕЊА:

1. A; 2. B; 3. B; 4. B; 5. A; 6. B; 7. A; 8. B; 9. B; 10. A; 11. B; 12. A.

ПОНАШАЊЕ У ЦРКВИ

Када улазите у цркву на улазу застаните и прекрстите се. Нека вам покрети буду смирени и благи. Кад уђете у храм, мислите као да стојите на Небу, пред самим Богом, јер је храм небо на земљи. Не осврћите се око себе, гледајте у правцу олтара, то значи ка истоку где се најсветија жртва приноси, и молит се у себи.

У молитвама опростите својим ближњима, јер ће једино тако и Бог вама опростити ваше грехе. Немојте се у цркви смејати ни разговарати, осим неке најнужније потребе, и то тихо јер светиња храма изискује поштовање.

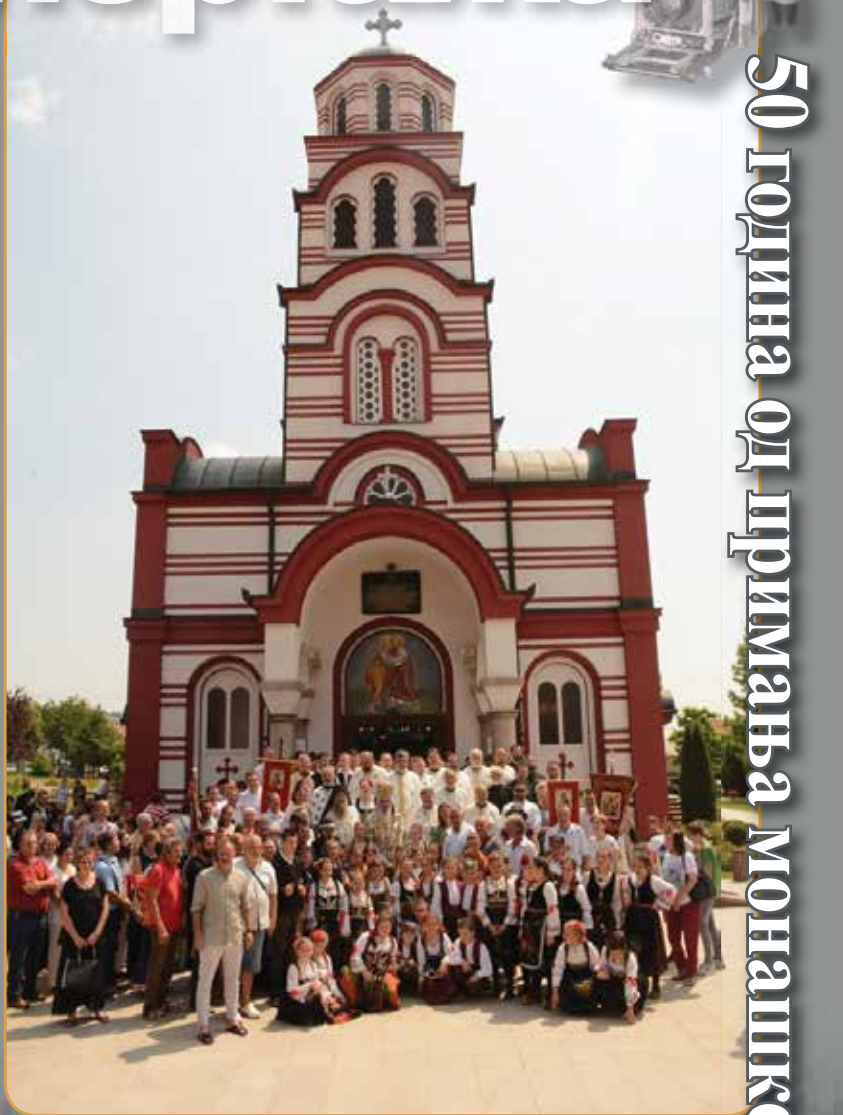
Пољубите свете иконе и упалите свеће за своје живе и за своје преминуле, знајући да су и они живи пред Богом. Мислите на своје ближње, па и на своје даљне кад палите свеће, и молит се за њих и препоручите и њих и себе Богу. То је основни ред кога треба да се придржавамо у храму Божијем.

Епископ Атанасије (Јефтић)
Из књиге *Српски православни буквар*

фото репортажа

50 ГОДИНА ОД ПРИМАЊА МОНАШКОГ ЧИНА
ЕПИСКОПА ЈОВАНА

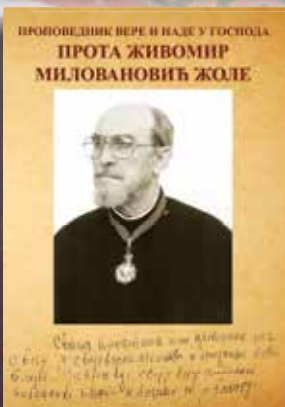
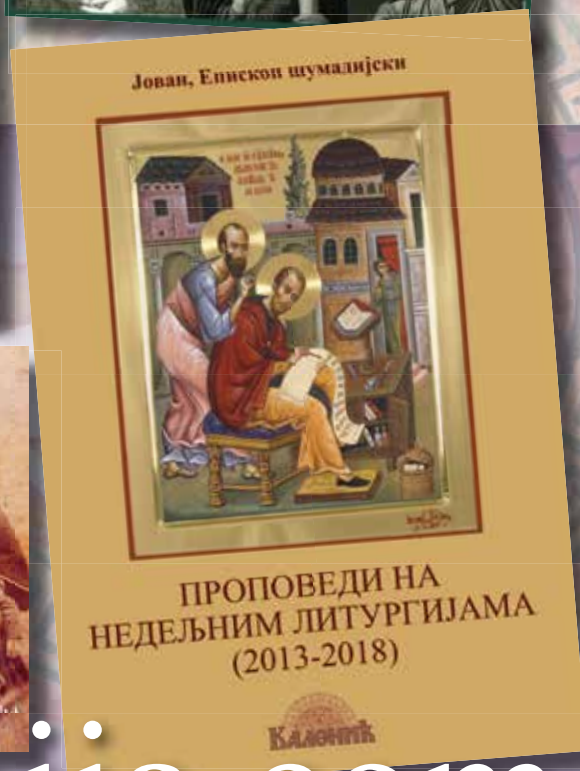
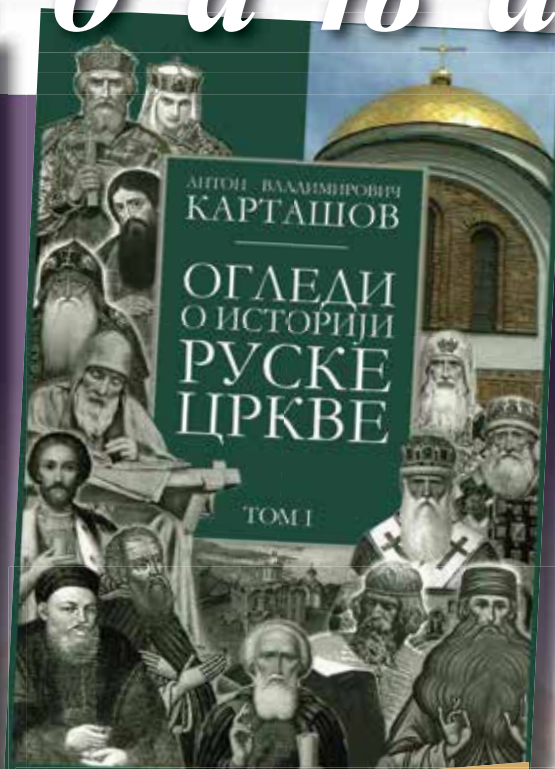

www.kalenic.rs

ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА ЕПАРХИЈЕ ШУМАДИЈСКЕ

Каленик

Н О В А И З Д А Њ А

www.eparhija.com